

Стенографски дневник

НА
41. заседание

Четвъртък, 14 март 1946 г.

(Открито в 15 ч. 40 м.)

Председателствава подпредседателят д-р Пенчо Костурков.

Секретари: Тодор Тихолов и Любен Георгиев.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	стр.		стр.
Съобщения:		а) Министерството на вътрешните работи. (Приемане).	434
Отпуски	427	Говорили: Ефрем Митев	434
По дневния ред:		Йордан Чобанов	436
Проекторешение за одобрение 6. постановление на Мини-		Владимир Арнаудов	438
стерския съвет, взето в заседанието му от 22 януари 1946 г.,		Архангел Дамянов	439
протокол № 8, относно освобождаването от бандеролно право		Никола Павлов	439
и други на 257 кг. цигари, раздадени на чужденци по разни			
случаи (Присемане)	427	б) Министерството на правосъдието (Приемане)	442
Говорили: Георги Лазаров	428	Говорили: Никола Марчев	442
Резолюционен проект: 1. За приемане дарението на д-р Нелю		Митю Генев	443
Г. Бояджиев, от гр. София, направено в полза на държа-		Любен Георгиев	444
ва първо и второ четене)	432 433	Д-р Иван Пашов	444
2. За бюджета на разните фондове на държавата за			
1946 бюджетна година. (Първо четене)	433	в) Министерството на информацията и изкуствата.	446
Говорил: Костадин Трендафилов	433	(Приемане)	446
3. За допълнение наредбата-закон за избиране на народни		Говорили: Христо Юруков	446
представители за обикновено Народно събрание. (Второ четене)	459	Васил Гавурлужиев	447
4. За допълнение на закона за назначаване, увольняване и		Крум Кюляков	449
класиране на служителите по ведомството на Министерството		Трайчо Доброславски	450
на вътрешните работи и за временната общинска управа.		Стефан Каракозов	452
(Второ четене)	460	М-р Димо Казасов	454
Доклад на бюджетната комисия по бюджетопроектите			
на разходите през 1946 бюджетна година по:		Дневен ред за следващото заседание	467

Председателствава д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Присъствуват необходимото число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Чичовски, Александър Ковачев, Али Чепчиев, Андрей Денев, Асен Иванов, Асен Николов, Билял Дурмазов, Борис Костов, Васил Чобанов, Вели Сюлейманов, Георги Божков, Георги Димитров, Георги Пеев, Гьoko Габровски, Димитър Вълчанов, Димитър Икономов, Димитър Братанов, Екатерина Аврамова, Иван Тонев, Иван Тренчев, Иван Арнаудов, Йордан Халачев, Кръстю Добров, Любомир Коларов, Манол Денев, Нинко Стефанов, Пело Пеловски, Пенчо Рафайлов, Петко Кунин, д-р Петър Пачев, Петър Ковачев, Пенчо Шейтанов, Стамен Попов, Станимир Гърнев, Стою Неделчев, Тодор Гичев, Хайрула Османов, Хюсени Имамов и Цeko Мустакерски)

Бюрото на Народното събрание е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Иван Геновски — 1 ден, Любомир Коларов — 3 дни, Петър Попиванов — 3 дни, Георги Стамболов — 3 дни, Димитър Цонев — 4 дни, Архангел Дамянов — 4 дни, Борис Димов — 5 дни и Георги Божков — 7 дни.

Народният представител Асен Драгнев иска 25 дни отпуск по болест за лечение в държавната болница. Съгласно правилника трябва да се иска разрешение за този отпуск от Народното събрание.

Който от г-да народните представители са съгласни да се разреши на народния представител Асен Драгнев 25 дни отпуск по болест, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка първа от дневния ред:

Одобрение на предложението за одобрение 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 22 януари 1946 г., протокол № 8, относно освобождаването от бандеролно право и други на 257 кг. цигари, раздадени на чужденци по разни случаи.

Има думата секретарят да прочете предложението.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към проекторешението за одобрение 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 22 януари 1946 г., протокол № 8, относно освобождаването от бандеролно право и други на 257 кг. цигари, раздадени на чужденци по разни случаи

Г-да народни представители! В страната идват чужденци, високи цени, на България и българското правителство, на които се разда-

ват цигари с цел за пропаганда на българските тютюни и про изводство на цигари.

Пред вид на това, че по този начин се проагитирват българските тютюни — важен износен наш артикул, както и производството на цигари в страната, намирам, че цигарите по този случай трябва да се освободят от плащането на бандеролно право, допълнително такова за фонд „Градуска“, общински налог и мурурие (акциз).

Като имате пред вид горното, чест имам да ви моля, г-да народни представители, да разгледате и, ако олобрите, да приемете в текущата сесия на Народното събрание приложеното проекторешение.

Гр. София, 2 февруари 1946 г.

Министър на финансите: Ст. Чолаков

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобрение 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 22 януари 1946 г., протокол № 8, относно освобождаване от бандеролно право и други на 257 кг. цигари, раздадени на чужденци по разни случаи

Одобрява се 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 22 януари 1946 г., протокол № 8, което гласи:

Освобождават се от бандеролно право, допълнително такова по чл. 20, буква „б“, от закона за задължително застраховане за меделските култури против градушка, общински налог, мурурие (акциз) закупените от министрите и Народното събрание и раздадени на чужденци — високи гости на България и българското правителство, следните количества експортни цигари:

1. От тютюновата фабрика „София“ на акционерно дружество „Джебел“, в гр. София, по предписание № 22090/20 октомври 1945 г. на Дирекцията на държавните привилегии и акцизите и по преносително свидетелство с „О“ № 103700/28 ноември 1945 г. общо експортни цигари 10 кг.

2. От тютюновата фабрика в гр. Пловдив на безименно акционерно дружество „Съединените тютюнови фабрики по преносителни свидетелства с „Н“ № 191300/17 октомври 1945 г. и с „Н“ № 192266/15 декември 1945 г. и по предписания № № 25774, 25775, от 25828 до 25841 вкл., 25844/21 декември 1945 г. и 2641 31 декември 1945 г. на Дирекцията на държавните привилегии и акцизите, общо експортни цигари 192 кг.

3. От тютюновата фабрика в гр. София на Съюза на тютюновите кооперации в България, по преносително свидетелство с „Н“ 010441/28 ноември 1945 г. и по предписание № 26590, от 31 декември

ври 1945 г.; на Дирекцията на държавните привилегии и акцизите, общо експортни цигари 55 кгр."

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата на родният представител г-н Георги Василев Лазаров.

Георги Лазаров (з): (От трибуната) Г-да народни представители! В мотивите на законопроекта е казано, че се иска освобождаването на известни количества цигари от бандерола, мурурието и таксите, събирани за фонд „Градушка“. В мотивите се казва още, че тези цигари ще се раздават на високи гости, които преминават или се отбиват в България, с цел да се рекламират българските тютюни.

По начало това е много добре, защото досега българската държава в рекламиране на българските тютюни не е направила нищо, когато, наопаки, нашите конкуренти, страните-производители на ориенталски тютюни, в тази насока досега са направили извънредно много нещo. Ние имаме положителни данни, че на големите тържища, там където се пласират ориенталските тютюни, гръцката държава от своя страна е изпратила платени от нея специалисти и техници, които имат единичната задача да рекламират гръцките тютюни и да търсят пазари за тях. В това отношение ние нищо не сме направили. И затуй това начало, което сега се поставя с внесенния законопроект, е много хубаво. То трябва да се поощри и в тази насока трябва да се върви по-смело. Ще трябва хората от нашите легации, които няма да развият много голяма, висша политика, да се впрегнат в служба на нашето стопанство и своевременно да информират нашата страна върху международните пазарни условия за нашите тютюни.

Тютюновият въпрос отдавна е надхвърлил тесните рамки на частните тютюнопроизводителски интереси и е станал държавен такъв. Не току така в декларацията на правителството на Отечествения фронт от 17 септември 1944 г. е вижната специална точка в платформата му за създаване на тютюнов монопол. Като имах всичко това в пред вид и оная голяма, бих казал незаменима роля, която се отдава на тютюна за възстановяване на разстроено то ни народно стопанство, аз очаквах да видя в тронното слово отбелязан и законът за тютюновия монопол в списъка на законите, които ще бъдат разглеждани в настоящата сесия на Народното събрание. Тоя факт даде основание на някои тютюнопроизводители, па ако щете и на някои народни представители, да се усъмнят, дали този въпрос не се изоставя и неговото разрешение се отлага. Това съмнение бе подсилено и от факта, че и в някои отечественофронтонски вестници, като в „Изгрев“, намериха място статии, които са открито против тютюновия монопол. Ето защо аз намирам, че е необходимо да се направи една ясна и категорична декларация по тоя въпрос.

Тютюнопроизводителите искат и с право настояват, този въпрос да намери час по-скоро своето разрешение, защото крайно време е разпияността и разноезичието в различните министерства, банки и дирекции на службите по тютюна да бъдат премахнати и последните да бъдат обединени в един център, който да направлява и чертае нашата тютюнова политика.

Тютюновата култура в България е позната още преди освобождението ни. Историческото развитие на тютюна отбелязва три етапа на развитие. Първият етап е периодът до 1900 г., когато тютюнът е служил предимно за задоволяване на местните нужди. Само една много малка част е изнасяна на външните пазари, и то под чужда марка — гръцка.

Вторият етап обхваща периода от 1900 г. до края на балканската война, когато, поради обективни причини, интересът на Европа и Америка към нашите тютюни нараства, и производството се увеличи от един и половина на два и половина милиона килограма тютюн, като последният зае 1.5% от целокупния ни износ.

Третият етап започва в началото на европейската война, когато България завоюва важни пазари в Европа и производството стигна до 53 милиона килограма. Тютюнът зае едно предно място от 45% в търговския ни баланс, което първенство и до днес държи.

Нашето тютюново законодателство води своето начало непосредствено след освобождението ни. Така, в 1879 г. младото княжество, имайки нужда от средства, от една страна, и внасяне на правен ред — от друга, е пристъпило към облагане на тютюна с временни наредби и правила. Тези наредби и правила са били изработени по типа на действащия тогава турски закон за тютюна и руския табачен устав, които в основата си са с чисто фискални тенденции. Тези наредби и правилници са останали основата и скелетът на нашето по-нататъшно тютюново законодателство, даже и в сега действащия закон за тютюна.

Нашето тютюново законодателство трябва основно да бъде ревизирано. То има нужда от внасянето в него на стопански дух. Тютюновият проблем трябва цялостно и дълготрайно да се реши. Това ще стане само чрез въвеждане на тютюновия монопол.

Тютюновата култура, вследствие на почвените и климатическите условия, които търси за своето успешно и качествено развитие, се е разпространила по гънките и склоновете на нашите планини Рила, Родопите, Пирин, Осогово, Огражден, Странджа и Сакар балкан, обикновено в места, където почвите са леки, бедни, чакълести, под чукари и сипеи — почви, които в голямата си част са мъчно използваемы за други земеделски култури, вследствие на слабия добив, който дават, и ако не е тютюнът, сигурно ще останат пустеещи имоти, а стопаните им ще отидат в града да търсят работа и ще увеличат безработицата. Благодарение на тях си изисквания, които търси тютюновата култура, и изобилния труд, който влага тютюнопроизводителят, биват преобръщани бедните почви и чукари на родните балкани в извори на стопанско преуспяване и стълбове, на които да се крепи бюджет и монета.

Тютюнопроизводството ежегодно се занимават средно около 150.000 земеделски стопанства, които в своето гражданско мнозин-

ство са земеделски трудови стопанства, с много дребна поземлена собственост, която се движи от един до 15 декара, като не са малко и ония тютюнопроизводители, които не притежават нито педя собствена земя, а наемат такава или пък работят на изпoлиця. У нас има чисто производителни райони, където тютюнът е монокултура и населението изкарва своето препитание изключително от него. Има и други райони, където тютюнът е главен източник за препитание. В тютюнопроизводителните околии голямото зъбчато колело, което движи целия стопански живот, е тютюнът. От него очакват и на него разчитат не само производителите и работниците, но и всички търговци, занаятчии, свободни професионасти и др., намиращи се в тютюнопроизводителните райони.

Освен 150-те хиляди земеделски стопанства, които вадят своето препитание от тютюна, в преработката — манипулацията на последния, ежегодно са ангажирани 30.000 — 40.000 бедолики тютюноработници, които подготвят в пращните складове и фабрики тютюна за пазара. От първата европейска война насам в търговския ни баланс тютюнът заема средно 42% и с право някои го наричат, че е златният фонд на България. Вън от всичко това, от десетки години насам повече от 25% от приходната част на държавния бюджет са постъпления от акциз, мурурие и други данъци по тютюна. Така например, ако вземем 1944 г., която има редовен бюджет 25.331.000.000 лв., постъпленията от бандерола за тая година са 7.208.000.000 лв., а за 1945 г., при редовен бюджет 34.406.000.000 лв., приходът от бандерола се очертава към 10 милиарда лева, т. е. повече от 30%. Към тези суми трябва да прибавим и още една сума от около 2 милиарда лева, която се събира по разни закони, такси и облози върху тютюна за износ, в какъвто случай постъпленията от бандерола за 1944 г. се равняват на 36.6% и за 1945 г. — на 35.2%.

Към всичко това като прибавим и оная решаваща роля, която играе тютюнът за набавянето на необходимите стоки от чужбина, за възстановяването на разнебитеното ни стопанство, ще видите, г-да народни представители, от какво гражданско народостопанско значение за нашата страна е тютюновата култура. В това отношение тя няма равна на себе си, тя е българското злато.

Г-да народни представители! При това огромно значение и роля, която играе тютюнът в народното ни стопанство, основателно е да се очаква и предполага, че държавата от своя страна е направила всичко възможно за успеха на тази златоносна земеделска култура. За съжаление може смело да се каже, че фашистката държава в това отношение е направила много малко. Тя е положила известни усилия да се получат агротехнически подобрения в производството, като в същото време беше оставила нашето тютюново стопанство да бъде ръководено и направлявано от пазарните стихии, където решаваща роля играше организираният тютюнов капитал. Резултатите от това са налице. Ако проследим разволя на нашето тютюново производство, ще видим, че то отбелязва една силно начупена линия, в която амплитудата се движи между 53 и 17 милиона килограма годишно производство. Това е в тясна връзка с цените на тютюна.

Г-да народни представители! Нашата тютюнова търговия доби особен размах след приключването на първата световна война, когато търсенето на тютюна бе особено голямо. По същото това време България бе управлявана от правителството на Българския земеделски народен съюз, начело с безсмъртния Александър Стамболийски. Това правителство, вярно на народните интереси, имашо съзнанието, че трябва да освободи народа от лапите на спекулативния капитал, реши чрез създаването на кооперации да отстрани посредника между производителя и консуматора. Правителството пълнокръвно подпомогна развитието на кооперативното движение. То създаде и кооперативната централа, наречена „Консорциум“, която имаше за задача да монополизира вносно-износната търговия на България, в която се криеха най-големите печалби на спекулативния капитал. И тогава, както и днес, най-главният износен артикул бе тютюнът.

Народната земеделска власт насочи своите усилия в образуването на тютюнопроизводителни кооперации, чрез които тютюнопроизводителят стана директен доставчик на чуждите пазари. В скоро време във всички тютюнови райони бяха образувани тютюнопроизводителни кооперации, които събираха, преработваха и изнасяха на външния пазар тютюна на своите членове. Голямата разлика, която се явяваше между цената на търговена и тая, която кооперацията отчиташе за дадена реколта, повдигна извънредно много пристъжа на кооперацията и последната ориентираща към себе си масата от производителите. От селата с цели ешалони, натоварени с тютюн, с знамена, песни, гайди и музика се пренасяше тютюнът в складовете на кооперациите. Резултатите бяха блестящи и ентузиазмът голям. Нямаше да мине много време и кооперативният тютюнов монопол сам щеше да се наложи, ако не беше престъпното дело на 9 юни 1923 г., което бе финансирано и от тютюновия капитал. Тогава един от директорите и управителните съвети на кооперациите бяха отстранени, арестувани, а други — избити. На тяхно място веднага бяха назначени деветюнски герои, които със съдействието на тогавашната управа на Българската земеделска и кооперативна банка изтърбушиха кооперациите. Цветущи кооперации, като „Асенова крепост“, бяха превърнати в кооперативни гробища, а други едва кретаха. Вярата на производителите бе разколебана и убита. Производителят остана без опора. Оттогава насам тютюновият пазар се развиваше изключително под знака на частния монопол на тютюновия капитал, който пълновластно разпореждаше и диктуваше цените. Какви ли не уюни и похвати се прилагаха през време на покупките, за да се вземе на безценница тютюнът!

Въведе се практиката организирано да се откриват и да се установяват покупките и след известно време отново да се подновяват. При второто и третото подновяване на покупките цените

ва една и същи тютюна чувствително се намаляваха. По тая система покупките продължаваха с месеци и страшно тормозеха производителя.

Г-да народни представители! За да ви бъде ясен този негласен картел между търговците, аз ще ви прочета едно окръжно на Съюза на тютюноотърговците. В него ясно се подчертава този негласен картел в тютюновата търговия, който съществуваше. Това окръжно е от 7 декември 1936 г., отправено е до Сдружението на тютюноотърговците в Пловдив, Хасково, Кърджали и Дупница. В окръжното се казва дословно: . . .

Някой от народните представители: Това по дневния ред ли е?

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Бъдете по-кратки и говорете по предложението.

Георги Лазаров (з): . . . „Г-не председателю! С настоящето си съобщаваме, че в съюза ни постъпи следното писмо: Доуподни-сайте фирми могат Съюза на тютюноотърговците в България да съобщат на всички тютюноотърговци в България, които са починали или ще почнат закупуването на тютюна от реколта 1936 г. преди датата, която съюзът е определил, че те няма да закупят техните партии нито направо от тях, нито от тези търговци, които биха прекупили от същите. Онези тютюноотърговци, които са започнали, се предупреждават в срок от 5 дни да спрат по-нататъшните покупки. (п. п.) Балкан-табак, Такворян и С. Чапачиков.“

Тази система ежегодно се прилагаше и имаше за резултат убиване на съпротивителната сила на производителя да се бори и чака по-добра цена, защото знаеше, че при вторите и третите покупки цените стават много по-ниски. Нуждата от средства, опасността от развалине на тютюна и страхът от утрешните понижения на цената караше производителя чрез унижения и умилквания около комисионери и търговци да предлага едногодишния си труд. При такива случаи обикновено купувачът заема позата на човек, който е извършил благородническо. И най-малката възможност за конкуриране тук отсъства.

В България се установиха като директни купувачи направо от производителя италианската и австрийската тютюнова режими, както и германският концерн „Реестма“. В много късо време те заеха своето командно място в нашия тютюнов пазар. Шкартаджийската система излезе на сцената. Тези купувачи центрирали, особено „Реестма“, в непродължително време преобрънаха тютюноотърговците в свои комисионери. Всеки от търговците се стремеше колкото може по-голяма доставка да му се възложи, защото от големината на доставката зависеше неговата комисиона. Всяка година преди тютюновата кампания идваше в София главният директор на „Реестма“. Курт Векел, за да определи цената и разпорежи доставките. Всички доставчици малонаддаваха за производителския тютюн. За производителя никой не държеше сметка. Важното беше да се вземе по-голяма доставка. Всичко това се вършеше при пълното съдействие на фашистката власт. Тютюновият капитал, окужурен от безсилни то на производителя и съдействието, което имаше от фашистката власт, отпочна прилагането на пресловутата шкартаджийска система, двата кантара, неправилното теглене и още много престъпни похвати, които бяха истинско бедствие за тютюнопроизводителите.

Г-да народни представители! За да не бъда голословен, аз ще ви съобща цифри, които са резултат на една извършена анкета от Министерството на земеделието в Дупнишка околия, от където съм и аз. Анкетата е извършена за тютюновата реколта 1937 г., изкупена през 1938 г., както и за реколта 1938 г., изкупена през 1939 г.

Броят на тютюнопроизводителните стопанства за 1937 г. е 9.814. От тях анкетирани са 5.876 — равно на 60%. Произведено количество тютюн 3.483.894 кгр. От него анкетирано 2.268.773 кгр., равно на 65.03%, взето шкарто за тая година 1.081.997 кгр., равно на 31.06%. Средни цени на тютюна 43.02 лв. Средни цени на шкартирания тютюн 7.12 лв. Обща средна цена на тютюна 31.90 лв. Или всичко взет тютюн без пари за 38.502.345 лв.

Резултатът от анкетата за реколта 1938 г. е следният: тютюнопроиз- телни стопанства 9.033. Анкетирани 5.774, равно на 63.92%. Произведено количество 3.583.010 кгр. Анкетирано количество 2.246.022 кгр., равно на 63.10%. Взето шкарто 832.331 кгр., равно на 23.23%. Средни цени 46.53 лв. Средни цени на шкартирания тютюн 7.25 лв. Обща средна цена за тютюна 37.41 лв., или всичко взет тютюн без пари за 32.677.051 лв., или за двете години от Дупнишка околия, само под формата на шкарто, е взет тютюн без пари за 71 милиона лева. Това е ограбване в една околия само от шкартото. Ако тук прибавим неправилното тегло на тютюна и другите нередности, които са в ход, то тази цифра ще бъде много по-голяма. В тази анкета фигурират имената на всички тютюноотърговци, кой колко шкарто по села е взел. Тази система нанесе непоправими поражения в тютюновото ни стопанство. Тютюнопроизводителите се разориха и залъжяха, а в замяна на това пък тя даде възможност в същото време да изникнат много тютюнови крестове, новобогатяшци, станали притежатели на десетки милиони левове. Чудно ли е тогава, че тютюнопроизводителите искат монопол, а тютюноотърговците са против него? (Възражения)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Моля Ви да приключите.

Георги Лазаров (з): Това е първо четене, не е второ четене. Имам право да говоря един час. Това е истинско.

Думата „шкарто“ в тютюновата търговия до 1928 г. беше непозната. Тя излезе на сцената в тютюновите покупки през 1929 г. и продължи до 1940 г. Под формата на „шкарто“ беше взиман от производителя голям тютюн за негоден, който или въобще не беше заплащан, или пък, ако се заплащаше, тогава ставаше на минимална цена. Чрез шкартаджийската система, под предлог, че тютюнът не бил доброкачествен, взимаша по 20, 30, 40% и повече от производството без пари или го заплащаха по нищожната цена от 2 до 10 лв. Какви срамни сцени се разыграваха при предаването на тютюна! Тоя момент беше за производителите една страшна преса. Невините се обявяваха до скъсване. Това бяха пладнешки разбойници, които в ортаклък с фашистките управници ограбваша хищнически едногодишния депониран труд на мъже, жени и деца. Тютюновият капитал имаше голямо влияние пред фашистката власт, която му беше в пълна услуга. Така, през 1940 г., правителството на Богдан Филов сключи сделка и продаде на безценница на Германия цялото ни тютюново производство. В ръцете на „Реестма“ бе дадено правото да определя и раздава контингентите. Правителството установи Заковани цени за тютюна на производителя. Стигна се дотам, че се налагаха големи глоби, конфискация на всеки, който купуваше на по-висока цена от определената. Тук, около централата на „Реестма“, започнаха да се навъртат разни бивши министри, запас и офицери, депутати, търговци и какви ли не още категории хора, алчни за забогатяване, самопредложиха се и станаха ордия, чрез които по-резултатно да се изсмукват жизнените сокове на българския народ и държава и да се дадат на разположение на хитлер в та военна машина, и то в един момент, когато народът с цената на скъпи кървави жертви водеше неравната съпротивителна борба. В тая борба тютюнопроизводителите взеха дейно и масово участие и затова с пълна радост посрещнаха 9 септември.

Вие виждате, г-да народни представители, че само в една околия за две години под формата на „шкарто“ е взет за 71 милиона лева тютюн без пари. Както казах, шкартаджийската система се въведе за реколта 1928 г. и продължи до 1940 г. За тая период от време в България бе произведен 366.316.000 кгр. тютюн. На това количество, като пресметнем по 25% шкарто, то прави 91.589.000 кгр. взет тютюн без пари. Вън от шкартото, има седица други похвати, които имат за цел да увеличат количеството на взетия тютюн без пари, като: неправилно теглене, пресмятане на по-голяма от действителната тара и др.

В много тютюнови райони до 1935 г., до въвеждане на частичния монопол на тютюна, за тара на чуловете се взимаше по 1 кгр., но това аз няма да пресмятам, а ще изчисля това, което в закона се предвижда. В закона се предвижда тара на чуловете от 500 гр., когато в действителност те тежат 300 гр., значи, на всяка бала се взима по 0.200 кгр. тютюн без пари. От 1923 г. до 1945 г. имаше към 800 милиона кгр. произведен тютюн, който е денкиран в 40 милиона бали. По 200 гр. на бала прави 8 милиона килограма узаконено вземане на тютюн без пари. Неправилното тегло е постоянно явление, но мъчно може да се установи средният размер, затова аз няма да го изчислявам, макар че това количество не е малко. Ще се задоволя с това, което е неоспоримо. От 1923 г. до 1945 г. е взет тютюн без пари 99.589.000 кгр. Изчислен по дневната цена на тютюна, прави 25 милиарда лева. Това са ограбени милиарди, които трябва да се върнат на българския народ. Такъв беше политическият режим на фашизирания правителства, режим на безогледно експлоатиране на шкарто ките трудещи се маси. От тази експлоатация най-осезателно бяха засегнати тютюнопроизводителите в страната, творците на най-голямото ни надземно богатство — златния тютюнов лист. Още тежи кошмарният спомен от жестоката експлоатация, който нашият и чужд тютюнов капитал упражняваше над измъчената снага на българския тютюнопроизводител. Безобразно ниски цени, шкарто, два кантара и други — това бяха обичайните похвати, които съпътстваха тютюновата търговия у нас. Мизерия, изграждане, бедствие и глад цареше сред населението в тютюновите райони. В разкош и веселие прекарваха времето си познатите представители на нашия и чужд тютюнов капитал. Ето за това тютюнопроизводителите бяха едни от първите участници във въстаническите дружини и непрекъснати техния продължители. Една ли има професия, която с такъв възторг посрещна 9 септември 1944 г., както българските тютюнопроизводители. Последните в 9 септември искат да видят и почувствуват, освен политическото си освобождение, още и икономическото и стопанско такова.

Г-да народни представители! Вам е известно, че с тютюнопроизводство се занимават в подавяващата си част малите и средните трудово-земелески стопанства, където бедността е масово явление. Обаче това не попречи на фашистките управници да наточат с прекомерни данъци, такси и облози тютюна за износ, които, по косвен път, се плашат от самия производител с намалената цена, която получава произведеният от него продукт — тютюнът. С това антисоциално наследство от фашистките управници Отечественният фронт трябва час по-скоро да ликвидира, за да даде възможност за по-добра производителска цена за тютюна. Трябва да се ликвидира със системата за налагане на облози по линията на най-слабото съпротивление, а да се посегне там, където има какво да се вземе.

Г-да народни представители! Както казах, ние имаме едно заварено наследство от всевъзможни данъци, такси и облози за тютюна за износ, които го правят почти непродваем, ако се тържи сметка за себестойността на тютюна в производителя. Данъците върху тютюна за износ никнат бързо като гъби и ежегодно се увеличават. Тия данъци са повече от 16. Аз ще се постарая да съпоставя тези данъци за 1944 и 1945 г., за да видите, как ежегодно тези облози нарастват и до какви размери са стигнали за един килограм тютюн. Данъците се изчисляват върху фактурната

стойност на 1 кгр. тютюн за износ. Така например реколта 1943 г. е изкупена през 1944 г. по 110 лв. производителска цена, на която фактурната износна цена е 320 лв., а реколта 1944 г., която се изкупи през 1945 г., по 200 лв. производителска цена и предпоставяема фактурна цена 500 лв. Ето как следват обложите: през 1944 г. първи общински данък — 1 лв.; втори общински данък за складиране — 0.60 лв.; трети общински данък за манипулация — 1 лв.; такси безработица, чл. 26а — 5 лв.; чл. 26, алинея първа, 4.5% — 12.96 лв.; съдебен тютюнов фонд 2% — 0.22 лв. Износни такси: засиждане митническите приходи 5% — 16 лв.; земеделски пенсия 5% — 16 лв.; Червен кръст 0.5% — 1.60 лв.; експортен институт 0.2% — 0.64 лв.; по чл. 71 — 0.08 лв.; общински такси — 0.04 лв.; товарно право 420 лв. на тон — 0.42 лв.; фонд „Културни мерония“ — 1 лв.; герб върху горните 4% — 1.43 лв.; фактурен герб 3% — 0.96 лв., или всичко 88.96 лв. Същите тези данъци за 1945 г. достигат до 86 лв. и 80 ст. на 1 кгр.

Вие виждате, г-да народни представители, с колко много данъци е обложен тютюнът за износ. За чия сметка и кой ги плаща този данък? Безспорно тия данъци ги плаща самият тютюнопроизводител с намалената цена, която получава произведението от него тютюн. Тия данъци правят 23.42% от продажната стойност на 1 кгр. за износ и 62.67% от производителската цена. Вън от това има така нареченото първо и второ 6% за местна консумация. Първото 6% се отделя неманипулирано в склада и се предава за местна фабрикация, второто 6% се отделя от манипулираното количество пак за местна фабрикация. Цената, по която се заплаща, е 12 лв. на килограм, когато коствемата цена е несравнено по-висока, така че себестойността на останалия тютюн се повишава за 1944 г. с 22.06 лв. и за 1945 г. — с 32.80 лв. Това е пак за сметка на производителската цена. И-и всичко за 1944 г. се набират 81 лв. на килограм данъци, а за 1945 г. — 119.79 лв. на килограм тютюн за износ.

Намирам, че по този трагичен от фашистите път Отечествот фронт не може и не бива повече да върви. Даже министърът на финансите, който с обложите гони увеличаване приходите на държавата, смята, че сметката ще му бъде по-добра, ако обложите бъдат намалени и с това се даде възможност производството да се удвои и утрои. Тогава той ще регистрира по-големи приходи, отколкото с увеличението на данъците, които внасят със себе си намаление на производството, а оттам, макар и при увеличени данъци, приходите за фиска ще бъдат много по-малки. Една малка справка със статистиката от 1910 г. насам нагледно ни показва, какъв отива нашето тютюнопроизводство. Така например в 1910 г. имаме 50,350,000 кгр. производство, 1911 г. — 46,510,000 кгр., 1912 г. — 39,469,000 кгр., 1913 г. — 41,870,000 кгр., 1914 г. — 34,700,000 кгр., 1915 г. — 22,000,000 кгр.

Вие виждате, г-да народни представители, как от 1940 г. насам систематически производството в сегашните прелези на страната от 50 милиона килограма намалява до 22 милиона килограма. За този низък резултат през 1945 г. не е само сушата виновна. Това ни показва и посевният план, който едва бе изпълнен 70%. Кои са факторите, които действуват за намалението на производството? Първо, незадоволителните цени, второ, незадоволителните на производителите с достатъчно хляб, фураж, машини, облекло и т. н. Всичко това ги заставя да заменят тютюна с други култури. Трето, несъответствието между посъпването на тютюна и посъпване средствата на производството и на живота. Така например хлябът от 5 лв. е станал 16 лв., месото от 20 лв. на 150—200 лв., олио от 17 на 150 лв., масло от 40 на 1,000 лв., мас от 30 на 500 лв., фасул от 5 на 30 лв., картофи от 2 лв. на 60 лв., обувки от 200 на 3,000 лв., дрехи от 1,000 на 8,000 лв., баски от 20 на 200 лв., един кубик дърва от 200 на 3,000 лв., една от 1 на 8 лв., един вод, крава или куч от 5—6 хиляди лева на 50—60 хиляди лева, едно магаре от 1,000 на 15,000 лв.

Животът и средствата на производството са десетократно поскъпнали, когато цената на тютюна до реколтата през 1943 г. бе увеличена само с 2 и половина пъти. Така например реколтата 1940 г. бе изкупена по 43.20 лв., 1941 г. — по 55.21 лв., 1942 г. — по 96.10 лв., 1943 г. — по 112.93 лв. и 1944 г. — по 211.96 лв. Видно е, че Отечественният фронт през 1945 г. увеличил цената на реколтата 1944 г. почти 100%. Но достатъчно ли беше това увеличение? На този въпрос аз отговарям: не, И тази цена не бе съобразена със себестойността на тютюна, изграден в труд и паричните разходи, които съществуват производствения процес, и въпреки пропагандата, производството намаля.

Миналата година за определяне цената на тютюна по начало бе възприет принципът за калкулацията на производителската цена. Понякни бяха калкулации от Министерството на земеделието, от Българската земеделска и кооперативна банка и от Съюза на тютюнопроизводителите. Дадените калкулации се почти покриваха една с друга и сочеха себестойността на тютюна към 320 лв. Въпреки това авансовата цена бе определена на 200 лв., която с позволения толеранс в покупките достигна до 211.96 лв., или близо с 100 лв. по-ниско от коствемата цена.

Този принцип за калкулация на земеделските произведения, за себестойността на тютюна аз и друг път от същото това място в XXIV обикновено Народно събрание съм застъпвал, но ако тогава едно такова изказване се таксуваше за ерес, то сега се възприема като една необходимост. Аз и нашата парламентарна група на Българския земеделски народен съюз сме доводили от факта, че в списъка на законопроектите в тронното слово, които Народното събрание ще разгледа през настоящата сесия, фигурира и законопроектът за калкулацията на земеделските произведения. (Ръкоплескания)

Това е един принципален въпрос, с правилното разрешение на който ще се тури край на хаяса, който съществува в неоправданото и коравно ще се адомисли сваксият бит, не може

повече да продължава това незначително на селския труд, при опре деление цената на фабричните, занаятчийските и други произведения да се вземат в пред вид елементите, образуващи цената, като труд, сурови материали и всички други разходи и накрай и процентна печалба, а при определяне цената на земеделските произведения за тия елементи да не се държи сметка.

Така се стигна до съществуващите парадокси да бъде определена цена на 1 литър мляко 22 лв., а за 1 литър газирена вода, лимонада — 45—50 лв.; цената на един килограм спанах да е равна на 1 кгр. тютюн, една кърпичка да има цената на 1 кгр. ръчна и т. н. Когато не се вземат под внимание трудът и други производствени фактори, а се съди по брутния доход, който се получава от дадена култура, и по това се отчита за нейната доходност, се стига до крайно погрешни заключения. Всеки, който не познава естеството на тютюнопроизводството, като сравни високия брутен доход, получаван от тютюна, с брутния доход, който имат другите земеделски култури, ще остане с убеждението, че тютюнопроизводителят е много добре платен, когато истината е съвършено друга. Най-ниско платен е трудът на тютюнопроизводителите. Няма друга земеделска култура с по-голяма трудопоглъща телна способност от тютюна. Докато за един лекар засят с тютюн са необходими 64 десетчасови работни дни, за всички останали земеделски култури тия работни дни се движат от 1.60 до 29.10 трудови дни на един декар, а именно: за пшеница — 4, ръж — 5.03, ечемик — 4, царевица — 4.03, захарно цвекло — 9.4, слънчоглед — 7.8, коноп — 12.34, фасул — 9, картофи — 10.16, зеле — 14.5, пипер — 29.10, лозя — 14.23, фасции — 11.6 и т. н. Спирам вашето внимание на тия неща, защото и сега има хора, които не могат да се освободят от тази заблуда да съдят за положението на тютюнопроизводителя по високия брутен доход, който дава тютюнът.

Тия именно разбирания доведоха до положението, тютюнът да бъде отрупан с толкова данъци и вместо тютюнопроизводителът да бъде подпомогнат от уравнителния фонд, имаме обратното — взема се от тютюна и се внася в уравнителния фонд, който, както е известно, се създаде през 1941 г. с цел да нивелира цените, като набира своите средства от ония стоки, цените на които, вследствие военната конюнктура, са много повишени; така набраните суми се разпределят между ония произведения, цените на които не са достатъчно повишени. Върху този въпрос ще спира по-късно вашето внимание.

Г-да народни представители! Всички тия разбирания и това неоправдано отношение към тютюнопроизводителя от страна на фашистката държава и нашата общественост доведоха до облагане на тютюна с толкова много данъци, вследствие на което цената му остана толкова ниска в сравнение с посъпването на живота, че доведе производителя до просешка тояга. В настоящия момент в много тютюнови райони има не малко производители, които нямат пари да си купят хлебните дажби. Такова е положението на ония, които се занимават само с тютюнопроизводство. Тук аз искам да спра вашето внимание на факта, че всички членове на семейството, като почнете от децата и свършите със старците, намират приложение на своя труд в производството на тютюна. Всички работят и в края на краищата се намират в такава нерадостно положение, че и хляба не могат да си купят.

Това е последицата на обстоятелството, че производството се взема по нормирана цена, която не е съобразена с посъпването на живота. Тютюновите стопанства са чисто парични и всяко колебание в цените на пазара веднага дава своето отражение върху тях. Така че за производителите е важно, какво може да закупят срещу парите, които получават. Тия пари, които получават досега срещу тютюна, не достигаха да покриват и най-елементарните им нужди и затова чрез заем на зелено предварително изплащаха тютюна.

Аз направих една анкета в Рилското корито — един чисто тютюнов район, който може да ни даде указание за цялата страна. Тази анкета обхваща четирите села: Рила, Стоб, Пороминово и Кочеряново, които са в района на клопа на Българската земеделска и кооперативна банка в с. Рила. Тия села имат 1,702 тютюнопроизводителни стопанства със засадени 6,758 декара с тютюн. Предполагаемият доход, споделят монумент, взето от акцизните власти, ще бъде 576,000 кгр. Тия села досега са изтеглили от Българската земеделска и кооперативна банка, от кредитните кооперации и от тютюновата кооперация срещу залог на тютюн, залог на добитък и живот сума 69,531,000 лв. Тук трябва да се прибавят и общинските бюджети от 19,000,000 лв., водният синдикат — 7,959,000 лв. Всичко събрано — 96,490,000 лв. Като разделим тази сума на предполагаемия добив от 576,000 кгр. тютюн, получаваме 165 лв. изядени на зелено на 1 кгр. тютюн до 1 ноември 1945 г., а сега сигурно сумата е надхвърляла вече 200 лв.

Това е картината в един поливен район, където пораженията от сушата са незначителни. А какво е положението в други села и околии, където не се полива, както е случаят в Тополовград, където добивът от 1 декар се очертава към 35 кгр., а има и села, в които производителите, след като са направили необходимите разходи в производството, като оран, садене, копане и т. н., не са получили нищо?

Г-да народни представители! Никой не отрича, че нашето злато, това е тютюнът. Но знаете ли, за да бъде произведено това злато, какъв убийствен труд и колко жертви и каква от производителите? То иска и взема прежделевменско свежестта и чара на жената. Тук жените на 40 години изглеждат на старици. То иска в жертва да се рискува и правилното развитие на невръстните деца на тютюнопроизводителите. Онези от вас, г-да народни представители, които са от тютюнопроизводителни райони, знаят, че естеството на самата тютюнова култура наисква беритбата да се почне към 2 я през юни, а то в онова време през лятото, когато

моделите са най-малки. Беритбата продължава до 9 ч. сутринта, след което се ние, така че нощ и ден се сливат в едно. Тютюнът изисква всяка сутрин родителското сърце да се свива от болка, когато се пристъпва към леглото на спящите рожби да ги буди от сладкия сън, който е така необходим за тяхното правилно развитие. Молят с плачещи очи децата да бъдат оставени да си поспят, но това е невъзможно. Обичта и състраданието отстъпват пред необходимостта, и децата, макар недоспали, с дремещи очи, незакусили, боси, по черните пътеки през нощта, спъващи се по камъните, отиват по нивите, за да дадат своите детски усилия за производството, защото непосилният труд на родителите не е достатъчно заплатен, за да осигури тяхната прехрана. Това е за тях и морският плаж, това е за тях и горският почивен дом. Изтощителен и убийствен е този труд, и затова тук преждевременно се остарява и детската смъртност е много голяма. Жълтата го-стенка е взела застрашителни размери. Тук силите напускат по-рано човека и животът е по-къс. Това трябва да се има пред вид, когато ще се урежда въпросът за пенсионирането и на жените, заети в земеделското стопанство.

Г-да народни представители! Ако може да се говори за трудови герои, то с най-голямо достоинство това звание могат да го носят тютюнопроизводителите. Тук му е мястото да отбележа за онези мъчяливи мъченици — тютюнопроизводителите, които са истински трудови герои в тютюновото производство и на чийто гръб главно то лежи. Те са главните златокопачи в България и на тях всички ние дължим признание, което можем да манифестираме, когато се урежда въпросът за пенсионирането на жените-земеделки, като за тютюнопроизводителите пределната възраст бъде по-малка от тази на другите. Тютюнопроизводителите заслужават една по-добра, по-добра участ. Ние сме длъжни да ги подпомогнем.

Г-да народни представители! Нуждите на държавата и народното стопанство ни налагат да разширим тютюновата площ до възможните максимални размери.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Г-н Лазаров! Моля Ви съкращавайте.

Георги Лазаров (з): Още малко. — Аз искам тук да направя едно предупреждение — да се пазим от увлечение. Да не се забавя, че ние сме и ще си останем износители на висококачествени тютюни, които изискват подходящи почви и климат за своето успешно развитие. Да не се допусне да се повтори грешката, която се направи след свършването на миналата европейска война, когато също, както и сега, имаше тютюнов глад. Тогава се позволи, в Северна България и навсякъде да се сее тютюн, а след три-четири години тия долокачествени тютюни никой вече не ги търсеше. Стопаните ни напуснаха тютюнопроизводството, но останяха да изживяват последиците от тютюновата криза пак тютюнопроизводителите от чистото тютюновите райони.

Нека не забравяме, че тютюнопроизводството изисква специални пособия и помещения, които костват много пари, и утре, когато тези нови тютюнопроизводители бъдат изхвърлени вън от строя на тютюнопроизводителите, поради пазарните изисквания, тия разходи ще останат да тежат върху утрешната им по-нататъшна стопанска дейност.

Световното производство на тютюна е към 3 милиарда килограма, от което количество само около 180—200 милиона килограма са висококачествени ориенталски тютюни, каквито са и нашите. С ориенталските тютюни не се доставя или допълва нужното количество от тютюн в света, а те дават необходимото качество за облагородяване на цигарените хармани. Ние имаме достатъчно тютюнови райони с подходящи почви и климат, за да можем да получим желаното количество, без да става нужда да въвеждаме тютюна там, където не се отглежда и не му е мястото, но това можем да постигнем само тогава, когато създадем необходимия интерес у производителите. Има ли интерес производителът, той няма нужда от много пропаганди и увещания. Тогава когато има интерес, и да му забранявах, той пак ще намери начини да увеличи или разшири производството. Този интерес у производителя ние можем да го създадем по следния начин.

Първо, цената на тютюна веднага да се определи и оповести. Второ, тази цена да е съобразена със себестойността на тютюна.

Трето, през цялата година хлебните и други дажби на тютюнопроизводителите да бъдат както на тежките физически работници; да се дават достатъчно мазнини, фураж и облекло.

Четвърто, третото министерско постановление, с което се дават известни предпочитания и придобивки за тютюнопроизводителите в областта на снабдяването, своевременно да бъде изпълнено.

Пето, да се даде допълнителен аванс за реколтата 1944 г., догонващ себестойността на същата реколтата, и

Шесто, да се доставят евтини и достатъчно изкуствени трове.

Г-да народни представители! През фашистко време, вие знаете, че нашето тютюново производство се изкупуваше и изнасяше за Германия. Реколтата 1943 г. бе изкупена по 110 лв. производителска цена. Благодарение на 9 септември тя бе спасена да не бъде изнесена за Германия. Същият този тютюн се продаде в СССР на по-висока цена, отколкото бе фобната цена за Германия. Тая разлика, която се явява между двете цени, трябва да отиде в производителя и да намали част от дефицита му за тази реколтата. В уравнилния фонд по специалната сметка на сделката със СССР — сметка № 4982 — е внесена сума 176.225.208 лв., а има да постъпят още 101.000.000 лв., или всичко 277.225.208 лв.

Вие виждате, г-да народни представители, вместо уравнилния фонд да е в подкрепа на производителската цена, взема се от тютюна, за да се поддържат цените на други производства. Тая сума трябва да се върне на тютюнопроизводителя, защото и по право тя трябва да принадлежи нему.

Очертаващата се в момента международна търговия почива на жонглира стока срещу стока; тук не е от решаващо значение фик-

сираната цена, по която се продава даден продукт — в случая тютюна — а по-важното е срещу тази цена колко и какви стоки ще се дадат. Цената на внесените стоки от такава сделка — цена, която имат на вътрешния пазар тези стоки, разбира се, не черноборска-джийските цени, а нормираните такива — ще определя действителната стойност на нашите тютюни. Такъв е случаят със сделката ни със СССР. Ние изнесохме 25 милиона килограма тютюн по фиксирана цена 320 лв. за един килограм тютюн. За мене 320 лв. не е действителната цена, а такава е стоката срещу тия 320 лв., която ние получаваме, и нормираната цена, по която у нас се продава. Така на-пример срещу тия 320 лв. ние получаваме от СССР 2 кгр. памук, който държавата заплаща на производителите по 330 лв. за килограм или равно на 660 лв., или 8.3 килограма черно тенек, равно на 546 лв., или 7.6 килограма тънка ламарина, равна на 532 лв., 10 кгр. син камък, равен на 1000 лв., 2.250 кгр. мед (бакър), равен на 623 лв., 16 кгр. желязо, равно на 576 лв., 16 кгр. обикновено машинно масло, равно на 1792 лв., 35.5 килограма чугун, равен на 710 лв., или всичко 6.619 лв. срещу 8.3 килограма тютюн, което прави 827 лв. единият килограм. Това е действителната цена на тютюна, ако само тези стоки бяхме доставили срещу тютюна, но понеже има още сто вида стоки, то сборът на сумите от всички стоки ще ни покаже цената, по която сме продали тютюна.

Така например сключената сделка с Колман за Америка е при следните условия: продаваме 1.535.000 кгр. тютюн „Джебел“ от Тополовград и Неврокоп, едни от най-висококачествените произходи, при фобна цена 420 лв. килограм, като срещу 2.5 кгр. тютюн получаваме: един чифт гъбови обувки, при нормирана цена на нашия пазар 2.160 лв., или срещу един килограм тютюн получаваме 9.68 кгр. син камък, равни на 968 лв., 15.520 кгр. сода каустик, равна на 608 лв., 4.5 кгр. мед, равна на 1.206 лв., 16.8 кгр. желязо, равно на 604 лв. Предаването на тютюна и приемането на американските стоки ще стане франко българските пристанища. Срещу 6.5 кгр. тютюн ние получаваме горните стоки, които на вътрешния пазар имат стойност 5.546 лв. Всичко това делено на 6.5, колкото тютюн сме дали, дава 867 лв., което е реалната цена на тютюна, по която сме го продали.

Като търсим така експортната цена на тютюна, аз мисля, че ще можем да дадем задоволителна цена на производителя. Тук искам да ви обърна вниманието на фобната цена, която е съществено в случая. Срещу 320 лв. цена на стоката, която сме изнесли в СССР, получаваме 10 кгр. син камък, а срещу 420 лв. фобна цена от Америка получаваме 9.68 кгр. син камък. Виждате, че фактически реалната цена, това е стоката, която се получава срещу един килограм тютюн.

Райчо Дамянов (к): По-кратко.

Георги Лазаров (з): Но ако тази разлика се внесе в уравнилния фонд и от там, както фашистите вършеха, се дадат за поддържане на разни индустриални и други производства, много естествено производителят не може да получи желаната цена.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Завършвайте!

Георги Лазаров (з): От сведенията, които можах да получа от Министерството на търговията, там очакват от американската сделка да постъпят в уравнилния фонд към 590.000.000 лв. Тези средства, които постъпват в уравнилния фонд, трябва с чувство на отговорност да се изразходват, като се отправят към ония производства, които действително се нуждаят от подкрепа. Не бива средствата на уравнилния фонд да се използват и сега така, както фашистката власт правеше. Досега в текстила са дадени 757.595.253 лв. Това иде да покаже, че индустриалните произведения са с още по-високи цени, по които народът ги купува, защото по тая цена уравнилния фонд плаща допълнително на фабрикантите.

Вън от това, с министерско постановление № 336, от 12 октомври 1943 г., протокол № 144, от уравнилния фонд е дадена сумата 250.000.000 лв. за извънредни заплати на умствените работници от разни предприятия. Фондът черпи своите средства от земеделските произведения, а вие виждате къде отиват. Така се управлява фондът, щото да гарантира печалбата на всяка неударна търговска сделка, като поема той загубата. Вие виждате, вместо тютюнопроизводителят да ползува средствата от уравнилния фонд, от него се взема за същия фонд. На това трябва да се тури край. Наложително е час по-скоро да ликвидираме с останалото от фашизма отношение към тютюнопроизводителя. Не бива да се гледа на тютюнопроизводителя като на вечно пускащ брашно чувал. Кой откъде идва, да удря с тоятата по него и той все да пуца. Отдавна този чувал е скъсан — стига толкова!

Г-да народни представители! Когато говорим за цената на тютюна, трябва да различаваме две цени, тая на производителя и експортната. Цената на производителя е в зависимост до голяма степен от експортната цена, която се получава на международния пазар. Казвам до голяма степен, а не изключително, зависи от експортната цена, защото има и други фактори, които също влияят за образуването на цената за производителя. Тук влияе организацията на външния пазар и отношението на държавата към тютюна и към елементите, които образуват експортната себестойност на тютюна. Така например за няколко реколти средните експортни цени са били както следва: реколтата 1934 г. е продадена по средна експортна цена — 47 лв.; 1935 г. — 57 лв.; 1936 г. 63 лв. и 1937 г. — 72.80 лв. За същите тези години цената за производителя се е движила от 20 до 24 лв., когато за това време само увеличението на експортната цена е 25.80 лв. на килограм. Увеличението на експортната цена е отишло да увеличи печалбата на организирания тютюнов капитал. За тия години, според произхода на тютюна, производителската надница се движеше между 5 и 15 лв. Днес, когато търговецът е отстранен като експортър, „държавата“ го за-

мества. Много естествено, сега ще зависи какво отношение отечественофронтовската държава ще земе към тютюна. Например с увеличената експортна цена, която евентуално би се получила на международния пазар, държавата може да увеличи приходите си, или пък да я отнесе в уравнителния фонд, чрез което да нивелира цените или да се увеличат работническите надници и т. н. Много естествено е, че това увеличение на експортната цена няма да даде отражение за увеличение на производителската цена. Зависи, както казах, от отношението, което държавата ще има към тютюна. Така например на стоките, които днес получаваме срещу продадения тютюн, държавата определя по-високи или по-ниски цени от цената, по която те се продават, от което ще зависи да имаме по-висока или по-ниска експортна цена на тютюна.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Моля Ви гържете! Времето Ви изтече. Един час говорите вече.

Георги Лазаров (з): Още една страница.

Ради Найденов (з): Ще я напечатим във вестниците, бай Георги.

Георги Лазаров (з): В образуването на експортната себестойност на тютюна участват следните елементи: първо, производителската цена и, второ, всички неизбежни разходи, работнически надници за преработка, застраховка, опаковка, наеми, данъци, лихви, транспорт и т. н. Вторите разходи са с една подчертана тенденция на увеличение, което е резултат на редица министерски разпоредби, отнасящи се до отделните елементи, които обуславят експортната себестойност, като например наредби за увеличение на работническите надници, данъци, наеми, лихви, амбалаж, транспорт, застраховки и т. н. Това са отделни фактори, които, след като имаме добитата експортна цена при продажбата на тютюна, имат решаващо влияние върху производителската цена на тютюна. Ето защо, при такива случаи на издаване наредби, трябва да се държи сметка за това да няма предпочитана и пренебрегната трудова категория.

Когато се издават наредби и закони, в тях трябва да се държи сметка за всички фактори в тютюновия бранш, като интересите на трудовите категории бъдат съответно и справедливо зачетени, за да не се създава впечатление, че има предпочитане на едната група пред другата. Ние виждаме, че увеличението цената на производителите не е догонило това на работническата надница.

Отпуснат е наряд от док. за работни дреди на работници, а за тютюнопроизводителите не се предвижда такъв. Това нещо нито е справедливо, нито е политично, защото трудовите условия на производителите не са по-добри от тези на работника, а даже са и по-лоши.

Г-н министърът на финансите с писмо № 1450, от 23 януари 1946 г., до Българската земеделска и кооперативна банка нарежда следното: „За тютюноработници, които са били ангажирани в покупките на преработката на тютюна от реколтата 1945 г., не е необходимо да са налице условията по закона за даване еднократна помощ на служителите, временно наети лица и на пенсионерите. Спрямо тютюноработниците държавата има положението на работодател, а плащанията им възнаграждения, включително и еднократната помощ, се отнасят в тежест на тютюните. На работници, които са работили непрекъснато 6 месеца и повече, да се даде еднократна помощ в размер на 25 работни дни. Но работниците, които са работили по-малко от 6 месеца, еднократната помощ се намалява с една шеста за всеки месец, и в края на писмото се казва: „не получават тази помощ тютюноработници, които са производители“. Това значи: „Ти, работнико, щом си бил така неблагоприятен да произведеш тютюн, на тебе не се полага възнаграждение.“ Аз бих попитал г-на министра на финансите, справедливо и политично ли е това нареждане и знае ли какви отражения ще има долу?

Ради Найденов (з): Няма го тук.

Георги Лазаров (з): Аз мисля, че г-н министърът на финансите е известен, какво доста отдавна тютюнопроизводителите справедливо отнавиваха искане да им бъде даден допълнителен аванс за миналата реколта — но тази тяхна молба и досега не е удовлетворена. С еднаква отзивчивост трябва да се отнасяме към нуждите на всички трудови категории. Има някои, които се опасяват, че ако се даде на производителите цена, както му струва, тази цена ще е много висока и ще докара до поскупване на живота и обезценяване на лева.

Първо, искам да отговоря на ония, че има прави опасенията им, какво, ако се даде на тютюна такава цена, каква ли струва на производителя, ще се обезцени левът и животът ще поскупне. Заявявам, че това твърдение не е правдоподобно. Най-малко аз съм за подобно нещо, защото няма друга трудова категория, която така живо да е заинтересувана от една стабилна монета, както тютюнопроизводителите, тъй като те един път в годината получават редства и ако монетата не е стабилна, трудът им отива на безценица.

1. В случая не е необходимо да се пускат нови банкноти на пазара, които да обезценят лева, защото срещу тютюна се внася стока, която се пуска на пазара по определена цена. Народът изкупува тази стока; излезлите от неговия джоб пари отиват в производството, което значи, че тук имаме само едно разместване на парите от един в друг джоб. Това пък ще даде възможност да се удвои и утрои производството, срещу което ще постъпят съответните чужди левизи, които ще увеличат покупателната сила на производителя. Така че ще има не поскупване, а обратното.

2. Производителите са толкова много задължени и на зелено излязи тютюна, че не са те, които ще поскупят живота. Средно на стопанство се пада по 150 кг. тютюн. Има още едно разбиране по отношение производителската цена. Това разбиране е следното: да не се дава висока цена — колкото струва тютюнът на производителя — по същите съображения, изтъкнати преди малко, а да се заблесте върху цената на необходимите продукти за производителя.

Снабдяването на производителя с необходимите му потреби по мирни цени е съществен въпрос, защото в края на краищата в парите, които производителят получава, той си набавя необходимото за живот. Не е важно колко пари ще получи, а по-важно е с тия пари какво ще може да купи. Това твърдение ще бъде правдоподобно, ако държавата е универсален доставчик и може да задоволи всеотдайните нужди на производителя да не плаща прескъпо занаятчийските услуги: за една кола да не му искат 40—50 хиляди лева, за поправка на едно колело — с хиляди левове, за подковаване на един кон по 1.000 лв., за изораване на декар по 1.500 лв., за крава, вол или коне по 50, 70 до 100 хиляди лева. Ако и медицинската помощ, образованието на децата, данъците, работническите надници, които производителят плаща, всичко това се обхващаше от държавата, тогава едно такова твърдение щеше да бъде правдоподобно.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Говорите час и 5 минути! Ще бъда принуден да Ви отнема думата, г-н Лазаров. Нарушавате правилника.

Георги Лазаров (з): Но такава ли е действителността? И миналата година бе наблегнато на този въпрос, но ние знаем какво бе в състояние държавата да достави за задоволяване потребите на производителя. Не са задоволени потребите на производителя, като му дадете по 20 кг. царевича на декар, по 1 кг. памук и с това да считаме, че сме разрешили въпроса, та да имаме правото да му определяме по-ниска цена на тютюна, в замяна на това продоволствие. Па ако шете и цените на нарядните стоки са недостъпни за производителя. Смятам, че услугите, които прави производителят на държавата, са толкова значителни, и жертвите, които той е дал, са толкова големи, за да няма право никой да иска безкрайно от него жертви. Аз мисля, че Народното събрание ще трябва да си каже думата. Ако спiram вашето внимание на този въпрос, то е затова, защото съм убеден, че за да можем да произведем през настоящата година желаното количество тютюн, ние първо трябва да разрешим въпроса за цената на тютюна. Както вече съобщих, за миналата година бе назначена комисия, която да определи костюматата стойност на производителската цена. Така и тази година подобна комисия пак изчислява колко струва един килограм тютюн на производителя.

Г-да народни представители! Аз ще ви направя достойни самите калкулации на тази комисия. Тя е изработила две калкулации, едната за нормална реколта: 90 кг. башни-бали за декар — по 360 лв. килограма и 70 кг. басма — 514 лв. килограма, или средно 391 лв. за килограм за двата произхода. Втората калкулация за действителната получена реколта: 60 кг. башни-бали от декар по 460 лв. килограм, 45 кг. басма по 584 лв. килограма, или средно за двата произхода 512 лв. за килограм.

3. Цените за реколтата от 1945 г. да бъдат определени на базата на костюматата стойност на тютюна, на неговата себестойност. Ако тютюнът е нашата валута и неговото производство е народостопанска необходимост, ако то ни струва скъпо, разликата между себестойността и продажната цена, ако тя е неблагоприятна, да се понесе от уравнителния фонд, а ако има печалба, в нея без друго трябва да вземе участие и производителят.

4. Да се изпълни третото министерско постановление за предстоящото тютюнозасяване.

Министър Добри Терпешев: Изпълнява се.

Георги Лазаров (з): Най-накрая, г-да народни представители, ще заключа, като кажа: огромното народостопанско значение, което има тютюнът, изисква от нашата общественост да проявява по-голям интерес към него. Без да искам да издигам тютюна в народостопански култ, той трябва да бъде предмет на обществени симпатии и грижи, защото той е един от главните фактори, които ще ни дадат възможност да имаме могъща, стопанска и благоденстваща България. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Ония от г-да народни представители, които одобряват проекторешението за одобрение шестото постановление на Министерския съвет, взето в заседание му от 22 януари 1946 г., протокол № 8, относно освобождаване от бандеролно право и други на 257 кг. цигари, раздана на чужденци по разни случаи, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към втора точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за приемане дарението на д-р Недю Петев Бояджиев, от гр. София, направено в полза на държавата.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

„МОТИВИ“

към законопроекта за приемане дарението на д-р Недю Петев Бояджиев, от гр. София, направено в полза на държавата.

Г-да народни представители! Софийският жител д-р Недю Петев Бояджиев е направил хубавия жест да подари на държавата собствената си къща, находяща се в гр. Калюфер, ул. „Георги Шоков“ № 40, с обща квадратура застроено и незастроено място от 610 кв. метра.

Като условие дарителят предвижда, щото тази къща да послужи за родилен дом, в който да се подпомагат родилките от гр. Калюфер и околната, които често пъти стават жертва поради липсата на квалифицирана медицинска помощ при раждането. Дарителят изказва желание, на стената на големия салон на този дом да се вдига

бае следният надпис: „Тая къща е подарена за родния дом от д-р Недю Петев Бояджиев за спомен на баща му Петю Недялков Бояджиев, който е построил тая къща“.

Бидейки изгоден дарението за държавата, аз ви моля, г-да народни представители, да разгледате и одобрите приложения законопроект.

Гр. София, 6 март 1946 г.

Министър на народното здраве: Д-р Р. Ангелов

ЗАКОНОПРОЕКТ

на приемане дарението на д-р Недю Петев Бояджиев, от гр. София, направено в полза на държавата

Чл. 1. Приема се дарението на д-р Недю Петев Бояджиев, от гр. София, направено в полза на Министерството на народното здраве, а именно: една къща, нахлуваща се в гр. Калюфер, ул. „Георги Шопов“ № 40, с обща квадратура застроено и незастроено място от 660 кв. м., при съседи: наследниците на Димитър Баларев, Ивни Д. Бръиков, Никола Марков и ул. „Георги Шопов“.

Чл. 2. Съгласно волята на дарителя, подареният имот да се използва за родния дом, като на стената на големия салон на този дом се вдълбае следният надпис: „Тая къща е подарена за родния дом от д-р Недю Петев Бояджиев за спомен на баща му Петю Недялков Бояджиев, който е построил тая къща“.

Чл. 3. Дарението се освобождава от заплащане на всякакви държавни и общински мита, такси, бери, герб и други.

Вписването на дарението да се извърши служебно от съответния нотариус или съдия, въз основа на този закон, който замества нотариалния акт за дарение.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Няма записани оратори. Къто г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за приемане дарението на д-р Недю Петев Бояджиев, от гр. София, направено в полза на държавата, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Добри Терпешев: Моля да се приеме, по спешност, законопроекта и на второ четене.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има предложение, законопроекта, по спешност, да се приеме и на второ четене. Къто са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Моля г-на докладчика да го докладва.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете заглавието и чл. 1*)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Къто г-да народни представители приемат заглавието и чл. 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете чл. 2)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Къто г-да народни представители приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете чл. 3)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Къто г-да народни представители приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за бюджета на разните фондове на държавата за 1946 бюджетна година.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

ЗАКОНОПРОЕКТ

за бюджета на разните фондове на държавата за 1946 бюджетна година.

Чл. 1. Одобряват се приходите и разходите за 1946 бюджетна година за разните фондове, управлявани от министерствата, а именно:

	Приход	Разход
1. По Министерството на народното просвещение		
а) Завешатели и дарители . . .	9.882.000	9.882.000
2. По Министерството на финансите		
а) Дирекция на пенсияте . . .	3.360.495.000	3.360.495.000
б) Българска държавна лотария . . .	7.900.000	7.900.000
3. Министерството на търговията и промишлеността		
а) Завешатели и дарители . . .	2.100.000	2.100.000
4. По Министерството на народното здраве		
а) Завешатели и дарители . . .	9.623.000	9.623.000
Всичко . . .	3.399.000.000	3.399.000.000

Чл. 2. Бюджетите на фондовете „Братя Евлоги и Христо Георгиеви“ и „Княз Касева“ се включват в бюджета на фондовете завешатели и дарители по Министерството на народното просвещение.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: По законопроекта се записал да говори народният представител г-н Костадин Трендафилов. Има думата.

Костадин Трендафилов (зв): (От трибуната) Г-да и г-жи чаролни представители и народни представителки! Представен е на вниманието ни бюджетопроектът за приходите и разходите на разните фондове, управлявани от министерствата и дирекциите, съгласно чл. 118 от закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Както по другите бюджети, така и по този, ние сме задължени да споменем за някои начала и всеизвестни истини, които по наша преценка не само е необходимо често да позастаряме и манифестираме, но и винаги да ги имаме пред вид, за да не изпадне в някои случаи в положението едно да мислим, а друго да вършим.

Отечественофронтската ера, на която нашият другар г-н Иван Харизанов щастливо наведе нашата мисъл, ни задължава не само да говорим за такава ера, но и да я създаваме и поддържаме. Отечественофронтската ера — това са делата на Отечествения фронт, естествените прояви на отечественофронтските комитети и на Парламента за създаването на нашата духовна и материална култура.

Отечественофронтската власт, като всяка власт изобщо, се крепи и основава на установените закони, прилагането на които става чрез отделните административни лица и места с една единствена задача — да създадат мир, ред и сигурност за всеки гражданин, да направят така, че всички граждани и селяни да виждат в тях закрилник и щит против всяко посегателство срещу държавата, срещу свободата и правата изобщо на човека и гражданина, независимо откъде ще дойде то.

Г-да и г-жи народни представители и представителки! Ако тези закони са условия, без които не може да съществува една свободна и демократична държава, толкова от по-голямо значение са те днес при изграждането на нашата свободна народнодемократична държава в ерата на Отечествения фронт.

Постепенно с укрепването на отечественофронтската власт върви и укрепването на нашите административни служби и институти. Всяка мярка, която идва да затвърди в съзнанието на народа това укрепване, усъвършенстване и ликвидиране с грешките и опущенията на някои административни лица и места в изпълнение възложените им задачи, трябва да бъде подкрепена и насърчена.

Г-да народни представители! За изпълнението на всестранните функции на държавата, особено на днешната, при която социалната справедливост се издига като първостепенен фактор, тя се нуждае от средства и си ги достига по пътя на данъците, берите, печалбите от държавните стопанства, от разните видове фондове и пр. Средствата, които държавата получава в ролята си на организационен и регулиращ фактор на цялото народно стопанство, са тези, които ние обсъждаме по представените ни бюджети с единствената цел да ги слошим по такъв начин, щото да послужат за основа на едно не само хармонично, но и справедливо разпределение на богатата между отделните слоеве и единици на населението и да отстранят по възможност всички предпоставки за социални конфликти, които могат само страдания и бедствия за народа ни.

Все с оглед на тази цел ние дебело подчертаваме, че тръгваме решително, без колебание, по пътя на прякото облагане в противовес на косвеното, което е антисоциално и което служеше изключително за набиране на средства при старата фашистка държава на цар Бориса и неговите сателити.

При днешния бюджет на фондовете е дебело подчертано едно начало, което виждаме като червена нишка да протича по целия бюджет на държавата за 1946 г.: централизацията на публично-правните източници, в случая фондовете, в ръцете на министъра на финансите, който, като върховен орган, не само ще преценява важността на нуждите за задоволяване, но и ще ги степенува все с оглед на едно — постъпленията на държавата да бъдат най-правилно и целесъобразно изразходвани и оползотворени.

Г-да народни представители! Чл. 117 от закона за бюджета, отчетността и предприятията гласи: „Образуването от държавата и за държавни цели фондове се унищожават, като остатъците им се внасят на приход в държавното съкровище, а нуждите, които са за задоволяване, се задоволяват от бюджетите на съответните министерства. Унищожението им се извършва след преценка и по доклад на министъра на финансите, одобрен от Министерския съвет. Правно впечатление, че по тазгодишния бюджет на държавата министърът на финансите е използвал нашироко тази възможност на закона, за да влее в държавния бюджет почти всички публично-правни фондове, а по бюджета за фондовете е оставил само частно-правните, учредени чрез дарения, Дирекцията на пенсияте и Българската държавна лотария. Това влияне на фондовете, образувани от държавни средства и за държавни нужди, в общия бюджет на държавата е необходимо, за да се създаде единство и нагледност при оперирането с приходите на държавата и за постигане на по-правилна целесъобразност и равномерност при разходите. Затова в подробното си изложение по бюджетопроекта на държавата за 1946 г. уважаният министър на финансите г-н проф. Стефан Чолаков изтъква пред нас, народните представители, че тазгодишният бюджет на държавата е единен. Той включва всички публично-правни фондове. Изобщо сметките на едно държавно съкровище са толкова по-объркани, колкото различни и разнообразни сметки съществуват в различни ръци. Държавното съкровище трябва да има концентрирани, събрани на едно място сметки. Само тогава те могат да се обхващат с едно око, могат да се сравняват и сериозно да се управляват. В общия държавен бюджет са включени всички редовни публично-правни нужди и всички задължения на държавата с малки изключения, които по своето естество имат къси падежи.

Все пак, г-да народни представители, не всички приходи и разходи, поверени в ръцете на държавата или управлявани от нея и атрибутите ѝ, могат да бъдат включени в бюджета на държавата. Против, налага се за тях отделен бюджет. Такива по настоящия бюджет са: 1) фондовете, образувани от дарения и завещания, във

* За текста на законопроекта виж първото четене по-горе.

връзка с волята на дарители и завещатели, и 2) фондовете, които се събират само от отделна категория граждани, от отделни стопански съсловия и представляват един вид техни принудителни спестявания, късане от насъщия залък на тази категория граждани във вид на „бели пари за черни дни“. Това са пенсионните фондове.

Алинея последна на чл. 117 от закона за бюджета, отчетността и предприятията гласи: „Фондовете, образувани от завещания, дарения и други такива, се учредяват и управляват по правила, предвидени в специален за тях фондов закон, или, ако такъв няма — по правилниците и наредбите, по силата на които са създадени, съгласно с волята на завещателя или дарителя“. А пък чл. 118 от същия закон постановява: „Бюджетите на всички фондове, които се управляват от държавата, включая и фондовете, които произхождат от завещания, дарения и други такива, се гласуват от Народното събрание, гдето се внасят от министъра на финансите“.

На основание изложеното и в изпълнение изричните постановления на закона за бюджета, отчетността и предприятията ние сме призвани днес да разгледаме предложениия ни бюджетопроект за фондовете, управлявани от държавата, за бюджетната 1946 г., да внесем в него изменения, ако се наложат такива, и да го гласуваме и приедем.

Ще ми позволите да се спра, макар и бегло, върху предложениия бюджетопроект за фондовете по министерства, за да имаме ясна картина за него.

Според този бюджетопроект, оставени са да съществуват отделно, неключени в общия държавен бюджет, някои фондове само при следните четири министерства: 1. При Министерството на народното просвещение; 2. При Министерството на финансите; 3. При Министерството на търговията и промишлеността и 4. При Министерството на народното здраве. При първото, третото и четвъртото министерства фондовете са създадени благодарение обществено-полезните воли на родолюбиви и ученолюбиви завещатели и дарители, които са вложили част от материалните си или всичките си имотни средства за пълно използване или за плодотворно използване от бившите, настоящите и бъдещи поколения. При Министерството на финансите са пенсионните фондове: Дирекцията на пенсията и институтът на Българската държавна лотария.

В бюджетопроекта напълно е спазен принципът на самоиздръжката. Държавата не отделя средства за администриране и управление на фондовете и на техните имоти. Затова всичките персонални, веществени и други разходи са разхвърляни пропорционално върху капиталите на фондовете.

При Министерството на просветата са създадени 232 фондове от дарители и завещатели или от групирани инициативи, отделни държавни заведения или други институти с общ капитал в пари и имоти към 1 януари 1946 г. 84,119,580 лв. и са предвидени приходи от лихви, ренти и намаление на някои главници общо 9,832,000 лв. и разходи 9,882,000 лв.

В сравнение с разрешените през 1945 г., сега се искат кредити с увеличение от 262,582 лв., за да покрият неотложни гражданни, творчески и културни мероприятия — строеж на училища, издръжка на научни институти, стипендии на ученици и студенти, насърчителни награди на писатели, художници, поети и учени.

Като се вземе пред вид стойността на българския лев по време на учредяването на тия фондове, те са представлявали крупни дарения, за които българската общественост трябва да остане признателна към завещателите и дарителите.

При Министерството на търговията и промишлеността е създаден фонд „Драган Василиади“, от средствата на който се строят и се поддържат работилниците на механико-техническото училище в гр. Габрово. По този фонд се предвижда да постъпят и се изразходват 2,100,000 лв.

При Министерството на народното здраве съществуват фондовете „Княз Алеко Богориди“, „Ставри Константинов“ и „Тодор Христо Пиперевски“, по които се предвижда да постъпят и да се изразходват 9,623,000 лв. съответно: първо, за постройка павилион при държавната болница в Пловдив, второ, постройка на здравен дом в Солот и, трето, издръжка на специалисти лекари, даване стипендии на учащи се и лечение на болни с произход от гр. Щип или други лица от Македония.

Тия разходи не са консумативни или несползвателни, а са чисто гражданни и общественополезни.

В списъка на дарителите и завещателите срещаме имена на заслужили българи още от преди освобождението ни и такива на по-чтени граждани от последно време.

При Дирекцията на пенсията, самостоятелно съществуват фондът „Пенсии за изслужено време“ и фондът „Земеделски пенсии“.

Тия фондове са поставени на принципа на самоиздръжката. Тук се включва и посмъртната каса на личните пенсионери.

По бюджета се искат кредити за 1946 г. от средствата на тия фондове, както следва: 1) за „Пенсии за изслужено време“ 2,344,459,000 лв.; 2) за „Земеделски пенсии“ 1,007,000,000 лв. и 3) за „Посмъртна каса на личните пенсионери“ 343,000 лв. Всичко по бюджета на Дирекцията на пенсията 3,360,495,000 лв.

Част от постъпленията от продажбата на лотарийни билети от Българската държавна лотария, а именно 7,900,000 лв., се отделя за пълостната издръжка на това дело.

В обстановката на следвоенното време, което настъпва, изтъкна се многократно, че са необходими икономии в държавния бюджет, персонални съкращения, намаление на чиновническия кадър и т. н. Обратната страна на тази в много отношения добра и неизбежна за времето и обективните условия политика обаче може да се яви създаването на голяма безработица и образуване на така наречения интелегентен пролетариат.

Изхвърлените на улицата много държавни, общински и други служители, макар и да са били най-добросъвестни работници в поверените им сектори, сега или в близко бъдеще може да останат

без средства за препитание, защото не са прослужили определеното време за право на пенсия, или нямат предвидената пределна възраст.

За тия съкратени служители и за техните семейства държавата трябва сериозно да се замисли, защото тя днес не е и не може да бъде машеха.

Налага се да се намерят начини и източници за усиляване средствата на пенсионния фонд, който, без да се огъва, да може да издържи едно по-значително увеличение на броя на личните пенсионери а с намиране тия средства веднага да се пристъпи към изменение на закона за пенсията в смисъл: намаление пределната възраст, право на пенсия при по-малко прослужени години, като например всички чиновнички жени-майки да имат право на пенсия след прослужени 15 години, а неомъжените и мъжете — след 20 прослужени години.

Следва да се намали коефициентът при определяне размера на пенсията от 33 на 25 години и пр.

В това отношение някои категории сегашни пенсионери, които продължават да заемат други обществени или частни платени служби или имат по-добро материално състояние, биха могли да се притекат на помощ на по-слабоимотните техни събратя пенсионери, като се откажат или намалят ползуваните от тях пенсии.

Освен това може да се обмисли и въпросът, дали някои категории частни стопански, търговски или индустриални предприятия не биха могли да отделят част от своите средства за засилване на този фонд.

Тук трябва сериозно да обсъдим и да направим възможното за подобрене размера на земеделските пенсии, които сега са съвършено нищожни.

Социално справедливо е и жената-земеделка да участва в пенсионния фонд и при старост да черпи от него своята скромна издръжка, ако тя е била глава на семейство, а също така да може земеделските пенсии да се наследяват от малолетните деца в земеделското семейство, както това става при другите видове пенсии.

В края на краищата ние трябва да внимаваме да не създаваме лениви млади пенсионери, а всичко годно за работа бившо чиновничество или здраво селячество да бъде впрегнато в производството, според способностите му и според възможностите му в новото изграждане на стопанска България.

Г-да народни представители! Има и други въпроси, които се повдигат, особено от категорията на пенсионерите. Пред мене се намира едно заявление от група пенсионери, имащи право на народни пенсии, с което обръщат внимание на народните представители върху обстоятелството, че макар и да са пенсионери, все пак те са родители, наследници на загинали в борбата срещу фашизма техни синове партизани. На тези наследници, съгласно закона за пенсията, макар в тоя закон да не е изрично казано, че те не могат да ползват двете пенсии, от Дирекцията на пенсията им се съобщава, че те могат да получават само една от двете пенсии, но не и двете заедно. Това искаме безспорно ще трябва да обърне вниманието особено на комисията, която ще преглежда бюджета на фондовете, и да се направят съответните поправки, за да могат тези български граждани, наследници на загинали в борбата срещу фашизма, да бъдат правилно оценени и възмездени.

Г-да народни представители! От името на парламентарната група на Народния съюз „Звено“ заявявам, че ние по принцип ще гласуваме закона за бюджета на фондовете, като в комисията се вземат под внимание изказаните препоръки и се направят ония поправки евентуално, които ще трябва да станат, за да може бюджетът на фондовете действително да отговори на нуждите и предназначението, за които той е създаден. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Г-да народни представители! Ще пристъпим към гласуване.

Който г-да народни представители приемат на първо четене законопроект за бюджета на фондовете за 1946 бюджетна година, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминуваме към точка четвърта от дневния ред.

Понеже бюджетопроектът на Министерството на правосълието още не е окончателно оточнен, ще преминем към следващия пункт на същата точка:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите за 1946 година на Министерството на вътрешните работи. Има думата г-н докладчикът да докладва.

Докладчик Драгомир Вълчков (зв): (Чете)

„БЮДЖЕТ

за разходите по Министерството на вътрешните работи за 1946 бюджетна година.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Давам 10 минути отдиш.

(След отдиша)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Заседанието продължава.

Има думата народният представител Ефрем Митев.

Ефрем Митев (с): (От трибуната) Уважаеми г-да народни представители и представителки! Поставен е на разглеждане бюджетопроектът на Вътрешното министерство. Във всички минали парламенти, когато е идвал ред за разглеждане бюджета на Вътрешното министерство, са ставали разисквания в няколко направления. Имало е от дълги години в нашия обществен живот прогресивни групи, които са се борили, щото бюджетът на Вътрешното министерство в по-специално перата по издръжката на бившата полиция да не бъдат по размер такива, че да се получава впечатление, какво ва-

шата държава обръща най-голямо внимание върху полицията. И понеже ние се намираме при една нова обстановка и сме поставени при положение да преценяват отън Парламента какви отношения имаме ние към различните бюджетопроекти, ще ми позволите тук накъсо пред вас, в 10—15 минути, да изтъкна различното отношение, което първият отечественофронтовски Парламент има към бюджета на Вътрешното министерство.

Преди всичко, уважаеми г-да народни представители и представители, ние разглеждаме един бюджетопроект, който е чисто на Вътрешното министерство, отделен от бюджета на народното здраве, обособено от преди две години в отделно министерство. Ако видим какво се е отделяло в миналото, дори преди 10—20 години, за Вътрешното министерство и го сравним със сегашния бюджет на това министерство, ако вземем и броя на чиновниците в това министерство, ще видим, че отечественофронтовското Вътрешно министерство в сравнение с всички бивши се отличава по това, че в него кадрът не се увеличава или е запазен такъв, какъвто е бил в 1943 година, а е намален значително в сравнение с тоя в 1944, 1943, 1942 години и т. н.

Достатъчно е само да си спомним, че към Вътрешното министерство беше придадена така наречената жандармерия, бяха придадени и така наречените ловни команди, които бяха комплектувани от български войници и офицери — ловни команди, разбира се, не за да ходят в балкана и да изстребват дивите зверове и вредния дивеч, а да гонят българи, които, по подобие на нашите предосвобожденски герои, отиваха в гората, в шумата, за да воюват за един идеал, да заложат най-ценното, което имат, живота си, и да поставят на изпитание своите семейства по села и градове. Освен този избор, че от родната войска се отделяха така наречените ловни дружини, от нея се отделяха и специални охранителни роти за охрана на разните поправителни дружини, в които се събираха мирни, честни и прогресивни граждани, често само за това, че отстояваха един убеждения, според мене, много скромно, без да нарушават с нешо реда и законността в държавата. Изпращаха се български граждани в концлагери само за изказване на едно съмнение през 1941 г., когато се обяви войната между Германия и Съветския съюз, или в 1942 г., когато напредваха хитлеровите плъчници по равните земи на Съветския съюз, че е невъзможно германската военна машина, тройният съюз да победи съюза на великите демокрации, защото нито има моралната и материална сила, нито има ония съоръжения и материали, които са необходими за водене на една такава колосална война. Само за изказване на едно съмнение те бяха пращани в концлагери. Ето например тук има един наш другар, — той присъствувал сега в Народното събрание — който само за това, че като погледнал на картата двете земни полукълба с педя измерил какво е пространството на Съветския съюз и това на Европа, респективно на Германия, бива интерниран и е седял една година в концлагер, и то на една възраст, която не позволява стосне в такъв лагер. Той бил изпратен в концлагера само за това, че е казал, че има много да се изходи, докато бъде победена Съветска Русия — той приема пред реакционерите, че ще бъде победена. Така в миналото само за едно съмнение „далновидните“ полицаи интернираха.

Като вземете пред вид и кадрите на жандармерията, на ловните дружини и на полицията, ще видите, че през време на фашисткия режим нашата държава действително е била превърната в един лагер, в който всичко въоръжено не е било нищо друго, освен органи на Вътрешното министерство.

Скандалът беше дошъл дотам, уважаеми слушатели, че фашистката полиция караше военните окръжия да изпращат повикателни заповеди — такава получих и аз през 1944 г., въпреки че съм навършил 45 години и по закона за въоръжените сили не може никой да бъде мобилизиран, особено тези, които са редовни войници — на ония, които искаха да интернират. Всички граждани разбират, че когато военното окръжие прати някому повикателна заповед, не трябва да правят никакво възражение, защото това значи, че родната има нужда от тях и затова ги призовава, че всеки е длъжен да се подчини. Но когато ние отивахме с радост, имайки съзнанието, че отиваме да помогнем на държавата и се явявахме на определеното място, виждахме, че сме в поправителни дружини — около нас туряха телени мрежи и усилена охранителна рота да ни пазят. Виждате, стигна се дотам, че военните окръжия, които имаха авторитет в нашата страна като едни чисто военни учреждения, еманация на нашата военна сила, бяха подчинени на разни детективи, на разни малограмотни началници на обществената безопасност в миналото, които чрез тях прибираха тогава или оногова за всевъзможни подозрения.

Е добре, 9 септември срива и изчиства от ресорите на нашето управление разните гилоти, главно прочисти нашата администрация от онези служители в нея, които, влизайки в полицията тогава, вместо да се отдадат на една служба, каквато полицията има във всички модерни държави — да пазят реда и законността в страната — се измесваха в отношенията между гражданите. Работата дойде дотам, че вместо гражданите да хранят уважение към тях, полуката отвращение въобще към униформата на полиция.

9 септември прочее премахна този режим. Още на 10 септември се пристъпи към комплектуване на сегашната народна милиция.

Уважаеми народни представители и представители! Ние трябва да бъдем искрени и откровени, и колкото повече бъдем такива, толкова по-добре. И аз виждам, че от всички групи в Отечествения фронт се проявява такава откровеност. Тя се прояви и на 22 февруари във Военния клуб, където се даде една вечеря при завършване на конференцията на началниците на милицията в цялата страна. Там се изказаха представител на всички партии в Отечественния фронт, изказа се и нашият другар Георги Димитров. И без да сме се наговаряли, без да сме се сдмували, както се казва, всички говорихме в едно направление. Забеляза се общ стремеж към откровеност: добра и отлична е народната милиция, но да се отива към още по-добри проявявания във всичките и служби.

Уважаеми народни представители и представители! Службата на народния милиционер днес е една служба, свързана с всевъзможни интереси, частни, групови, обществени, семейни, другарски. И вие знаете: станал един скандал между мъжа и жената в една къща, излезе жената разочорлена от къщи, бита от своя другар — вика милиционер; станал един скандал в кръчмата между пияници — вика се милиционер; станала кавга в едно събрание — вика се милиционер. Вие виждате следователно, че милиционерът е длъжен да се отзовава при случаи, в които той действително трябва много внимателно да интервенира, за да спазва буквата на закона и да изпълни своята служба.

Много естествено, в нашата народна милиция, комплектувана по един революционен начин на 9 септември 1944 г., можеше и бяха попадали и случайни хора, които не бяха подготвени за тази служба. На 10 септември 1945 г. в гр. Лом ние, всички отечественофронтовци, се събрахме, за да отпразнуваме първата годишнина от основаването на народната милиция. Началникът на ломската милиция направи доклад пред нас, отечественофронтовците, пред гостите пред шефовете на учрежденията, как в един период само от една година от 100 души милиционери са били сменени 28 души поради това, че по-голямата част от тези, които са уволнени, са намесени неподходящи за тази служба. Някои от тях са се проявили в пиянство, други са се проявили в известни действия, които пречат на възможното стосане им на тази служба, а двама души от тях са били осъдени от Ломския областен съд. За една година вече народната милиция дава жертви, проявени милиционери, осъдени от Ломския областен съд!

А знаете ли, уважаеми народни представители и представители, че през флиш-то време беше невъзможно да се стиди полицаи? Аз съм имал случай в фашистко време да подавам тълба до прокурора при явно доказано престъпление на полицаи, които бе извършил гавра с честа на едно семейство, който бе вземал рушвет, който бе извършил и друго тежко престъпление, и преди тълбата да бъде заведена във вхолящия дневник на прокурора, секретарят на прокурора влиза във връзка с началника на милицията и му казва: „В прокурорския паркет се донесе тълба срещу един-кой си старши старжар за това, че е извършил това и това.“ И без да се заглежда тълбата, същият полицаи с кон отива на 15 километра в околната, намира този, който е подписал тълбата, и го накарва да дойде да я отегли. Отивам след известно време да търся вхолящ номер и ми казват: „Тължителят дойде и си оттегли тълбата, като заяви, че ти си го накарал да подпише такава тълба. Той не е искал да се оплъква.“ Направете една статистика и ще видите, че от 1940 г. за един период от 4 години, в Ломския областен съд не е възбудено нито едно искзателно преследване срещу някой полицаи, въпреки че е имало престъпления, които се знаеха явно от цялото гражданство.

Ето ви един пример от Лом, че който се прояви в нашата народна милиция, бива наказван. Ето ви пример и от София: направи впечатление на всички това, че един столичен милиционерски командант за едно провинение бе уволнен. Аз искам, тия, които се отнасят отрицателно към народната милиция, да бъдат добросъвестни и да кажат кога е било това в миналото — за провинения, които скандализират общественото, веднага да се понеса жертвата от този, който е отговорен.

За да може нашата народна милиция да добне една външна плъфоска, една културна, психологическа подготовка, бих казал, правя се много нещо. Е-з, учеляват се курсовете, поез които минават народните милиционери. В отделни градове се прибегва до системата да се държат сказки, да се дават указания и упътвания на тия милиционери, кога и къде трябва да се намесват по какъв начин. И ние виждаме, че от ден на ден в нашата милиция се явяват спретнати, интелигентни и културни милиционери, които не могат да се подведжат. Вие знаете, често пъти отиват хора, които казват: арестувайте този, защото е фашист; арестувайте този, защото е извършил престъпление — а в същност няма никакво престъпление. Има случаи, когато бащата, недоволен за нещо от своя син, отива и го клевети пред милицията. Често пъти граждани полвеждат известни милиционери да извършват една грешка, а после се отдръпват настрана.

Следователно необходими са усилията не само на Вътрешното министерство, не само на техните началници, не само на тези органи, които непосредствено надзират и упътват милиционерите, но са необходими усилията на цялото прогресивно гражданство в нашата страна, когато и както се отдаде случай, когато има намеса на милиционер, да се дават указания, да се дават упътвания, за да може действително да се получи един образец начин на интервениране от страна на всички милиционери.

Трябва да ви кажа и друго, уважаеми народни представители и представители! Аз съм от един град, Лом, който е, така да се каже, един порт, през който влизаха и излизаха много чужденци, когато в миналото имаше експресни параходи, които сега са една мечта за всички крайдунавски градове. Един чужденец, който влиза в нашата страна или я напуска, първото впечатление, което му добне за хората, за културата му, за хората му, ще го добне от този полицаи тогава, или сега милиционер, който стои на постова. А вие знаете какви скандали имаше в миналото, какви груби отношения и какво стосмислене имаше в онези полицаи да изпътват пътниците. Имаше случаи, когато някой не иска да се легитимира, за да види доколко не стигне напредването на бившата полиция, и чак когато той извърши грешка, като му разбърка багажа, чужденецът се легитимира, че е някой известен дипломат. Сега се взимат всички мерки, нито паспортните милиционерски началници в тия крайдунавски градове — а вероятно това е и на другите места, където има сува граници — да бъдат хора, които знаят език и които да знаят как се посрещат чужденци и как се изпращат, за да добият последното едно благоприятно впечатление.

Заради това, че в една моя реч във Военния клуб аз се опитах в духа на всичко това, което се изказа преди мене, да отправя апел към началниците на милицията да си служат с закона, пунктираха и, така да се каже, секундирах това, че законът трябва да бъде главното оръжие на началниците на милицията и на техните подведомствени, че законът трябва да се издигне в култ, които да бъде еднакво задължителен и за привилегирани, и за опозиционери, и за всички граждани в нашата страна, в „Народно земеделско знаме“ на два пъти вече се опитва да изопачава и да изтъква, че ние, като сме казали на милицията, че трябва да действа по закон и с закон, отправяме още една ли не една закана към опозицията, да я унищожим с тия закони.

Уважаеми народни представители и представителки! Законът затова е закон, защото е известен на всички граждани в една страна. Всеки от нас, може да бъде той и правителствен човек, ако извърши едно нарушение на закона, законът ще бъде употребен по главата му. И понеже законът предварително оповестява това, което е забранено, то и тия, които се наричат опозиционери, са известни и не трябва, значи, да влизат в нарушение на прокараните в закона принципи. Следователно затова, че се отправи един съвет, едно указание към началниците на милицията да внушат на своите подведомствени, че те трябва да си служат с закона, аз съм атакуван, атакувани са и другарите, които се изказаха в този дух, че ние се заканяме да унищожим опозицията — и то с какво? — с закон! Тогава какво трябва да кажем, че не с закон, а с някакви други мерки трябва да бъде унищожена опозицията, за да бъде право? Аз смятам, че изпълнявам един дълг и за да угаждам на опозицията, но в интереса на народната милиция, в интереса на нашата отечественофронтиска власт — като апелирам да продължим да работим упорито, щото законността да се издигне, както за това се апелира от всички.

Но, другари, нещастие е там, че у нас има хора, които заради известно отрицателно отношение към Отечественния фронт са готови да отречат и института народна милиция. И аз бих поставил въпроса: нима може някой да иска власт в тази държава и да каже: аз ще управлявам без да има народна милиция, без да има полиция, без да има войска, без да има закон? Това е абсурд. А фактически се забелязва, почти амеи слушатели, че народните милиционери, особено тези, които са по градските милиционерски участъци, вече се ползват с едно уважение, защото те се поучиха от тези свои другари, които непосредствено след 9 септември извършиха туктаме грешки, те се поучават и в курсовете, и от разните правилници, и от различни сказки, добиват една опитност и имат едно отношение, което действително им прави чест. Ние всички трябва да се стремим да съдействуваме и съдействуваме по този начин, като се изказваме публично в Парламента, че българският народ, че българската общественост трябва да бъде благодарна за всичко онова, което стори народната милиция от 9 септември до днес, за да бъде нашата страна доведена най-бързо до един мир, до един ред и до едно спокойствие. (Ръкоплескания)

Мнозина сега критикуват известни прояви на народната милиция, но те не се вдлъбчават да разберат какво представлява от себе си 9 септември, какво значение отприщването на един бент. Ако те това го разберат, ще си обяснят всичко онова, което съпътствуваше 9 септември волно или неволно, тук и там. Все пак, в сравнение с много други държави, ние сме пошли до един по-добър ред, до едно спокойствие и до една законност в нашата страна. Аз трябва да ви кажа, че от разговорите, които имах с длъжностни лица, с областни директори и с други висши чиновници за народната милиция, разбрах, че известни произволи и своеволия са резултат не на опоненти на властта, а често пъти са резултат на чисти лица, на опоненти, които намират всевъзможни начини да правят скандали и в края на краищата пак обвиняват милицията за това, че се намесва, за да възстановява реда и законността в страната.

А какво ще стане, ако не се намесват милицията? Трябва правилно да се преправят всички случаи в нашия живот и когато ще се тегли едно обвинение, действително да бъде обективно, действително да бъде подкрепено с известни данни, за да има обществен резултат. Смятам факт на отричането горещ, че не се прави една опозиция, която нели благото на нашата държава, доброто на нашия народ, доброто поставяне името на България претъпяния стят, но се прави опозиция с единичната цел, не да се уведе правителството, а да се уведат интересите на народа и държавата. В този дух, в този смисъл аз се изказах във Военния клуб: „Г-да милиционерски началници, вие имате закони, с които трябва да решите всички, които ги нарушават. Вие имате закони, с които трябва да правите имота живота, честта и реда на гражданите в нашата страна. Ако тия закони са недостатъчни, ако те непотвърдно ви дават упътвания как трябва да изпълните своя дълг, отечественофронтиският Парламент е готов да гласува и да ви даде нови закони с които да преследвате редите, поставени в чл. 1 на закона за администрацията и полицията“. Нищо повече не е казано. Следователно, само всички хули откъдето и да идват, ние трябва да бъдем спокойни, уважаеми народни представители и представителки. Ние не трябва от смущение за това, че ще ни критикуват, по известни въпроси да не си правим самокритика и да не се вдлъбваме в известни неща и да не вземаме известни мерки за отстраняването им.

Ложата бях в провинцията посетих 6—7 околии в Южна Северна и Източна България. Видях навсякъде явилните на милицията, околийските управители, членовете на комитетите на Отечественния фронт, всички ръководства на партията — всички са обзати от желанието не да се угажда на този или онзи, но са ръководени от един истинен дълг, действително да се издигне престижът на нашата държава, престижът на народната милиция, престижът на Отечественния фронт, за да се разбере, че в България действително е започнал един режим, който утвърждава една истинска демокрация, една истинска свобода, който търси народа ни към възможността да бъде едно правление за неговите духовни сили, за да може с ус-

лията на всички честни и прогресивни люде, на всички антифашисти, да се даде най-сетне един лик на нашата измъчена страна. По този начин ще разберат отън близки и далечни, че ако има някакво погрешно мнение по отношение на българския народ и българското племе, не българският народ и българското племе са виновни. За това са виновни една малобройна група продадени наши дипломати, общественици и генерали (ръкоплескания), които тласнаха в едно направление народа, тласнаха го в друго и злепоставиха името на целия народ. С отечествената война, с всички мероприятия на Отечественния фронт и с факта, че се минава постепенно-постепенно в най-бързо време към една истинска отечественофронтиска законност, ние и вътре, и вън даваме достатъчно доказателства, че в България се отпочва действително нещо ново, което по-късно ще го разберат и най-големите песимисти и всички хора, които се съмняват в това, което става, че България отива в един път на мирно строителство, на свобода, на демокрация, на напредък и прогрес.

От името на нашата парламентарна група заявявам, че ние ще гласуваме с пълно единодушие бюджетопроекта на Вътрешното министерство, надявайки се, че тая година ние ще сторим още повече, за да може да се отстранят всички грешки, които могат да станат тук и там в нашата страна и увреждат престижа на Отечественния фронт. (Ръкоплескания)

Председателствуващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител Йордан Чобанов.

Йордан Чобанов (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Разискванията по бюджета на Министерството на вътрешните работи поставят пред народното представителство във всичката му пълнота въпроса за политиката на това министерство, за неговото дело от 9 септември до днес и за напред. Ние имаме случай да кажем думата си по работата на най-политическия от всички ресори на нашето управление, на оня орган на нашата отечественофронтиска власт, който събира в себе си като в фокус хулите и нападите на всички врагове на Отечественния фронт. Че такива хули и нападки има, това не може да учуди никого, като се помни, че именно Министерството на вътрешните работи и възглавяваната от него народна милиция имаха да осъществяват една от най-важните задачи на нашето управление — да укрепят извоюваните на 9 септември народни свободи, да ги бранят от всички опити за реставрация и да работят за пълната ликвидация на всички останки от фашизма, под каквито маски и да се прикриват те.

Политиката на Министерството на вътрешните работи се е вдъхновявала и ръководила от идеите, заложили в някои основни документи. Аз имам пред вид на първо място нежелания манифест на Националния комитет на Отечественния фронт от август 1944 г., по-нататък програмната реч на нашия уважаван министър-председател г-н Кимон Георгиев от 17 септември 1944 г., така също резолюциите на всенародния конгрес на Отечественния фронт от месец март 1945 г. и редица документи, изхождащи от Националния комитет. За нас, Парламента, са особено важни и други два документа: тронното слово и отговорът на същото, които ние изслушахме и гласувахме преди няколко месеци. От особено значение е за нас договорът за примирение от октомври 1944 г. На международно поле ние имаме Кримската спогодба и Потсдамското съглашение. С всички тези документи ние сме се задължили или сме били задължени да ликвидираме фашизма и да установим у нас здрав демократически порядък. Политиката на Министерството на вътрешните работи се е състояла именно в това, да проведе в живота тези ръководни идеи. Да го атакува, че се продължило към тези начала, има право само оня, който е готов да отрече Отечественния фронт, да отрече 9 септември, да отрече нашата млада, изграждаща се, истинска народна демокрация, да отрече усилията на ръководителите на великите демократични сили за установяване демократичен ред в света и ликвидиране останките от фашизма.

Ние не сме учудени, когато такива атаки идат от средата на старите грейниции, на фалшивите демократи от в. „Знаме“, които атакуват Отечественния фронт с езика и аргументите на радио „Донау“. След като половин година избулбуламе спамното напалоднище, по което са се хлъзнали господата Петков—Лилчев и приятелите им, ние и на тяхното поведение не се учудваме, макар да помним — ако те са го забравили — че някои от тях подписваха и манифеста на Националния комитет, и резолюциите на всенародния конгрес, и Московското примирие, и гласуваха и закона за Народния съд, и закона за трудово-възпитателните обмекития, и закона за заплата на народната власт, и закона за изборите. Онова, което буди недоумение, то е, че понякога отделни лица, уверяващи ни, че са отечественофронтисци, излизат срещу Министерството на вътрешните работи, народната милиция и провеждания от тях курс със също такива атаки, без най-малката грижа да прокарат разграничителна линия между себе си и враговете на Отечественния фронт — явни и скрити — по принципните въпроси за този курс.

Г-да народни представители! Не друг някой, а сам министърът на вътрешните работи, другарят Антон Югов, само няколко месеци след 9 септември, в една публична реч, остана отделни прояви на длъжностни лица от неговото ведомство, отиващи в разрез с отечественофронтиската законност и дължащи се или на липса на опит, или на криво разбиране задачите на това ведомство, или на действия на чужди или случайни елементи, промъкнали се контрабандно през бурните септемврийски дни там, където не им е мястото. Другарят Югов и неговите сътрудници не се задоволиха с публични речи, а сериозно и отговорно се запретнаха за отстраняването и изживяването на подобни прояви. Днес, година и половина след 9 септември, само слепци или съзнателни клеветници могат да отричат, че органите и персоналът на Министерството на вътрешните работи и народната милиция са извървели огромен път към оформяването на тези институти в една организирана и дисциплинирана сила, действат

ваша в изпълнение на закона и по нарежданията на отговорните си началници.

Въпросът прочее не е бил и не е до това, дали в работата на органите на министерството са били допускани понякога грешки и изкривявания, защото подобни прояви сам отговорният ръководител на това ведомство е открито сигнализирал на общественото мнение, както никога по-рано при нас, и на дело е извършил заседю със сътрудниците си огромна резултатна работа за тяхното отстраняване. Въпросът е друг — той е в подхода към тези и подобни на тях прояви. Ония, които нападаха вой срещу някои действия на съвършено неопитната в първите месеци след 9 септември милиция и администрация или на случайно промъкналите се там тъмни елементи, бяха длъжни веднага да кажат какво друго предлагат те на нейното място. Ние не се съмняваме какъв отговор биха дали на този въпрос например г-да Мушановци и Гичевци. Те имат, така да се рече, и практика по този въпрос. И през тригодишното си управление през 1931—1934 г. и през злополучното си петдневно управление от 3 до 9 септември 1944 г. те не се поколебаха да се опрат върху заварените фашистки полицейски катили. Как проведоха тези г-да „демократичния си курс“, опреми на този наистина опитен полицейски апарат, цял български народ помни и ще помни, докато е жив.

Очевидно е следователно, че ако из някакво чудо кобурските демократи и царедворските „земедельци“ Муравиев, Гичев и компания биха се намерили пак на власт, те не биха се поколебали да си послужат именно с оцелелите ефективни на фашистката полиция и биха с нейна помощ въдворявали „ред и законност“ точно така, както са го правили в миналото. Що се касае до Петковци и Мудчевци, те досега не са дали определен отговор с какво те биха заместили атакваната от тях народна милиция. Свои собствени опитни и подготвени кадри за тази служба те нямат, както е всекиму известно. Като се съди обаче по факта, че „Зеленото знаме“ почна да печата „тъжни спомен“ по случай годишнината от екзекуцията на наказани от Народния съд народни убийци и предатели, ясно е, че ако те по някакъв начин дойдеха на власт, и те не биха се поколебали да изградят полицейски апарат от оцелелите опитни и школувани фашистки изверги. Наказаните пък от Народния съд те сигурно биха канонизирали за светци и биха отпуснали народни пенсии на наследниците им.

Г-да народни представители! Третирайки този тъй важен въпрос, никой няма право да забравя обстановката, в която трябваше да почне да се изгражда новата отечественофронтовска администрация и народна милиция веднага след 9 септември. Мислими бяха само два пътя. Първият се състоеше в това, да се използва старият, действително школуван и опитен фашистки полицейски апарат. Това обаче можеше да предложат само или хора с напълно объркани понятия, или пък агенти на фашизма вътре в Отечествения фронт, защото този апарат бе цял окъпан в народна кръв вследствие на 20-годишната си зверска разправа с народното освободително движение. Оставаше другият път — този, който възприе правителството и в частност Министерството на вътрешните работи: да се разруши до крак, до корен старата фашистка полицейска машина, специално в лицето на личния й състав, стопроцентово негоден за новите задачи, и да се изгради нов такъв от предани антифашисти, взети измежду най-активните участници в борбата срещу кървавия фашизъм. Че този нов апарат щеше на първо време да бъде технически по-несъвършен от стария фашистки полицейски апарат, това трябваше да бъде ясно дори на пеленачетата. Че вследствие на тази неопитност щяха да се допуснат известни грешки — това също не биваше да учудва никого. Че чудовишните злодеяния на фашистите спрямо българския народ, особено през последните 3—4 години преди 9 септември, бяха натрупали в народната душа океан от болка и жажда за възмездие — това не можеше да разбират само ония, които са били чужди на народните страдания и борби и на които, оказали се някакъв кой знае как „отечественофронтовци“, победата на 9 септември им се поднесе на телсия. Такива господа бяха изпълнени с благодарности към свалените фашистки мерзавци, защото не бяха страдали от тях заедно с българския народ. Благодарната ненавист към всичко фашистко, от каквато изгаряше най-добрият, борческа част от българския народ, на тях бе непонятна. Жаждата у народа за справедливо и сурово възмездие срещу народните убийци и раболопните агенти на чуждия окупатор за тези господа беше: „низки страсти“, „улична демагогия“, „улучения“, „лична мъст“ и пр. и пр. Отчужденост от болките, борбите и копнежите на народа, подсъзнателно духовно сродство или, най-малко, непростима снизходителност към враговете на народа — това бе всичкичката канавка, на която израстна едно съвършено неправилно отношение към дейността на народната милиция.

Г-да народни представители! Един институт, сътрудниците на който са могли да допуснат известни грешки и изкривявания, дължими главно на недостатъчен опит, може да бъде критикуван по два начина: единият е този на конструктивната, изправителна, дружеска критика — това е критика, която критикува своето дело, за да го одобри. Другият е този на разрушителната, отрицателната, вражеска критика — оная, която търси да го унищожи и дискредитира. Тази последната може да се упражнява съзнателно от отявлени врагове, които знаят какво правят и кому служат. Но в нея могат да изпадат — от лекомислие, съетност, амбициозност, а понякога просто от глупост — и такива, които не знаят какво правят и които, ако можеха да измерят последиците от това, което вършат, ако можеха да си дадат сметка кому служат, не биха го вършили. Има обаче и такива, които се мъчат да ни убедят, че са приятели, че са с час, че критиката им е гравивна и дружеска, че имат за задача да подобряват института, който хора при това не са напичи и не грешат от глупост. Към тези последни случаи Отечественият фронт и нашият Парламент трябва да се отнесат със всичката сериозност.

Г-да народни представители! Ако трябва тук да измерим и да определим, кой е най-пакостният резултат от досегашните вражески

атаки срещу Министерството на вътрешните работи и народната милиция, идващи от най-различни страни, аз бих казал, че това е консумираното вече до известна степен морално-политическо реабилитиране и окопване на такива фашистки и реакционни елементи, престъпници срещу българския народ, които след 9 септември бяха се свили в миша дупка, чувствували народното презрение и гняв и чакайки с резигнация справедливото възмездие. Когато те бяха наказани, целият народ виждаше с пълно основание в тяхното лице справедливо наказани безспорни престъпници. Това бе голямо постижение и от огромно значение за морално-политическия разгром на фашизма, за превъзпитаване в демократичен дух на най-широките маси от народа, за изграждане на здрав и траси демократически порядък върху развалините на фашизма.

Днес, трябва да кажем гова открито, има нещо променено в това отношение. Злостната опозиция поведе кална кампания в полза на наказаните изверги. Черното „Знаме“ говори за политически престъпници само в кавички, а закона за Народния съд то нарича чудовищен. Петковци и Мудчевци поведоха борба против закона за защита на народната власт, закона за трудово-възпитателните общежития, за амнистията. Фашистките змийски гнезда почувствуваха топлина, обитателите им се размърдаха, изпълниха от дупките си, за да се паредат, разбира се, не открито, под свой байрак, а зад черните и особено зад зелените знаменосци. Все по-дръзко и по-дръзко наказаните фашистки изчадия почнаха да се изкарват първом за жертви, след това за мъченици, а утре може би и за светци. Много от ония, които българският народ великодушно пусна предсрочно от затвора или от трудово-възпитателното общежитие — това съм длъжен открито да кажа — вместо да излязат от там покаяни, с глави посипани с пелел и желание да се изправят и превъзпитат, напротив, доста дръзко вдигат глави и се нареждат най-често пак под зеления байрак, тръбейки, че са били несправедливо наказани, че не са доволни от помиляването, а искат амнистия, възстановяване в правата, връщане на конфискуваните им крадени имуществи и пр. В това им се приглася под различни форми от най-различни места. По този начин делото за морално-политическия разгром на фашизма, за превъзпитаване в демократичен дух, за изграждане на крепка демокрация търпи задръжка, то би могло да бъде компрометирано.

Г-да народни представители! От тази трибуна съм длъжен високо да отправя питане към всички у нас, които имат отношение към този въпрос: кой поема отговорността за морално-политическата реабилитация на фашистките престъпници и на фашисткото минало, за тяхното окопване и за пораслата им дръзост? Кой поема отговорността за тази задръжка и за риска, на който се излага делото за бързо ликвидиране на миналото и за изграждане на демокрацията в нашите институции и в съзнанието на българския народ? На този въпрос всеки е длъжен да даде отговор.

Правителството и Парламентът с два документа — тронното слово и отговорът на тронното слово — и с някои свои разпореждания показваха готовността си да проявят снизходителност към известни разкаяни престъпници, при известни условия, точно указани във въпросните документи. Сега се налага да се проучат резултатите от досега взетите мерки и в бъдеще да се отива по този път само в строго очертаните рамки от тези два документа и като се имат пред вид необходимостите от затвърдяване демократичния порядък.

Г-да народни представители! От различни страни все по-често и по-често ни се приподнася едно твърде странно гледище за демокрацията. Искат да ни убедят, че демокрацията е толкова по-ефективна, колкото по-мекото отношение има тя към онези, които я разрушиха, които я отричат и които са готови пак да я разрушат. За известни хора демокрацията, за да бъде тя наистина такава, необходимо е да бъде импотентна, беззъба и тревопасна и да обезтечи пълната възможност за онези, които я погребяха преди години, т. е. фашистите, да я погребат на нова сметка, когато му дойде времето, а отсега още да я изпразнят от съдържанието ѝ.

Ние, като отечественофронтовци, сме длъжни да въстанем с всичката си енергия против такова схващане за демокрацията. Нашето отечественофронтовско понятие за демокрацията вървя към истинското значение на самата дума, на понятието демокрация. Ние сме за такава демокрация, която представлява преди всичко управление на „демоа“, т. е. на народните иззими, на хората на физическия и умствен труд от селото и от града, а не на малобройни стопански привилегировани кръгове, както е бивало досега в страните на традиционната формална демокрация.

Участието на широките трудещи се маси в управлението и в политическия живот трябва да бъде действително, а не привидно и формално: то трябва да бъде непосредствено и ежеседмично и да се изразява чрез неспирната дейност на техните политически и масови организации, оф комитети и пр. Апаратът, чрез който привилегированите малцинства, олигархиите, по видими и невидими пътища са упражнявали фактическата власт, дори и при наличието на формална демокрация, трябва да бъде разтобен и отстранен. Само от този момент насетне ние имаме действителна демокрация, т. е. управление на народа, а не на силите на стопанската олигархия.

Активната и ръководна роля в тази народна демокрация по един естествен път се пада на онези сили, които в тежка, кървава борба срещу фашизма, германски и домашен, отвоюваха народните свободи от техните похитители — фашистите. Навред това са съпротивителните движения, а в нас тога и Отечественият фронт, организатор на съпротивата и автор на победоносното народно въстание на 9 септември 1944 г.

Новите народни демокрации нямат право по-нататък да забравят, че те се създадоха в жестока борба срещу съвътния враг на всяка свобода и демокрация — фашизма; че съществуването на народните свободи и на демокрацията и занапред е възможно само дотолкова, доколкото те са винаги на шрек, с пушка при нозе, срещу всяко опитване за реставрация от страна на силите на фашизма и реак-

пията. Истинска нелепост е да се вярва, че разгромът на фашизма е еднократен акт, с който веднъж се свършва; че след като е бил поставен кинк-аут през 1944 и 1945 г., фашизмът, като възпитан и лоялен боксьор, ще се признае за поседен и ще спре опитите си за реванш.

Фашизмът не бе случайно явление, приумица на неколцина международни авантюристи, а бе продукт на обществената развой и има корени в стопанските отношения. С отсичането на дънера, тези корени остават и пуцат издънки и е необходима упорита и продължителна работа за пълното и окончателно ликвидиране на този упорит, коварен и хитър враг. Съпротивителните движения именно затова са необходим ръководен и движещ фактор в новите народни демокрации, защото те именно изискоха борбата за неговото повалиане и само те са способни последователно и безкомпромисно да работят за неговото доубиване и да го държат постоянно в шах. Цяла Европа е нагледно доказателство за това, че там, където е имало примиренческо отношение към останките от фашизма, а народните съпротивителни движения са били възпрепятствувани да изпълнят естествената си функция, има възвращане на фашизма, анархия, междусобориди или режим на кървав терор, много малко различен от „ортодоксалния“ фашизъм. Нешастните гръцки и италиански народи страдат, за да покажат на цял свят правотата на тази мисъл.

Ето, г-да народни представители, за лишен път формулирано понятието за отечественофронтowska демокрация: демокрация на „демоса“, т. е. на трудения се народ, демокрация антифашистка и борческа, имаща винаги едно добре източено острие, насочено срещу фашизма в неговите опити, открити или замаскирани, за реставрация.

Днес в България и в редица други страни да се откажем от таква разбирание за демокрацията значи, ни повече, ни по-малко, да се откажем от всяка демокрация, да улесним реставрацията на фашизма.

Поваленият фашистки враг разбира много добре, че за да се улесни неговото възвращане, необходимо е да се отстранят от сградата на нашата млада отечественофронтowska демокрация тъкмо онези конструктивни елементи, които съставляват нейната сила, борческата антифашистка народна демокрация да се изроди в някаква мушавовско-гичевска или някаква още по-уродлива петковско-пастуховска псевдодемокрация, която, както у нас в миналото и както днес в някои страни, ще има остри зъби и енергия само против народосвободителните движения, а спрямо реакцията и фашизма ще има дакво погледи, ще бъде към нея „демократична“, ще й даде възможност да събере силите си при режим на „демокрация“, за да погребат те след това и самата тази псевдодемокрация и изправят пред цял свят разголения си хищнически и кървав образ. Който не е почерпил поука от трагедията на Ваймарската република, от нашата собствена история в последния четвърт век и от това, което става днес в някои европейски страни, той напразно е тъпкал хубавата Божия земя и ларч се е гиял на слънцето през последните години и десетилетия. (Ръкоплескания)

Г-да народни представители! Аз мисля, че ако сме отечественофронтовци, само през тази призма и в този разрез можем да разгледаме дейността на Министерството на вътрешните работи и да я преценим. От това гледище ние сме длъжни да признаем, че този важен ресор от нашето управление е изгубил досега най-сполучливо залачата, която му бе възложена от нашия народ и правителството. Днес нашият административен апарат е изграден и функционира правилно. Народната милиция, изживяла отлавна неизбежния период на стихийност, понякога и на увлечения и изключвания, представлява днес една организирана и дисциплинирана сила, немомък стоах на закона. Тя е способна само за онези, които бича искали да подкопаят нашия демократичен порядък, да изтъкват на ръпете на българския народ извоюваните свободи, да посвят смът и междусобориди и различият пътя за възвращането на кървавата фашистка реакция.

Нашият Парламент дължи да манифестира към това ведомство, към неговия ръководител и сътрудниците му и в особеност към нашата истинска народна милиция безграничната си благодарност за стоеното досега, да ги облее занаяпред в необходимото доверие и ги подпомогне да издигнат качеството на работата си на още по-голяма висота. (Ръкоплескания)

Само няколко думи, г-да народни представители, за строго техническата бюджетна страна на Министерството на вътрешните работи. Бюджетът на Министерството на вътрешните работи, както сте го видели от проекта, излязъл от Министерството на вътрешните работи, и от този, който днес се внася от комисията, тъпи съществено незначителни изменения. Министерството на вътрешните работи и парламентарната комисия по същото министерство бяха претърпели първоначално едно съкращение на милиционерския штат от всички чинове и степени с около 800 души. По-късно обаче стана ясно, че Министерството на войната занаяпред не ще може да носи службата по охрана на затворите. Затова това този служба трябва да миче към Министерството на вътрешните работи и проекторният първоначално намаление на штата следваше да бъде анулирано и занаясно с това да бъдат възстановени количите за излъчката на този штат.

Г-да народни представители! Искам да отбележа, че Министерството на вътрешните работи и ръководството на народната милиция полагат сериозни грижи за специалната подготовка на чиновете от милицията. Известно ви е, че 4-те милиционерски училища в София, Пловдив, Плевен и Варна функционират от дълги месеци. Ръководни чинове и млади милиционерски чинове минаха, минават и ще продължават да минават през тези школи и да повдигат квалификацията си, за да бъдат действително в състояние да се справят успешно със своите залачи. Ръководните служби залаягат също така сериозно за идеологическото оформяване на чиновете от народната милиция. Сериозна работа за школуване в демократичен антифашистки дух на този персонал се върши от министерството.

Искам да кажа няколко думи, г-да народни представители, за административната част от работата на Министерството на вътрешните работи. Ние сме дошли тук от всички краища на нашата страна и нам е известно, че в най-малката клетка на нашия обществен живот, в българската община, днес кипи такава творческа работа по инициатива отдолу, по инициатива от малките, по инициатива от масите, каквато не е запомнена в нашата история. Мероприятия от най-различно естество — лечебници, родилни домове, всякакъв вид стопански и културни мероприятия — се подемаат от нашата община. У нас се твори, драги другари народни представители! Министерството възприема един курс да улеснява обособяването в самостоятелни общини на онези селища, които досега са влизали в състава на големи съставни общини. Това също така дава възможност на местната, локалната инициатива да се разгърне с по-голяма широта, защото ясно е на всекиго, че онова, което се върши за непосредствен интерес на жителите на дадено населено място, се твори с по-голям интерес, с по-голям ентузиазъм. Ето в няколко думи резюмирана работата на Министерството на вътрешните работи.

В заключение, от името на парламентарната група на Българската работническа партия — комунисти, заявявам, че ние единодушно ще гласуваме бюджета за разходите по Министерството на вътрешните работи. (Ръкоплескания)

Председателствуващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Владимир Арнаудов.

Владимир Арнаудов (р): (От трибуната) Г-да народни представители! Разглеждането на бюджета на Министерството на вътрешните работи дава възможност на Парламента да обсъди не само разходните пера на бюджета, но и да даде преценка на провежданата вътрешна политика на правителството. Аз не искам да ви отегчавам с повтаряния на тези въпроси. Аз желая да спра вниманието ви пред всичко на залачите, които се поставят на Министерството на вътрешните работи.

Основната залача на Министерството на вътрешните работи е чрез своите органи да обезпечи реда и законността в страната и да гарантира свободите на българския народ. Околийски управител, милиционерски началник, кмет и милиционер — това са представителите на изпълнителната власт в дадено място, град или село. Те са носителите на държавната власт, натоварени по силата на закона да поддържат реда и пазят живота и имота на българските граждани. Те трябва да прилагат закона еднакво към всички граждани, като бъдат строги към всеки, който нарушава законите и разпоредбите на властта. Представлявайки държавната и местна власт, от повечето на кмета или милиционера зависи отношението на населението към властта и изобщо към управлението на Отечествония фронт.

Г-да народни представители! Нашият народ, както в миналото, така и сега, преценява и от там одобрява или не одобрява политиката на едно правителство по действията на органите на Вътрешното министерство. Всички си даваме сметка, колко е важна и отговорна ролята на администрацията и народната милиция за поддържане реда и спокойствието в страната. А това са необходимите условия, за да може народът да се отдава на мирен творчески труд. Тази залача е особено тежка във време като днешното, неспокойно — последица на един военен период и една революция, която преживяхме. Тя е особено деликатна в днешния момент, когато народът живее при лишения, огълици и когато има и предизвикателства от опозиционни среди. От органите на Министерството на вътрешните работи обаче се изисква такт и самообладание, за да отбят успешно провокациите на тези среди, а същевременно да запазят и авторитета на отечественофронтowska власт. Днешната опозиция, която е недоволна и под път и над път критикува безогледно управлението на Отечествония фронт, забравя много скоро какво беше положението до 9 септември, тя забравя фашистките ужаси, при които нямаше нито свобода на печата, нито свобода на словото и събраната, а в стопаната господствуваше полицейски терор, убийства, произволи и т. н.

Не малко е напразно от 9 септември насам за създаване и издигане на народната милиция, която трябваше да замести фашистката полиция и да установи ред и законност в новата демократична държава на Отечествония фронт. Съставена от нови, млади и още неопитни в управлене кадри, народната милиция се справя с възложените й залачи. Наистина допуснаха се грешки, имаше и увлечения и отклонения в някои места през време на революционния период, но тези случаи се считат за приключени и занаяпред трябва да се избягват вече.

Г-да народни представители! Това, което сега остава да се желае, е да се работи за още по-добрата подготовка на кадрите на милицията и администрацията и за отстранение на всеки орган на съпътствие, който се окаже недостатъчно компетентен, обрзван и морално издигнат за тази деликатна обществена функция. Защото новото време налага на милиционерски служители, респ. на милиционерския началник или околийски управител, нови залачи, залачи не само административни, но и стопански и културни. Околийският управител например трябва да бъде в центъра на всички местни инициативи, свързани с промислата на населението в дадена околия или населен пункт. Той трябва да поощрява и редица социални инициативи с полза за населението. Защото органите на народната милиция, в разлика от тези на някогашната полиция, трябва да бъдат близо до нуждите и живота на народа и да се явят изразители на техните желания, стремения и желанията му. Особено това се отнася до общинските кметове, които в селата са и комитетски орган — правилно да разпределят отпуснатите наряди на населението, като еднакво третират нуждещите се селани.

На края на моето кратко изложение във връзка с разглеждания бюджет на Министерството на вътрешните работи нека припомним и препоръките на Националния комитет и партийните ръководства, изразени в последната им декларация, в която по отношение на задачите на милицията е казано следното: „Задачата на администрацията, специално на народната милиция, опира се на доверие и поддръжката на населението, е строго да съблюдава отечественофронттовката законност и окончателно да отстрани в своите действия всички отклонения и незначителни на тази законност, които все още се проявяват в някои случаи“ и пр.

Като пожелаваме, тези препоръки да се осъществят, за да стане народната милиция сигурна и здрава опора на народните маси, от името на парламентарната група на Радикалната партия заявявам, че ще гласуваме бюджетния проект на Министерството на вътрешните работи. (Ръкоплескания)

Председателствуваш д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Архангел Дамиянов.

Архангел Дамиянов (зв): От името на парламентарната група на Народния съюз „Звено“ съм определен да говоря аз.

След изказванията досега няма какво да добавя, освен да заявя, че групата ни ще гласува за бюджетния проект на Министерството на вътрешните работи. (Ръкоплескания)

Председателствуваш д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Никола Павлов.

Никола Павлов (з): (От трибуната) Г-да народни представители! Днес разглеждаме бюджетния проект на Министерството на вътрешните работи. Според мене това е един бюджетен проект, който би трябвало да бъде, и аз съм напълно убеден, че той ще бъде гласуван от народното представителство с аklamация. (Ръкоплескания)

Мнозина у нас имат представа и гледат на Министерството на вътрешните работи не другояче, а само като на Министерство на милицията. В действителност, въпреки огромното значение на това министерство като поддръжник на обществената сигурност, на обществения ред в страната, като пазител на живота, честта и имота, морала и добрите нрави на гражданите в страната, главната тежест на тази висока институция пада върху нейното предназначение на контролор, инструктор и ръководител на нашите общини — основната административна и стопанска клетка на държавата.

У нас има градски общини 96, централни селски общини 1.751 и кметски наместничества 1.859, или общо 3.706, групирани в над 90 околийски центрове и 9 области. Ако се хвърли бегъл поглед на ресурсите, с които боравят нашите общини, цифрата на които надминава 14.000.000.000 лв., и ако се съсредоточи вниманието в разноликата дейтелност на нашите общини като административни учреждения, като фактори за народна просвета, които са значителни творци, съзнателни крепители и финансират нашите училища, набавят техните учебни пособия, техните кабинети и т. н.; като център, в който се съсредоточава в края на краищата една огромна част от здравните служби в страната във вид на грижи за строеж на водопроводи, канализация, родилни домове и т. н.; в които са съсредоточени служби за народно животновъдство с неговите разнообразни и многобройни разпложни станции, ветеринарна профилактика и лечение, социални грижи, детски домове, приюти, детски градини и т. н., които напоследък, особено през 1945 г., изникнаха почти във всички наши по-големи общини в България; които са организатори на стопански инициативи на частния, кооперативния и обществен сектор и обединители звена на множество служби, които иначе са централизирани в отделни ведомства и министерства, но които на последно място се опират на малките, но живащи плещи на нашата община — картината може да стане твърде пестра, но и твърде ясна.

Като в фокус в общините са съсредоточени почти всички държавни служби. Министерството на вътрешните работи вече не е ръководно министерство, а с право може да се нарече ръководно министерство. Почти 34 от другите ведомства се опират на нашите селски канцеларии. Няма да ви изброявам подробности. Болшинството от нас са излезли от тази среда и знаете много добре каква висока отговорна работа извършват нашите общини в това направление. И за честта на министър Югов, сегашният ръководител на това министерство, за радост и награда срещу благородните усилия и честни устремни на нашите отечественофронттовски ръководители, комитети, съвети и кметове, големите задачи на нашите общини са правилно бабелязани и добре ръководени досега. (Ръкоплескания)

Не че няма какво да се пожелае. Кметският институт у нас е претърпял множество промени. Ние видяхме и гигантския, но твърде злоупотребен опит на авторитарния режим да издигне печта като нещо от изключителна важност, на което може да се опре и претвори нашата община. Резултатите от този пропаднал опит във всеки случай се оказаха толкова печални, че ще се запазят в съзнанието на хората за десетки години, ако не за векове, като горчив спомен. Днес повсеместно е извършено заместване с новите отечественофронттовски кметове, които наистина не са цензовани, които в много отношения бяха неопитни, но които компенсиряха своята неопитност с своята неопитност със своята гореща амбиция, с честния подход към обществените работи, и резултатите от тяхната дейтелност са напълно удовлетворителни. (Ръкоплескания)

Същото нещо се отнася и за нашата общинска администрация. За честта на нашата общинска администрация, най-добрите, честни и дългогодишни служители останаха верни на своето призвание да бъдат полезни на обществото, което им е дало хляб. И днес наистина те, работейки с успех и с добросъвестност, са едни полезни и жела-

телни помощници за изграждането на нашата нова отечествено-фронттовска община.

Ние обаче сме длъжни да помислим малко за икономическата база, на която се изграждат нашите общини. Необходимо е да хвърчам поглед върху финансовите затруднения, при които живеят днес нашите общини, и да се помислим да намерим нови приходни източници, било като се внесат законодателни реформи и се набележат нови приходи, било като се даде по законодателен път възможност на нашите общини чрез свои стопански мероприятия да набележат и да реализират такива приходни източници, на които да се изгради новото отечественофронттовско общинско финансиране. Като имаме пред вид огромните нужди, които имат общините, и огромните задачи, които те набелязват чрез своите бюджети, ясно е, без да се аргументирам повече, колко голяма трябва да бъде нашата грижа в бъдеще, когато имаме тази възможност, значи, да направим онова, което е потребно за стабилизиране, за консолидиране на нашите общини и на нашите общински финанси.

Нашите общини поддържат много фондове, които са създадени по законодателен ред. Аз намирам, че е абсолютно необходимо, тези фондове да се слеят, да се унифицират и да се създадат институции, които да обединят гражданите в това отношение и службите по събиране и използване на тези фондове. Софийската градска община е имала благотворната инициатива да си създаде своя собствена общинска банка. По примера на тази банка при Софийската община би могло да се създаде една обща общинска фондова банка, в която да се централизират всички фондове на нашите общини и чрез която да се внесе повече ред, повече целесъобразност и леснота в използване на тези фондове. Днес те са припаднали към всевъзможни дирекции и различни министерства и създават извънредно голямо затруднение на нашите общини.

Необходимо е, по моя преценка, да се децентрализират маса специални технически служби, които в настоящия момент работят по стара традиция — още не са разбутани и са се окацеларили — и поради това е напълно наполовина тяхната полза, и тяхната подготвеност остава използотворена за нашите широки общински и всеародни нужди. Пример за това са разните технически служби. Много от тях са отишли към Министерството на благоустройството; такива има и към Министерството на земеделието и към Министерството на народното здраве. Би трябвало да се потърси някакъв начин, да се намери някакъв модус, да се върнат техническите ръководства в общините. Един агроном би бил използван сто пъти по-добре в едно село, отколкото в опушената канцелария в околийския център. (Някои народни представители ръкоплескат)

Не трябва да се ликвидира по никоя начин фондът „Общински заеми“, който съществуваше досега и бе образуван от 15% от общинските налози. Струва ми се, че г-н министър Чолаков е взел инициативата да го ликвидира, но и да иска да го ликвидира, не би могъл, защото от фонда са раздадени заеми близо 1 милиард лева. Наистина по-голямата част от тези средства са дадени в заем на Софийската община и на 40—50 общини в България. Инициативата като начало е добра и би могла да се разшири, защото антигетите от заемите, които са дадени, ще се върнат в този фонд. И да иска да го ликвидира, г-н министърът не ще може, защото онези, които са взели заем, ще правят вноски, и неговата служба ще продължи. Това начало трябва да се разшири, за да обхване всички общини. По този начин фондът ще се яви като един благотворен източник и като един регулатор за полезни общински строителни мероприятия.

Необходимо е да се създадат инструкторски кадри за внасяне на планоност, приемственост, грацията на нуждите и целесъобразност в изграждане на общинските бюджети. Длъжен съм да ви кажа, че като помощник-областен директор във Врачанска област маса свят, кметове и секретар-бирници — не само от новите секретар-бирници, а такива, които имат 10—15 години служба — не са могли да станат творци, да виждат в перспектива нещата, да виждат задачите, които предстоят, да внесат план в своята работа и да разпределят своите средства. Трябваше ние да ги учим по какъв начин да си нареждат бюджета, да съкращават това, което не им е потребно, да направят бюджета си творчески, а не консумативен, и по този начин да одухотворят, да осмислят онези тежести, които лягат върху гърба на общинския данъкоплатец, който е в същност българският гражданин в неговата цялост.

Резултатите са били добри. Ако обаче това не стане навсякъде в страната, аз съм напълно убеден, че ще се явят анархия, неспособност, нецелесъобразност. В това отношение, макар и да има хора, които изобщо са против създаването на нови служби — това по принцип не е против разбирането на никого от нас — по този въпрос обаче аз мисля, че е напълно полезно и целесъобразно ние да не се боям и да създадем за нашите общини такива ръководни инструкторски кадри. Министър Югов е предложил една малка реформа — за създаване помощник-околийски управители, помощник-областни директори. Нашата парламентарна група има малко по-особено мнение по този въпрос, може би защото не е изяснен, но аз мисля, че ако тези длъжности лица наистина се полберат със специалната задача да бъдат стопански и финансови контролори и инструктори, които да бъдат подготвени в това отношение, да внесат единство, хармония в и шите общински строителни мероприятия, ще бъдат наистина полезни. Описан 13 души инспектори, с които разполага сега Министерството на вътрешните работи, не могат да свършат тази работа, защото по един да пратим в област, не могат в 400 села да отидат и да видят какво става. Абсолютно нецелесъобразно е това. Значи, казано не за това, че бихме отнесли този кредит към един консумативен разход, а за това, че със средствата, които бихме дали, бихме създали нещо полезно, резултатно. Аз мисля, че работата не е толкова

страшна, и ако правилно се обясни, няма да се намерят противници в средата на нашия Парламент.

Дължен съм обаче да докладвам, че по този въпрос земеделската парламентарна група в комисията по Министерството на вътрешните работи ad referendum е приела това искане на министър Югов, значи предстои да се оточни това между нашите парламентарни групи и в бюджетарната комисия.

Необходимо е да се изпълни — този въпрос е правителствен — оная точка от програмата на Отечествения фронт, която маса хора, населението изобщо в страната очаква, а именно да се произведат обществени избори, за да се нормализира общинското самоуправление на демократична основа и да се прегледа, подобри и унифицира общинското законодателство. Познавам добре тази материя. Нямаме представа, другари, колко е усложнена тази материя. Даже хора с юридическо образование биха се объркали, ако попаднат в оная мрежа, в оняз лабиринт от малки общински закони, десетки на брой, които засягат населението в общината. Даже един човек с юридическо образование, казвам, с мъка би се справил с тази материя, която трябва да бъде унифицирана, да бъде групирана.

Някой от земеделците: Сега се работи нов закон за общините.

Никола Павлов (з): Да, той е една необходимост. — Необходимо е също да се мобилизират всички прогресивни и творчески сили в служба за изграждане новата народна, културно-цветуща, високо просветена община, наситена с библиотеки, читалища, училища, здравни и родилни домове, детски градини и домове, обществено благоустройство, възхождаща просвета, цялостно кооперативно дело, материален просперитет на всички нейни граждани.

Програмата на Отечествения фронт е способна да създаде условията за този прогрес, и аз вярвам, че всички отечественофронтовски дейци ще вложат всичките си благородни амбиции за постигане на тази цел, въпреки планините от трудности, които има да преодолеят в това отношение.

Повдига се въпрос, че управлението на Отечествения фронт е допуснало, нашите общини да станат мушия само на една отечественофронтовска организация, че нашите общини са комунистически. Дължен съм като човек, па и като народен представител, като отечественофронтовец да отоверявам това тенденциозно и неоснователно твърдение и желая да ви посоча с цифри, каква е администрацията на нашите общини. Имам данни, отнасящи се за началото на тази година, към 1 януари, които са неточни, защото оттогава досега през изминалите два месеца са станали маса промени, които са подобрили положението. Но дори и така, както са тези данни, те дават пълна картина за политическата принадлежност на нашите общински ръководители към 1 януари т. г.

От 1751 селски кметове е имало сдружени земеделци 650, комунисти — към 900, социалдемократи — към 16, Народен съюз „Звено“ — към 18, радикали — 1 и независими — 21. Това е било към 1 януари. Аз зная положението, че само в нашата Врачанска област маса кметове бяха преразпределени между 1 януари и края на февруари, вследствие на което картината е съвършено променена.

От 1859 кметски наместници Българският земеделски народен съюз има към 700, Комунистическата партия към 900, социалдемократи — 22, „Звено“ — към 22, радикали няма, независими — 24.

От 1827 секретар-бирници независими са 922, комунисти — 589, земеделци — 273, социалдемократи — 15, организация „Звено“ 28. Това е към 1 януари.

Градски кметове — от 96 комунисти са 65, сдружени земеделци — 19, социалдемократи — 4, „Звено“ — 5, радикали — 1 и независими — 2. И тук положително има промени.

Околийски управители към 1 януари имаме около 90. Струва ми се, че тук има малка грешка. Според моите статистически сведения, от които се ползвам в момента, Работническата партия има 50, Земеделският съюз — 33, социалдемократите — 1, „Звено“ — 2, радикали няма, независими — 1. Аз съм обаче положително убеден, че тук има грешка, защото сведенията, от които се ползвам сега за Врачанска област, дават друга, невярна картина: комунисти 5, сдружени земеделци 4, социалдемократи 1, а в действителност комунистите не са 5, а са 3, сдружените земеделци са 4, един е социалдемократ, един е от „Звено“.

Областни директори, от 9 души областни директори сдружени земеделци са трима, комунисти — трима, звенари — двама, социалдемократи — един. За помощник-областните директори — също висши администратори — съотношението е почти същото.

Това е към 1 януари. Е добре, при това положение, когато дори в самото централно управление на министерството, от 150 служители комунисти са 35, ако човек иска наистина по-честно да се отнесе към тази проблема, дължен е да признае, че Министерството на вътрешните работи в действителност не е на министър Югов, не е комунистическо министерство, то е наше, отечественофронтовско министерство. (Ръкоплескания)

Да кажа няколко думи и за милицията. Не желая да повтарям онова, което другите преди мене казаха, но бих казал, че казани на другаря Георги Димитров и на г-н генерал Дамян Велчев, давай за нашата родна войска, са еднакво верни и за нашата милиция: „да бъде тя политизирана, но не опартизана“. За честта на настоящето ръководство, ние трябва да признаем, че тази тенденция, това стремление е налице. Днес в необузданата критика на опозицията на много места почти всеки ден се говори за изстъпления, но никъде не се подчертава, никъде не се сочат факти, милицията да се е намесила в споровете, в страстите, в борбата, резултат на политическия антагонизъм, който съществува долу в селата. Всички други са замесени, не е милицията.

Често на едно място антрефиле, че милицията гледала сенр и не се намесила. Ако се намеси, ще я обвинят, че нарочно правила тези работи, за да тероризира свободните граждани; ако не се намеси, обвинява се, че тя гледала сенр! Аз бих се радвал, ако наистина милицията не взема участие в тези страсти, по и тези, които всеки ден ги възбуждат и троят атмосферата с такива миязми и отрови, трябва да знаят, че кой каквото сее, това жъне. (Ръкоплескания)

Ние не сме се раждали на Марс, живеем и напиваме с ръцете и краката си суровата наша действителност, българската почва под своите крака. Гие сме едно племе, което има хунско произхождение.

От народните представители: А-а-а!

Някой от комунистите: Това не е доказано.

Д-р Вира Златарева (з): Славяни сме.

Никола Павлов (з): С кипящ дух сме, дошли сме от някъде и носим кръвта на племето си. Една ни е манка закърмила, кому ще се сърдим за това. (Оживление)

Не за угода на реакционерските среди у нас и в чужбина, а за нашето собствено достойнство ние не сме търпели, няма да търпим и напред неуместно снизхождение към грешките на нашите административни органи и ще се стремим към все по-голямо усъвършенстване чрез самокритика и честно отношение към всички, които имат обществена значимост; ще се стремим да изградим все повече и по-съвършена отечественофронтовска законност, да бием все по-твърдо и енергично увлеченията, за да се затвърди и разшири желаната и благотворна атмосфера на мирно, полезно и резултатно творчество в полето на нашата духовна и материална култура, която е нашата основна отечественофронтовска цел.

Г-да народни представители! Наистина има нещо, което трябва да спре нашето внимание. Ние досега сме видели недоразумения, стълкновения на човешки страсти, увлечения. Сега обаче, когато поставяме законодателството на Отечествения фронт на една истинска отечественофронтовска, реформаторска база; когато ние посягаме да отчуждим материалната основа, базата на реакцията в България; когато ще им вземем чифлиците, когато ще им вземем богатствата с закон за конфискациите, наистина ще настане един момент, в който ще има не само вик и негодувание, но ще има вой на побесняла глутница от диви зверове, които със всички сили ще се борят за реставрация на миналото и на своето положение. В това отношение единствената опора, материалната сила на българската държава, българската на реда, законността и режима ще си остане милицията. В това отношение няма защо да се страхуваме, няма защо да се сравняваме от това, че сме длъжни да обезпечим материална възможност на нашата милиция, за да може тя да брани сигурността и резултатите на новата отечественофронтовска законодателна дейност. (Ръкоплескания) Това е нашата възможна цел.

Необходимо е обаче министър Югов да намери начин да внесе единство във въоръжението на милицията. Не можете да си представите какъв хаос, какво разнообразие, какъв музей от ахелогични оръжия, от освободителното досега, представляват нашите участъци в България. Ако намерите пушка, не можете да й намерите патрони; ако намерите пушка от един калибър, ще намерите патрони от друг калибър. Ще намерите всякакъв чешит голямо и чешит голямо оръжие от всички войни, които сме волили в продължение на 30—40 години. Това нещо е една сериозна пречка за боспособността и готовността на милицията да изпълнява своите задачи.

Да се намери някакъв начин, той бихме да го оберете и да го претопите за нещо по-друго. (Ръкоплескания)

Власи Власковски (к): В музеите да отиде.

Никола Павлов (з): За да не отнемам повече времето ви, толкова повече, че така изобщо протегнованите изложиха своето гледище по проблемите на Вътрешното министерство, аз съвсем като пожелавам, с акламации да гласуваме бюджетния проект на Министерството на вътрешните работи. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Панчо Костюков: Няма записани други оратори по бюджетния проект. Който пожелает заглавие, както се почна от докладчика, моля да влигнат ръка. Мнозинство, съгласно с предложението. Ще пристъпим към гласуване на бюджетния проект по параграф. Има думата г-н докладчикът.

Докладчик Ефрем Митен (с): (Чете § 1)

Комисията увеличи кредита по този параграф от 653 на 681 милиона лева, като в обяснителната таблица са направени следните изменения:

На стр. 6, в „а) Служба общински финансии“, се заличава „1 помощник-началник на служба“.

На стр. 7, в „2. околийски управления“, се прибавят „95 помощник-околийски управители“, страници и номер на таблицата 22—6а с 5.600 лв. месечна заплата и общ кредит 6.384.000 лв.

На стр. 9 в „д) Служители за столицата, областите и ж. п. етапни комендантства на народната милиция“ броят на служилите се променя, както следва: старшините милиционери от 1400 стават 1540, младшите от 11.870 — 12.460, със съответна промяна в кредитите.

На същата страница, в „II. Отдел държавна сигурност, отдел „В“, „1 секретар на служба“ става „1 секретар на отделение“, страници и номер на таблицата 24—30, с 3.800—4.600 лв. месечна заплата.

На стр. 11, в „IV. Отдел стопанска милиция, отделение I“, „1 секретар на служба“ става „1 секретар на отделение“, страници и номер на таблицата 24—30, с 3.800—4.600 лв. месечна заплата.

На същата страница, в „Отделение II“, „1 секретар на служба“ става „1 секретар на отделение“, страница и номер на таблицата 24—30, с 3.800—4.600 лв. месечна заплата.

На стр. 13, „3. Здравна служба се заличава.

На същата страница, в „Б. Управления на нар. милиция“, „6) Кри-милна служба“, вместо „9 деловодители I категория“ става „9 дак-тилоскопи I кат., III—I ст.“, страница и номер на таблицата 23—13, с 2.800—3.600 лв. месечна заплата.

Предвиждат се „9 издирвачи“, страница и номер на таблицата 23—5, с 2.200 лв. месечна заплата.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които г-да народни представители приемат § 1 заедно със съответните изменения в обя-снителната таблица, както се прочетоха от докладчика, моля, да вдиг-нат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 2)

Кредитът от 285.000.000 лв. се увеличава на 325.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 2, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 3)

Кредитът от 15.000.000 лв. се увеличава на 20.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 3, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 4)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 5)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 6)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 7)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 8)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 9)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 10)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 11)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 12)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 13)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 14)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 15)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 16)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 17)

Кредитът от 28.000.000 лв. се увеличава на 30.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 17, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 18)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 18, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 19)

Не се предвижда кредит. (Чете § 20)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 21)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 22)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 22, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 23)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 24)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 24, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете)

„§ 25. Купуване и поддържане форменно облекло — 87.000.000 лв.“

Комисията прибави на края следните думи: „за служителите по бюджета на министерството съгласно наредба, одобрена от министър на вътрешните работи.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 25, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 26)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 27)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 27, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 28)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 29)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 29, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 30)

Кредит не се предвижда. (Чете § 31)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 31, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 32)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): (Чете § 33)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Ефрем Митев (с): Или общо бюджетът на Министер-ството на вътрешните работи възлиза на 1.470.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които г-да народни представители приемат бюджета на Министерството на вътрешните работи в размяна, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Продължителни ръкоплес-кания)

(Всички народни представители стават прави и бурно акламират министъра за вътрешните работи Антон Югов, който, също станал прав, им благодари с поклони)

Продължаваме към следващия пункт от точка четвърта на дневния ред

Разглеждане на бюджетопроекта за разходите по Министерството на правосъдието.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете)

„БЮДЖЕТ

за разходите по Министерството на правосъдието за 1946 бюджетна година.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Пристъпваме към разисквания. Има думат народният представител Никола Марчев.

Никола Марчев (з): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! В сбита форма ще се постарая да изнеса отечественофронтовското становище на Българския земеделски народен съюз, във връзка с дейността на Министерството на правосъдието и бюджета на същото. Ще ми разрешите да кажа няколко приказки за правосъдното министерство по време на фашисткото управление у нас.

На всички е известно, че стремежът у властимащите фашисти бе всячески да потискат народното негодуване и въстание. Те си служеха за това със следните институти: като почнете от кървавата полиция, минете през жандармерията и стигнете до перфидния начин на правосъдаването.

Какви резултати имавме ние до 9 септември в правосъдното дело у нас? На вас е известно. Вие знаете, че малолетни под 16 години даже бяха съдени и осъждани затова, защото някой от тях взел карандаша, написал петолъчната звезда и сложил върху нея сърпа и чук. И още други от този вид невинни младежки, идеалистични прояви бяха наказани. А куриозното във военните съдилища бе това, че един наш селянин в едно село, някъде в Самоковско, казал „Мечка в чувал седи ли“, и само за този израз инкриминиран, казалият го е имал нещастieto да бъде осъден на 15 години!

С една приказка, в продължение на повече от 20 години след 9 юни фашизмът и реакцията обработваха мозъка на нашите съдии в насока да им служат честно и почтено и, нещо повече, да осъждат и чрез присъдите си да избиват борците за свободата народна. В тази насока, пак подчертавам, не е необходимо твърде много да се кантардисваме. Почти всички от нас са минали през капните на участниците и затворите, минали са и през съдебните капии. Това е картината: нашето съдийство бе фашизирано. То действуваше, издаваше присъди по команда, по заповед.

Спомням си генерал Сливков, когато седеше там някъде отзад в Ж.В. училище по време на процеса на Дамян Велчев и другарите му. През всичкото време той бе там зад кулисите и диктуваше на съдиите, как и по какъв начин да проведат присъдата. Ето картината до 9 септември: фашизирано съдораздаване.

Какво е положението след 9 септември? Ние, другари народни представители и представителки, не можем твърде много да се похвалим, че можахме да поочистим Авгиевите съдебни обори от фашизма, затова защото не разполагаме с достатъчно кадри. Но нека имам пред вид г-да съдиите, останали да съдят следват през отечественофронтовско време, през нашето управление, че ние бдим над тяхната дейност и ще искаме от тях честно, почтено отношение към българския народ; ще искаме от тях истински народни присъди, ще искаме правосъдието да се демократизира.

Ние посочихме на българския народ, че може да бъде спокоен даже и тогава, когато още има твърде много да се желае и направи в съдебното ведомство при прочистване на останките от фашизма. Не ще си затворим очите, ще признаем това обстоятелство. Но въпреки това, и в тая насока ние вече виждаме, че присъдите са демократизирани; ние виждаме, че нашето правораздаване не е това, което бе през фашизма. Затова защото за деяния — малка картучка или пишове, попадало в джоба на някой народен борец — квалифицирани в ЗЗД, се стигаше до присъда до живот или на смърт, а днес ние имаме съвършено различни, минимални присъди, пенсии, които одобряваме по простата причина, че великото е оня, който е силен, а ние сме силни, затова защото целият български народ е зад гърба на Отечества фронт. (Ръкоплескания)

На 14 юни 1923 г. садисти по най-зверски начин убиха най-големия славянин, водача на селските маси в България. Тогава той, чрез своята кръв, завеща нам, че когато и да е българският трудещ се народ ще следва да търси възмездие, ще следва да търси сметка. Плеадата убити от фашизма, а най-вече, другари и другарки народни представители, първият борец, излязъл с шмайзер в ръка в България, декретира: ние, престъпници фашисти, ще отговаряте пред българския народ; ние ще учредим народен съд, който ще ви даде заслуженото. И действително реакционните зми, които днес се намират във и които се изпълзваха от Народния съд, казват, че сме дали ретроактивна сила на този закон. Не е вярно. Законът е декретиран още със смъртта на Стамболийски и със смъртта на партизани в балкана. (Ръкоплескания)

Следователно ето едно велико дело, което ние извършихме — Народният съд. Той се справи с немската агентура тук у нас. Той същевременно каза на бъдните поколения: вече авантюри, вече игра с народни интереси и продаване на същите не ще могат да извършват управниците, затова защото ще им е навъншник на ухото разправата чрез Народния съд с продажниците прогерманци и профашисти. Ето едно голямо дело — Народният съд.

По-нататък. Само дотук ли ще спре нашата дейност? Аз смятам, че ние трябва да демократизираме правосъдието. Как? Имаме законоствени форми, особено в гражданската процедура, които протегават интересите, дребните на пръв поглед интереси на българския селянин. Той никога не може да разбее и въобще да проумее тая важност. Някои адвокати служат веднага години и още не позна-

ват процедурата. Особено главата за доказателствата трябва да се демократизира, а също и още ред други глави. И законът за гражданската процедура трябва да се демократизира, а и всички закони, които са останали от фашизма, ще следва или да бъдат напълно отменени, или да бъдат демократизирани.

По-нататък. Като приказваме за съдиите и за тяхната несменяемост, да кажем няколко думи и по въпроса, какво място заемат адвокатите при съдилищата. Естествено, тук не му е мястото да се приказва специално на тая тема, но ще спомена само. Аз съм адвокат. Но необхвещащо се в дадена рамка е възнаграждението на адвоката. Има маса адвокати, които са в безработица. За тях ще следва да се помисли. А как? И тук, другари и другарки, ще приложим този принцип, който е възприет от отечественофронтовската платформа и от Българския земеделски народен съюз — ще кооперираме труда на адвокатите, за да има за всекиго поне парче хляб, за да може да храни себе си и семейството си.

Големите плъхове отказват тази реформа, която се мъчим да проведем всячески. Отказват я, затова защото не ще бъде безконтролен техният хонорар и не ще бъде безконтролно грабенето на българския народ, отишел до адвокатската капия. Затова те отказват да участвуват в кооперативите, които българското отрудено адвокатство иска да създаде, и спъват тая инициатива. Затуй още няма резултати. Но ние ще намерим възможност да бъдат поставени под контрол техните приходи. В закона за адвокатите, който ще следва да се преработи, ще поставим един текст в този смисъл: декларативност на приходите по съответните процеси, по които се явяват адвокатите, за да се стигне до прогресивното облагане. А има адвокати, които имат годишен доход по 400—500 хиляди лева, а са отбелязали в някакви си декларации, че имат годишен доход по 35.000 лв., когато развилният в съда получава повече от такъв адвокат. Почитаемото Министерство на правосъдието, респективно квалификацияният съвет, трябва да се занимае с този въпрос. По такъв начин ще установим доходите и ще спасим най-вече българския селянин от хищните лапи на ненаситния адвокат. (Ръкоплескания)

Във връзка с бюджетопроекта се повдига въпросът, дали да проведем реформата за несменяемостта на съдиите. Отлична работа! Българският земеделски народен съюз е на становище, че нашите съдии не трябва да бъдат сменявани, но то е опасна работа, особено сега, докато не сме си създали кадри. Ако ние проведем реформата за несменяемостта, може да ни се качат на главите. Докато не си създадем кадри, не можем да приказваме за несменяемост, затова защото, подчертавам казано, това е нож с две остриета и може нас да пореже. А за да се избегне това, тоя въпрос ще го пооставим за малко по-нататък.

Във връзка с несменяемостта ще следва да поставим вече и въпроса за изборността поне на малките съдии, който са непосредствено до населението. По този начин ще демократизираме този съдебен институт, особено съдиите в околийските центрове. Те са непосредствено до народа, Народът тях търси за всички случаи от правно естество, и те трябва да бъдат избирани от същия народ, който отива при тях за услуги.

Ние сме за изборност поне на малките съдии (Ръкоплескания), на ония съдии, които са близо до народа.

Някой от социалистите: Това, което казвате, становище на Земеделския съюз ли е?

Никола Марчев (з): Да, да!

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Завършвайте!

Никола Марчев (з): Няколко думи по въпроса за съдебните заседатели. Тоя въпрос се повдигна и в пресата. Ние не можем да имаме нищо против, да се демократизира правораздаването и в областните съдилища. Това ще стане, естествено, чрез вмъкването на тоя народен елемент, елемент на съдебните заседатели, в коронния съд. Българският земеделски народен съюз, като широка народна, народо-властническа организация, не може да има противно становище по този въпрос, освен това, че Отечества фронт невременно ще следва да проведе тая реформа — да въведе съдебните заседатели при коронните съдии.

Ефрем Митев (с): Защо премахнахте тоя институт?

Никола Марчев (з): Е, защо сме го премахнали! Вие пък, другари широки социалисти, много неща направихте! (Смях)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни)

Никола Марчев (з): При това положение на нещата нека имаме пред вид, че бюджетът на Министерството на правосъдието е един най-гладен бюджет. Г-да народни представители и представителки! В съдилищата най-плътното е проведен трудът. Там няма люшкане на крака и търкане на маникюр. Сутрин от 7 ч. до 3½ ч. след пладне работничката в канцелариите на съдилищата е над масата. Тя е много зле платена. Ние, отечественофронтовците, сме за подобрене хала на чиновника. Но ние не можем да проведем сега това, защото получихме едно твърде тежко наследство от фашизма. Но въпреки тоя през годината почитаемите министри, водени с министъра на правосъдието, ще се постараят, ако не чрез бумажки, то поне по материален път да подпомогнат чиновника в съдебното ведомство. В това направление аз вярвам, че отечественофронтовското правителство ще проведе по всички насоки и ресори материално подпомагане чрез продукти и чрез даване на друг вид помощи. И когато ние стигнем до положението да стабилизираме както лева,

така и стопанството, тогава действително ще има и съответен повишение на заплатите, за да се изравнят те до нивото на селянството.

С тия няколко бележки, направени от името на нашата парламентарна група, заявявам, че ние ще гласуваме с две ръце бюджета на Министерството на правосъдието. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Митю Генев.

Митю Генев (с): (От трибуната) Г-да народни представители! Бюджетът на държавата, който се разглежда от нас, се казва, че е основа на нашата обща държавна политика. В него се изразява нашата стопанска, социална и културна политика. В общите дебати по представения ни бюджетопроект на държавата за 1946 г. г-н министърът на финансите каза, че това е един реален, един искрен бюджет, който отговаря на полатните сили на нашия народ и с който се задоволяват най-необходимите му нужди. Направиха се доста бележки по него за непълноти и слаби страни, но при политиче "кото" стопанско положение, в което се намираме днес, без тях не може.

Доколко ще успеем с общи усилия да изградим един задоволителен и творчески бюджет без да изпускаме нуждите и възможностите на страната ни, това зависи не само от нас, но и от други важни и маловажни обстоятелства и причини.

Аз вярвам, че правителството и Народното събрание имат силите и желанието да дадат един реален и изискан във всяко отношение бюджет.

Пред нас е сложен на разглеждане бюджетопроектът на Министерството на правосъдието. То е едно от важните министерства. Със своята правосъдна политика и дейност то укрепва в страната законността, реда, спокойствието и сигурността, които са едни от главните белези на демократичната народна държава. Истинската демократична държава може да се поддържа само от една действително народна власт. Свободите и правата на трудовия народ трябва добре да бъдат пазени. Те са за него въздухът, чрез който диша в своята творческа дейност. Необходими са законност, ред и сигурност за всички добри български граждани. Тях може да гарантира съдебната власт в сътрудничество с административната такава.

В точка 6 от декларацията на Националния комитет на Отечествения фронт и на ръководствата на отечественофронтовските партии от 10 т. м. се казва: "Националният комитет и ръководствата на отечественофронтовските партии считат законите на страната еднакво задължителни за всички български граждани, без разлика на партийна принадлежност, на обществено и политическия панг, и никой не може да поставя себе си по-високо от тези закони, независимо от полжението, което зема."

Задачата на администрацията, специално на народната милиция, опираше се на доверието и поддръжката на населението, е строго да съблюдава отечественофронтовската законност и окончателно да отстрани в своите действия всички отклонения и незачитания на тази законност, което все още се проявява в отделни случаи" и пр.

С това подчертаване в декларацията за зачитане законите в страната от всички за последен път се обръща внимание на необходимостта от установен, стабилизирал правен ред. За този правен ред ще бди най-вече съдебната власт. Тя, в името на обществените интереси, ще раздава правосъдие, отговарящо на правното съзнание на народа в дадено време. Правото е основата на всяка държава. Правото трябва да се развива с развитието на живота. Ако то не следи това развитие, то остава като вкаменелост, не отговаря на правното съзнание на народа и на неговите правосъдни интереси.

Назначението на съдебната власт е да пази законите и да отстоява свободите на гражданите. Задачите на правосъдието са тежки и отговорни. Чрез него се регулират материално-правните отношения на хората, на народа. Чрез него се насаждат и изграждат законността и редът, тъй необходими за всяко човешко общество, за всяка държава. Немислима е зрава държава без правен ред. Нека признаем, че в миналото при много случаи нашата правосъдна власт беше в услуга на господстващите реакционни фашистки управления. Особено в последните години преди 9 септември 1944 г. съдебната власт беше напълно в услуга на управляващата реакция и фашизма. Правителствата създаваха противонародни и реакционни закони и чрез съдебната власт провеждаха един реакционен курс на преследване работните маси. Създадох се много реакционни закони във всички области на нашия политически, стопански и културен живот, чрез които безмилостно се ограбваше и преследваше народът от села и градове. Най-елементарните права и свободи на гражданите, осигурени от конституцията, бяха отнети. Животът на българския гражданин не се ценеше. Свободата на словото, на събраната, на съдружването, на културната дейност беше потъпкана. Много от тия вредни закони още не са отменени. Например наследбата закон за избор върху дружествата, чрез който се гонеха всички демократични кооперативни, читалищни и стопански дейци от управителните съвети на кооперации, читалища и други стопански и културни организации, е още в сила. Време е да се отменят всички реакционни и остарели закони, които пречат за разрастването на кооперациите, читалищата и на другите стопански и културни народни организации. Ние трябва да създадем новата законност, отразяваща новото правно съзнание на народа, което се изгражда след промяната на 9 септември 1944 г. Нашата правосъдна политика трябва да бъде, да доведе на народа съдебни институти и органи, които да развалят истинско и добро правосъдие. Неприятният ни път имаме вече до известна степен в нашето правосъдие. Реакционните минали управления унищожиха тази вяра. Ние трябва да я възстановим.

Предпоставките, на кратко, за едно добро правосъдие са:

1. Независима и самостоятелна съдебна власт. Това може да се осъществи само тогава, когато тя се издигне на нужната висота като страж на народните права и свободи.

2. Безпристрастни, независими и способни съдии и прокурори.

3. Добри материални и трудови условия на съдии, прокурори и всички съдебни служители, и

4. Съдебен надзор върху работата на всички, като не се изключва и общият надзор на министъра на правосъдието.

Трябва да създадем една независима съдебна власт със способни и честни съдии. На съдиите трябва да се осигури и една несменяемост. Такъв закон, мисля, се готви.

Ще спомена от речта на нашия уважаем председател на Камарата г-н Васил Коларов по бюджета на държавата следното. Той каза: "Продължаването на държавния апарат от злобредните фашистки елементи, трябва в същото време да създадем сигурност за честните, способни и трудолюбиви държавни служители, без разлика на партийна принадлежност". Аз ще добавя: това още повече е необходимо за държавните служители по съдебното ведомство, а особено за съдиите и прокурорите.

Споменах за материалното положение на съдиите и на съдебните служители. То не е задоволително. Те винаги са били едни от най-скръмнени държавни чиновници, но трябва да признаем, че материалното положение на съдиите и съдебните служители е било, особено в последните години и сега, по-лошо от това на държавните служители от другите министерства. За тях в сега разглеждания бюджетопроект за 1946 г. не се предвижда никакво увеличение, както не се предвижда и за другите държавни служители. Но това е по-малко стесненото финансово положение на държавата. Правителството се мъчи да подобри общото финансово положение на страната, озвучава, съкращава, за да запази стойността на лева, да засили производството на народното стопанство, та по такъв начин да не се повреди влошаване материалното положение на държавните служители.

Заплагите на съдиите, прокурорите и другите съдебни служители трябва да се подобрят.

Ако за доброто правосъдие е необходимо да имаме независими, честни, добре възнаградени и способни съдии, необходимо е да имаме и последователно законодателство. Ние сме се отличавали с повърхностно, случайно законодателство, насочвано в повечето случаи в ущърб на бедните работнически маси и в полза на имотните и експлоататорски класи. Необходим е един общ преглед на действащите закони и отмяната на реакционните такива, на напълно чуждите и противонародни закони и създаване на действително нови закони в интереса на народа.

Ние трябва да създадем евтино и бързо правосъдие. Евтино правосъдие ще имаме, когато митата и бериите не се увеличават повече. Ние и без това имаме доста скъпо правосъдие. Бързо правосъдие може да имаме, като поддържаме достатъчно съдилища, обзаведени добре, с нужното число съдии и съдебен персонал. Съдилищата трябва да бъдат близко до съдещите се страни.

Нека кажа нещо по-конкретно по бюджета. През миналата 1945 г. бюджетът на Министерството на правосъдието е бил 379.270.000 лв., като фондът "Постройка съдебни сгради" е бил отделен и не е влизал в горната сума. Този фонд е създаден със специален закон. Средствата му се набират изключително от съдещите се страни, които внасят специални марки. Благодарение на него се изградиха в много градове големи и удобни за работа сгради — съдебни палати. Ето виждате всички величествената Софийска съдебна палата. Чрез постройката на съдебни палати със средствата на фонда ние създадохме по-добри трудови условия за работа на съдии, прокурори и съдебни служители. Едно от условията за по-добро правораздаване е — добри трудови условия на персонала в съдебните места.

В разглеждания бюджетопроект се предвижда, приходите от фонда "Постройка съдебни сгради" да минат към общия бюджет на Министерството на правосъдието. В разходната част на бюджетопроекта се предвижда известна сума за довършване и поправка на съдебни сгради — една сума много по-малка от постъпленията по фонда. И бюджетарната комисия, по искане на министъра на финансите, е възприела това положение. По такъв начин този фонд е почти унищожен. Средствата на този фонд са включени в бюджета на Министерството на правосъдието, като се отделят само известни суми за постройка на съдебни сгради или завършване на започнати такива.

Комисията по Министерството на правосъдието не бе съгласна с това и искаше този фонд да си остане отделен, автономен, тъй като той е създаден със специален закон и събираните средства за него отиваха и трябва да отиват само за целта, за която е създаден фондът. В фонда "Постройка съдебни сгради" се събират достатъчно средства, които могат да позволят продължаването на стопанската политика за изграждане на съдебни палати. Средствата на този фонд се набират по силата на чл. 3 от закона за постройка на съдебни сгради и по наследбата закон за изменение на съния закон, публикуван в "Държавен вестник", брой 113, от 18 май 1945 г. Средствата, събирани за съдебни сгради, не бива да отиват за други цели. Щом тези средства се събират от съдещите се и със събираните се суми се обременява правораздаването, правилно е, всички събрани суми да отиват за целта, за която се събират. Чрез този фонд ние изградихме много съдебни палати и създадохме добри трудови условия за съдиите и съдебния персонал, а и по-добра обстановка за съдещите се страни. По този начин се подобрява и правораздаването.

През 1946 г. се очаква да постъпят по този фонд повече от 100.000.000 лв. и тази сума, ако бе предвидена напълно да се изразходва за довършване на започнатите съдебни сгради и възстановяване на пострадалите съдебни сгради, каквато е сградата на Министерството на правосъдието в София, щяхме да можем да завършим тия съдебни сгради.

Нашата парламентарна група заявява, че приема напълно предложената бюджетопроект на Министерството на правосъдието и ще го гласува.

Като приемем, че правосъдието е един от стълбовете на демократичната, народната държава, ние, целият Парламент, ще трябва единодушно да гласуваме бюджетпроекта на Министерството на правосъдието така, както се предлага. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Любен Георгиев Пенев.

Любен Георгиев (р): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Преди да пристъпя към разглеждане бюджета на Министерството на правосъдието, аз искам да спра вашето внимание с няколко думи върху личните качества на съдията, който раздава правосъдие — жрец в храма на Темидата. Един от героите на Анатол Франс, безсмъртният французки писател, казва: „Аз не се боя от лошите закони, когато те се прилагат от добри съдии.“ Казва се: законът е непоколебим. Аз не вярвам в това. Няма законен техос, който да не търпи тълкуване. Законът е мъртъв, съдията е жив. Това е едно много важно преимущество, което той има за закона.

Всички служби в държавата, които са признати за необходими, са важни. Без тях държавният организъм не би могъл да се развива правилно. Стройничкият, който дава път на влака, пазачът на фара, машинистът на локомотива, пазачът на обществените водопроводи, са лица с малък служебен ценз, обаче службата им е необходима и важна.

П-я все това ясно е за всички, и не е нужно да се мотивира, че службата на съдията е далеч по-важна и различна от тая на останалите държавни служби. Мисията на съдията е да осигури правовия ред и законността в държавата и затова, докато опущенията и грешките на другите служители имат ограничено значение — засягат само определен кръг хора, тия, които са пострадали от техните действия и бездействия — грешките, опущенията и злоумишлените действия на съдията при правораздаването имат отражение в целия обществен живот и са в състояние да го разстройат и раздрусат издъно. От доброто или лошото отправление зависи в най-голяма степен доброто и лошото отправление на всички останали държавни служби, здравият обществен ред, общественото спокойствие и държавната сигурност, от които пък зависи стопанският напредък и благосъстоянието на всички. При разрешаване на спорове съдията може да се ръководи единствено от справедливостта, както той я схваща, а при прилагането на закона, само от неговите повеления, пак както той ги разбира. Някога, а в някои страни и днес още, съдията се е избирал. Той е трябвало да бъде по общо убеждение най-мъдрият човек и да се ползува с доверие на най-мъдрите.

Г-да народни представители! Съдийството — това е най-деликатната обществена дейност, при която са оставени на разположение на съдията хорската чест, имот и живот.

Научната съдийска подготовка при усложнените в живота правоотношения и множеството закони е, разбира се, една необходимост, и придобиването й върви по същите пътища, както за подготовката за другите специалности за живота. Затова е крайно наложително да се направи една рационализация и специализация на съдията. Моралните съдийски качества са крайно необходими. Тук обаче не става реч за общия човешки морал, който съдията трябва да има, а за особен съдийски морал, който не е необходим за другите, но без който съдията би могъл да бъде само добър чиновник, добросъвестен гражданин, милостив човек, но не истински съдия.

Няма личност, която да е изложена на критиката на обществото повече от съдията.

Г-да народни представители! За да може съдията да изпълни достойно своята задача, която му е възложена обществото, за да запази своето безпристрастие, трябва да му бъде гарантирана независимостта. Само така той ще може да прояви всичките си съдийски добродетели. Във всички времена и народи независимостта на съдията е неговата основна добродетел. Той зависи само от закона — от никого друго. Да бъдеш независим, това значи да знаеш да пазим убежденията и действията си от чужда намеса; това значи да можеш да решаваеш делата по закон и чиста съвест, несмущаван от никого. Още в отговора на тронното слово се писа, че Камарата ще изработи специален закон за несменяемостта на съдиите и смятам, че той в скоро време ще бъде сложен на разглеждане от почетното Народно събрание.

Г-да народни представители! Също така важна и обществена функция е службата на прокурора. Прокурорският надзор е блюстител на закона и в това качество има наблюдателна функция: първо, предупредителна, насочена към това, да не се допусне нарушение на закона; второ, наказателна, имаща за задача да се възстанови нарушеният ред чрез преследване на нарушителите. Прокурорският надзор, като блюстител на закона, в същото време е представител на публичните интереси; такъв е той преди всичко в наказателния процес.

Ние българският гражданин се обръща към прокурора за защита. В него има убеждение, че прокурорът се ръководи в своята дейност само от закона и от съвестта си.

Г-да народни представители! Пред вид на това, че времето, с което разполагам, е твърде ограничено и аз трябва да бъда много кратък, затова сега направо преминавам към дейността на Върховния касационен съд, като искам да ви запозная каква огромна работа е извършена за един период от време от 15 септември 1942 г. до 15 септември 1943 г. — период през времето на войната. През това време са разглеждани граждански дела и частни производства 2475. Това се отнася за всичките граждански отделения на Върховния касационен съд. Откакто са отменени съдебни актове на инстанции по същество, отменени са 561 дела, т. е. 20%. През същото време от наказателните отделения са разглеждани 4358 наказателни дела и частни производства.

Общо във Върховния касационен съд са разглеждани 7353 дела и частни производства, т. е. средно се падат по 201 съдебни актове на един съдия от съда. От тези цифри се вижда, каква огромна работа се пада на всеки съдия от най-висшата съдебна инстанция.

Също толкова е положението в апелативните, областните и окръжните съдилища, където съдиите извършват много по-тежка и по-отговорна работа, защото са принудени да работят при крайно тежки, крайно трудни условия и да изготвят своите решения и актове извън работното време.

Ако за правилното издаване на присъдите и решенията е необходимо участието на адвокатите, които със своите правни познания съдействуват за правилното издаване на съдебните актове и се явяват като опора за правото и правдата. Той е опора на онеправданите, на слабите, на повлечените от живота. Те идат при него, за да намерят помощ и защита, за да намерят правда. В лицето на адвоката те виждат своя закрилник. Грешници или виновни, те се чувствуват безпомощни да се защитят сами. Те имат нужда от честен и сигурен съветник, от опитен защитник, за да им помогне в нещастieto.

Г-да народни представители! Материалното положение на съдиите и на съдебните служители е твърде незадоволително при тия трудни условия на живота сега. Като се има пред вид тежкото финансово положение на държавата, с този бюджет на Министерството на правосъдието засега се оставя същото положение на заплатите. Ние пожелаваме, при изработването на новия щат, който се работи за заплатите на всички чиновници, да се направи значително увеличение на заплатите на съдиите, защото сега мнозина от съдиите напуштат съда и ще останем без добри съдии.

Също така и положението на съдебните служители е много тежко в сравнение с положението на служителите по другите ведомствa, по другите министерства, които са по-добре заплатени.

Преминавам, г-да народни представители, към обсъждане бюджетпроекта на Министерството на правосъдието в отделните му пунктове.

На стр. 3, глава II, други лични разходи, § 2 — формено облекло — като направим едно сравнение с бюджетите на миналите години, ние имаме чувствително увеличение на този параграф — на 10 милиона лева.

В § 29, за храна на затворниците и питомците от възпиталищата и поправителните домове са предвидени 68 милиона лева. Тук има едно увеличение в сравнение с миналата година от 14 милиона лева.

Предвиждат се кредити за по-голяма стопанска дейност при затворите. В бюджетпроекта за тази година, § 42, за постройка и поправка на съдебни сгради и Министерството на правосъдието, преустройството на здания и приспособяването им за съдебни сгради и пр., се предвижда една значителна сума от 50 милиона лева. Обаче, както казаха и преждеговорившите оратори, по този въпрос комисията по Министерството на правосъдието имаше решение и отстояваше, този фонд „Съдебни сгради“, който е създаден със специален закон за постройката на съдебни сгради, да бъде изключително в услуга и изразходван само за тази цел, за която е образуван — за постройката на съдебни сгради — защото само тая сума, която е предвидена сега, 50 милиона лева, едва ще стигне за ремонт на зданията на Министерството на правосъдието, а имаме започнати още съдебни сгради в провинцията — във Враца и други градове. За това ще са необходими много повече средства.

Персонални промени няма в Министерството на правосъдието. Остава почти същото положение, както беше миналата година, с малко, незначително увеличение на съдийски места.

Имаме специални съдилища за разглеждане на делата на малолетните престъпници в Пловдив, София и Русе. Задачата на тези съдилища е да отклонят малолетните от техните престъпни наклонности, да ги коригират, поправят, за да станат добри граждани, защото това тяхно действие се извършва в тая възраст, когато не могат да разбират свойството и действието на своите постъпки.

Г-да народни представители! Ние смятаме тия увеличения, които са направени, за необходими и наложителни. Ние ще трябва да затвърдим доверието на народа в нашето правосъдие, което да служи само на народа.

Завършвайки, аз заявявам от името на радикалната парламентарна група, че одобряваме така представения бюджетпроект на Министерството на правосъдието за 1946 г. и ще гласуваме за него. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Слави Куцаров.

Слави Куцаров (зв): Поради напредналото време, заявявам, че парламентарната група на Народния съюз „Звено“ ще гласува бюджетпроекта така, както е представен от бюджетната комисия. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител д-р Иван Пашов.

Д-р Иван Пашов (к): Парламентарната група на Българската работническа партия (комунисти) ще гласува бюджетпроекта така, както е представен.

Освен това заявявам от името на нашата парламентарна група, че ние ще дадем пълната си подкрепа за прокарването час по-скоро на ония закони, които действително ще гарантират на българския народ бързо, етично и квалифицирано правораздаване, с което ще осъществим една част от програмата на Отечествения фронт. (Ръкоплескания и викове „Браво“)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Разискванията по бюджетпроекта на Министерството на правосъдието са приключили. Като приемат заглавие на бюджетпроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Пристъпваме към приемане на бюджетопроекта параграф по параграф.

Моля г-на докладчика да докладва.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 1)

В обяснителната таблица към § 1 комисията направи следните изменения.

На стр. 7 в „Бюджето-контролен отдел“ 3 контролери по отчетността стават 2, 4 книговодители стават 2.

На стр. 8 във „Върховен касационен съд“ 1 машинописец на последния ред става 1 подсекретар II—I ст., 44—4, с месечна основна заплата 3.400—4.600 лв.

В „Апелативни съдилища“ 15 подпредседатели стават 14, 46 членове се увеличават на 48.

На стр. 9 в „Областни съдилища“ се предвиждат 2 началници на бюро каса — София, Пловдив, 10—70, с месечна основна заплата 5.600 лв. Тъй като в двете областни съдилища, в София и Пловдив, има извънредно големи постъпления, за да може да има съответна отчетност навреме, предвиждат се тия длъжности.

104 членове стават 107, 121 подсекретари стават 124, 83 деловодители стават 81, 117 писари стават 119, 80 чистачки стават 81.

В „Околийски съдилища“ на края 81 писари стават 87.

На стр. 11 в „Затвори“ долу 2 книговодители стават 3.

На стр. 12 най-горе заглавието се поправя така: „за подобрене затворното дело (организация работата на затворниците).“

1 агроном III—I ст. става „инспектор-агроном“ IV—I ст., 8—31, с месечна основна заплата 4.600—6.800 лв.

Предвижда се 1 контролор по отчетността III—I ст., той и такъв на фонда „Съдебни сгради“, 37—I, с месечна основна заплата 4.600—5.600 лв.

Предвижда се 1 книговодител III—I ст., 9—39, с месечна основна заплата 2.600—4.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 1 заедно с измененията в обяснителната таблица, както се докладваха, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 2)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 3)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 4)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 5)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 6)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 7)

Комисията прибави думите: „или порционни пари.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 7, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 8)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 9)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 10)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 11)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 12)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 13)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 14)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 15)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 16)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 17)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 18)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 18, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 19)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 20)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 21)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 22)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 22, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 23)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 24)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 24, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 25)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 25, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 26)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 27)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 27, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 28)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 29)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 29, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 30)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 30, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете § 31)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 31, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): Следващите параграфи получиха нови редакции. (Чете)

„§ 32. Довършване, поправка и благоустрояване на затвори, поправителни домове, възпиталища, стопански и домакински сгради, едница и станове; организиране на всички строителни, благоустрой-

стрени, стопански и домакински работи, разработване на кариери; отчуждаване или купуване места, здания и земи; наем на земи — 4.800.000 лв.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 32, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете)

„§ 33. Набавяне превозни средства и поддържането им за стопанствата при затворите, поправителните домове, възпиталищата и други учреждения — 3.875.000 лв.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 33, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете)

„§ 34. Набавяне добитък, храна и поддържане на добитъка. Купуване семена и тор — 4.200.000 лв.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 34, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете)

„§ 35. Машини, уреди, сечива и поддържането им; за обезщетение работилниците и стопанствата при затворите, поправителните домове и възпиталищата — 7.000.000 лв.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 35, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете)

„§ 36. Оборотен капитал на работилниците и стопанствата при затворите за набавяне сурови материали и за работа в същите — 20.000.000 лв.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 36, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): (Чете)

„§ 37. За допълнителен персонал, където стане нужда, за заплати по табеличната по закона за длъжностите, цензове, заплатите и възнагражденията на държавните служители, във връзка с прилагането закона за конфискуване имотите на незаконно заботателите чрез спекула и по незаконен начин — 20.000.000 лв.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 37, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): Параграфи 38 и 39 се заличават. § 40 става § 38. (Чете § 38)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 38, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): § 41 става § 39. (Чете § 39)
Кредитът по този параграф се увеличава от 14.186.000 лв. на 15.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 39, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): § 42 става § 40. (Чете § 40)
Кредитът по този параграф се увеличава от 25.814.000 лв. на 50.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 40, както се прочете от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Иван Каменов (зв): Общият кредит по бюджетопроекта на Министерството на правосъдието възлиза на 525.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които от г-да народните представители приемат бюджетопроекта на Министерството на правосъдието в размер на 525.000.000 лв., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Бюджетопроектът на Министерството на правосъдието за 1946 г. е помет скончателно. (Народните представители стават прави и продължително ръкопляска)

Минаваме към следващия пункт от четвърта точка на дневния ред:

Разглеждане бюджетопроекта на Министерството на информацията и на изкуствата.

Обаждат се: Часът е донет, няма да има време.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Г-да народни представители! Понеже дневният ред за днешното заседание не е изчерпан, председателството на Народното събрание, в съгласие с прави-

телството, предлага, заседанието да се продължи до 11 часа, за да можем да свършим целия дневен ред на днешното заседание. (Ръкопляскания)

Които от г-да народните представители са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Има думата докладчикът на бюджетопроекта на Министерството на информацията и на изкуствата.

Докладчик Христо Юруков (р): (От трибуната. Чете)

„БЮДЖЕТ

за разходите по Министерството на информацията и на изкуствата за 1946 бюджетна година.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител Стефан Каракоств. Обаждат се: Отсъства.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител Христо Юруков.

Христо Юруков (р): (От трибуната) Г-да народни представители! Министерството на информацията и изкуствата, по-рано на пропагандата, е едно от новите министерства, създадени веднага след 9 септември 1944 г. Отечественофронтовското управление очевидно желае да подчертае, че обръща особено внимание на пропагандните и културните задачи. Самият факт, че се създава отделно министерство, като промишляещ инициативен и ръководен център на пропагандата, информацията и изкуствата, ни говори достатъчно, че отечественофронтовската държава въпреки големите политически, стопански и финансови затруднения, наследени от фашисткото минало, смята, че трябва да се положат особени грижи не само да не изостане, но даже и да се разшири, и то в правилна народнополезна посока, тази дейност.

Нашият народ е трудолюбив. Той обича свободата и справедливостта и за тях е давал и е готов да дава скъпи жертви. Нашият народ обаче обича не по-малко и просветата, науката и изкуствата. И ако досега той не се е ползвал от тях или е могъл да се ползва, но в недостатъчна мярка, дължи се колкото на бедността му, произтичаща от икономическата ни изостаналост и експлоатацията, на която е бил жестоко подлаган, толкова и на по-малко или повече противонародната политика на бившите лъжедемократични и, през последните години, фашистки управления у нас.

Събирането под едно министерство на всички институти и служби от културен, информационен и пропаганден характер, пренесати по-рано в различни ведомства, е ясен показател — нека пак го подчертаем — за особено внимание, което отечественофронтовската власт желае да отдаде на тази област на обществена дейност.

Не са уместни критиките, които някои си позволяват да направят, като изтъкват, че със самото създаване на ново отделно министерство се върши разчупяване на материални средства. Те изпускат да съобразят, че институти и службите, когато са били на старите си предишни места — в Министерството на просветата, Дирекцията на пощите и т. н. — са консумирали също разходи, както и сега, и то в не по-малък размер, ако вземем под внимание обема на работата им. И ако сега се отбелязва известно увеличение в някои кредити, то това произлиза очевидно от факта, че имаме налице една друга политика — политика на разширяване рамките на дейността на тези институти и служби. Но и да има най-сетне направени общоизвестни преразходи, наложени поради създаването на ново министерство — те ще бъдат задоволително компенсирани от положителните резултати на специалното внимание и грижи, които сега ще могат да се отделят за поменатите институти и служби.

Предложеният ни бюджетопроект за 1946 г. на Министерството на информацията и на изкуствата възлиза общо на около 370.000.000 лв. При един предвиден общ разход на държавата от около 45 милиарда лева това представлява по-малко от 0.85%.

Въпреки всички затруднения, в които се намират народът и държавата ни днес, ние не можем да не посрещнем поне най-острите нужди на пропагандата ни и културна политика, не можем да не направим най-обикновените жертви, за да осигурим що-годе възможност за развитието още през тази година на инициативната творческа работа на министерството. Нека не се забравя, че това, което сега се дава, е малко, дори твърде незначително. Постъпва се така, защото всички имаме съзнание за времето, което преживяваме, за тежкото стопанско и финансово положение, в което сме поставени. Но ние имаме и дълга да не се показваме скъперници и да желаем намалението на и без това скромните размери на тези кредити. Такова наше желание не ще бъде нито в духа на отечественофронтовската политика, нито по достойнството на нашия напредничав народ.

За да се получи една макар и бледа представа за нуждите, които стоят открити и несвоевременното и в недостатъчен размер задоволяване на които ще се отрази зле върху културното и пропагандно дело на нашата държава, аз ще си позволя да спра вниманието ви само на някои случаи.

Знаем всички, че Народната библиотека и Етнографският музей изгоряха. За да се запази оцелялото голямо богатство, което възлиза на милиони, което по-право бих нарекли неопценимо, необходимо е да се направят шкафове, витрини, етажерки и т. н.

Трябва да се подпомогнат повече от сто културно-просветни организации, комитети, институти и други, които имат за задача да се занимават с проучване, изследване на българската наука, народния бит, география, история, както и за създаване на добри статистики и културни връзки с други приятелски и братски народи.

Трябва да се подпомогнат читалищните библиотеки, които са пренесати из цялата страна, главно по селата. Не бива да се забравя-

вят и другите обществени библиотеки, като съюзни, дружествени, женски, болнични, фабрични и т. н. Общият им брой е около 3.000.

Необходимо е да се улеснят специализацията и проучванията главно в чужбина на наши дейци от областта на изкуствата и науката. Българските писатели, учени, художници, артисти и други имат нужда от опресняване и развятие. Някои от тях, по-талантливите, трябва да отидат в чужбина, за да получат допир с културната дейност на големите и велики народи. Театралното ни дело е на незадоволително ниво. Киното ни се нуждае също от обучени дейтели.

Една културно-просветна работа всред народа ни, която се посреща много добре, това са така наречените „културни седмички в селата“. Има ли нужда да подчертавам, че досега нищо не е направено в това отношение за нашето селско население? Има-няма, трябва да се намерят средства и се насърчат тия културни седмички. Техният успех е много голям. През миналата година са били посетени само 104 села. Тази цифра трябва да се увеличи многократно. Да не се забравят отдалечените и балканските краища на родината ни — Добруджа, Родопско, Странджанско и т. н.

Градските театри, които са мощно средство за културното издигане на народа ни, трябва да се подкрепят материално.

Налага се да се отдели особено внимание и за радиоразпространяването. Има ли нужда да изтъквам колко голямо е значението на радиото като пропаганден и културен институт? След 9 септември, а особено от няколко месеци насам, програмата на радиопредаванията е твърде разширена. Едновременно стават предавания по няколко вълни. Увеличени са и предаванията на чужди езици. Всичко това налага нуждата от по-голям, по-добре квалифициран персонал. Една слаба страна, която трябва да се премахне, е и тази че, поради малките кредити за възнаграждение на артисти, радиото рядко прибегва до техните услуги. Нашият народ днес не слуша достатъчно или по-право никак не слуша майсторите на вокалната и инструменталната музика. Нека се покажем тук малко по-щедри и развържем ръцете на ръководителите на Радиото за подобряване програмата. Необходимо е най-сетне да се отдели средства и за поддържане и подобряване техническата уредба на службата. Силата на предаването е значително отслабнала, а за поправката на изтощените лампи са необходими десетки милиони левови.

Ето само няколко нужди, задоволяването шо-годе на които се налага неотменно, ако сме с претенцията за културен народ. Не се съмнявам, че всички имаме съзнанието и същевременно стеснението, че туй, което се предвижда за нашата пропаганда, информационна и културна дейност през настоящата година, е твърде скромно. Но ние не можем да не бъдем извинени, ако се възмем под внимание тежките следфашистки и следвоенни дни, които преживяваме сега. Ще отминат тези дни. Отечественният фронт ще подготви и ще създаде по-добро, светло бъдеще за народа ни, за родината ни. Това бъдеще не е далеч, то е много близко. И тогава — ние сме уверени в това — отечественофронтговската власт ще разгъне една много по-широка и достойна за възхищение народолюбива културна работа.

Сегашният бюджетпроект на Министерството на информацията и на изкуствата е само едно начало. Парламентарната група на Радикалната партия ще го гласува единодушно. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Васил Павурджиев.

Васил Павурджиев (з): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Г-жи и г-да народни представители! Вземам думата, за да изразя становището на земеделската парламентарна група по бюджета на едно ново министерство у нас, което се създаде след 9 септември. В своя първообраз това министерство се яви като подражание на епохата на оная многообразна, крещяща, упорита пропаганда, която беше опасала света и която в лицето на фашизма имаше своя най-безсрамен, безкрупулен, безчестен и истеричен изразител. Завоевателният план на немския империализъм, който получи най-яркото си и кърваво изражение в лицето на национал-социализма, си послужил на първо място с могъщото, опасно и отворно оръжие на пропагандата, за да подготви марша на моторизирани си орди, да смути народите, да приспи и да измами тяхното съзнание, за да може да нанесе по-леко своя разбойнически удар и да осъществи безумната мечта за своето световно господство. Вие всички сте съвременници на онова време, когато етерът трепереше от историческия лай на Хитлер, от маймунските крясъци на Гьобелс и на цялата онази банда от главорези, които по всички радиовълни заливаха света с отровата на фашизма, с единичната задача да зашеметят човечеството и да парализира неговата воля за съпротива.

Вие знаете как агентите на национал-социализма у нас подчиниха печата, радиото и всички оръжия за обществено въздействие на тази пропаганда, как упорито, системно, коварно всред нашия свободолюбив народ се инжектираше чумният серум на фашизма, за да бъде подчинен на „богонизбраната“ немска раса и превърнат в оръдие на германския генерален щаб. Вие помините с какво многообразие изобилствуваха тази пропаганда: всеки ден пощенските кутии се пълнеха с всевъзможни брошури, книги, хвърчащи листовци и бюлетени от многобройните фашистки агенции у нас; вестниците се пълнеха с комуникетата и кореспонденциите на тези агенции; високопоставени гости от третия Райх кръстосваха страната и от публичните трибуни крещяха за непобедимата сила на немските моторизирани чудовища; снимки, филми, плакати в неизчерпаем поток заливаха страната до последната селска колиба; навсякъде висеше като проклятие пречупеният кръст и хищният тевтонски орел, сграбчил в стръвните си нокти цялото земно кълбо. А един ден вие чухте как нашите радиопредаватели бяха включени в немската радиослужба от Катин, за да предават разкритията за мнимите съветски звестствя в Катинската гора. Вие чухте тогава хленча

на жени, професионални плакачки, чухте речите на българските пратеници, между които бяха наши лекари и архимандрити, които с единично безсрамие приеха позорното задължение да отхвърлят от ръцете на хитлеристките масови убийци тяхното отвратително дело при Катин и да го припишат на великия и достоен руски народ.

Какво значи в същност понятието пропаганда? Според научното тълкуване то значи: създаване или обработване на общественото мнение. Теоретиците обаче не казват за какво „обработване“ на общественото мнение става дума. И тъкмо поради това се различават теоретиците от практиците, които са писали по този въпрос.

Един известен французин беше казал, че лъжата и пропагандата са неделими и нарече пропагандния орган „орган за оглувяване“. Това твърдение не е лишено от истина що се отнася до средствата и методите на пропагандата. За това има блестящ пример: немската пропаганда беше такъв орган за оглувяване и видюляване, че можа да превърне целия германски народ в едно безмозъчно стадо.

В едно демократично общество обаче, където живеят свободни хора, където народите сами управляват, разпространението на истините и на фактите, каквито са си, без подправка и украса, за да станат те достойни на целия народ и на другите народи, не крие в себе си нищо опасно и осъдително. Това е в същност осведомяване, информиране на общественото и едновременно с това то е обработване на общественото мнение и полза на известна кауза, на известно мероприятие, за което се иска и мобилизирането на общественото внимание и на обществената воля.

След революционната промяна, която бе извършена на 9 септември, налагаше се Отечественният фронт да организира свой пропаганден център, който имаше за задача да обясни значението на историческото дело на 9 септември, да поведе борба срещу фашистката проказа у нас и да я смаже политически, да мобилизира волята и енергията на нашия народ за отечествената война и да изведе тази война до победоносен край. Тази необходимост наложи и създаването на Министерството на пропагандата.

Извън тези конкретни за момента задачи, това министерство постепенно разшири своя кръг на дейност като се разгъна в една държавна институция, която обхваща почти целия културен живот и всички културни прояви в страната.

Тук обаче веднага трябва да си поставим въпроса: има ли смисъл и необходимо ли е да се създава за целта цяло министерство? Нашата парламентарна група смята, че докато един чисто пропаганден орган може да се приеме за необходим при конкретна военна, революционна или политическа обстановка, след като тази обстановка се промени, този орган става излишен. И ако ние по принцип сме против едно Министерство на пропагандата като подражание на онези зловредни оръжия, с които си служеха поменатите вече фашистки режими, готови сме да приемем съществуващото на преобразеното днес Министерство на информацията и на изкуствата, което да поеме изпълнението на задачите, с които днес се е натоварило и които, безспорно, са извънредно важни и отговорни.

Г-жи и г-да народни представители! Ние излязохме от пламъците на войната, но очевидно е, че пътят до мира е още твърде дълъг. А за да се спечели един достоен и справедлив мир са необходими много усилия. Ние имаме големи и малки приятели, но имаме и големи и малки неприятели. И ние имаме право да правим пропаганда в защита на нашата справедлива национална кауза, наше право е да осведомяваме света, да информираме широко общественото мнение в чужбина за себе си, да разобличаваме клеветите срещу България, да разсейваме омразата, да разпръскваме предубежденията и да се борим за справедливост и истина. За изпълнението на тази тъй важна за момента задача едно Министерство на информацията има своето място, стига онези, които го ръководят, да имат пред очи големите и върховни интереси на народа и на страната и да са обгорени от пламъка на чистия патриотизъм, с който трябва да се бранят и да се отстояват тези интереси. (Ръкоплескания)

И още нещо: ние излизаме из бездните на фашизма и политическият беззаконие и тръгваме по пътя на свободата и народолюбивостта. Зад нас са тъмниците на духовното и политическо робство, пред нас е изгревът на един нов свят, размахал орлови криле за живот. Ние приключихме една черна страница от нашата исторически път. Зад нас е едно прокълнато и без остатък отречено минало. Пред нас е широкият и свободен друм на едно ново обществено развитие, пред нас стои дългът да преустроим целия си културен и обществен живот и да си извоюваме правото да живеем като свободен и демократичен народ в семейството на свободолюбивите и демократични народи. Ето къде и в коя посока ние има да хвърлим силите си, за да можем по-бързо и по-лесно да тръгнем към разрешаване на поставените пред целия ни народ и пред държавата ни големи задачи.

Можем ли и в състояние ли сме да изпълним тези задачи? Безспорно можем. В нашите ръце са всички средства на съвременната техника и култура. Ние имаме радиото, за чийто вълни няма граници и няма време. Печатът, пред чийто сила на въздействие не би могло нищо да се противопостави, е в наши ръце. Ние имаме киното, което е най-достъпното средство за пропаганда, за превъзпитание, за масово въздействие на масите. Театърът, от чийто сцена искрят идеите за един по-радостен свят и за една висша култура, е в наша помощ. В наша помощ са литературата и изкуствата с техния неизчерпаем размах; музиката, която вдъхновява за стремеж към красота и творчество; музеите, библиотеките, читалищата — огнищата на нашата културна история, на науката, знанието, просвещението и самообразованието.

И когато всички тези могъщи средства за защита на народни интереси, за културно възбуждане и издигане на нашия народ, за обществено превъзпитание на широките народни маси са поверени в здрави отечественофронтговски ръце, в ръцете на вдъхновени

кадри и на творчески учреждения, нашата страна с твърди и бързи крачки ще върви към възход, ще разбие всички предубеждения, ежаслоени срещу нея извън границите ѝ, и ще заеме заслуженото си място като свободна, независима и демократична страна, скъсала веднаж завинаги с миналото и поела верния път на своята историческа съдба — да живее под знамето на свободата и на всеславянското единство и братство. (Ръкоплекскания)

И когато въпросът се поставя така, когато пред нас се слагат такива големи отговорности, ние имаме право да искаме, да настояваме, в едно Министерство на информацията и на изкуствата да стоят само хора, които са убедени демократи, проверени отечественофронтови и честни борци за утвърждаване на нашата отечественофронтова власт. (Ръкоплекскания)

Наш дълг е да заявим, че в Министерството на информацията и на изкуствата има твърде много хора, но няма най-важното: план за творческа работа. Ние смятаме, че за да може Министерството на информацията и на изкуствата да изпълни правилно задачите, които са поставени пред него, трябва да работи, първо, по отечественофронтовски и, второ, планоно.

Ранчо Кемечеджиев (к): И да изпъди фашистите.

Васил Павурджиев (з): Безспорно, и да изпъди фашистите. Това ще рече: неговите служби да се засмат от проверени и доказани антифашисти и цялата му дейност да бъде изградена върху един конкретен план, а не върху случайни хрумвания и инициативи.

Безспорно е, че финансовото положение на държавата е тежко. Но тя има да разрешава, както споменах вече, въпроса за мира. А за подготовката на този мир, за извоюване по-достойни условия за този мир, за разбиване на много заблуди около нашата страна, тя има нужда да информира световното обществено мнение, да обрботва това мнение в полза на нашата национална кауза. За достигането на тази тъй отговорна цел тя има в ръцете си радиото, печата, въздушната информация и убедителната документация.

В това отношение не може да се правят абсолютно никакви икономии, що се отнася до радиоразпръскването и Дирекцията на печата и информацията. Особено за Дирекцията на пропагандата и печата, както сега се преименува, ние държим да се дадат достатъчни кредити, за да може България да осведомява навреме и все-странно външния свят за своя вътрешен живот и да разбива всички вражески клевети за нашата страна и за отечественофронтовското управление. Това е още повече необходимо поради обстоятелството, че ние нямаме дипломатически представители в много страни, нито пък можахме да пратим своевременно хора в чужбина, които непосредствено да осведомяват и да ориентират общественото мнение за работите у нас.

Тук се поставя въпросът: не е ли крайно време да се изпратят във всички европейски столици нарочни представители по печата, които да държат връзка с Дирекцията на печата и с чуждия печат и непосредствено да търсят възможност за правилното информироване на света върху нашата страна? Касае се до защитата на върховни национални интереси, за които трябва да се намерят средства. Трябва да признаем със съжаление, че ето вече повече от година и половина нашият дипломатически персонал в чужбина стои непълнен или необновен. Другите обикновени демократични народи направиха тази промяна бързо и решително, защото не е без значение кой ще представлява една страна в чужбина: дипломатите от кариерата, които израстнаха и се изкачиха по иерархическата стълба чрез ползване пред своите покровители — царете и техните безгръбначни оръдия — и които са свързани по възпитание и мироглед с реакцията, или синовете на народа, които са жители и страдали с него и които знаят в името на какво се бори и към какво се стреми техният народ. (Ръкоплекскания)

Ние няма защо да се срамуваме да изпратим в чужбина неколкокни дипломатически хора, стига само тези хора да бъдат здрави и непоколебими отечественофронтови. (Ръкоплекскания) Те могат и да не знаят добре протоколната етикетка, но едно трябва да знаят добре: че са изпратени да служат предано на своя народ и да разобличават всички вражески клевети срещу него. (Ръкоплекскания)

Ние обаче не сторихме това и оставихме по легациите, па дори и в самото Външно министерство чиновници, които злодействат срещу Отечества фронт и подсилват клеветите срещу България. (ласове: „Песър!“). Ето тук, и в тази област са необходими не икономии, а щедрият зашто икономите нямат място, когато се касае до честта и правото на народа ни да бъде зачетен и да му се отдаде макар и най-малката заслуга за онова, което той даде във великата борба между силите на разрушението и силите на свободата.

А какво да кажем, г-жи и г-да народни представители, за средствата, които отечественофронтовска България е длъжна и трябва да даде за духовното прераждане, духовното превъзпитание на нашия народ, за неговия културен възход?

С десетилетия този народ беше тровен с реакционни и фашистски отрови. Поклонения израстнаха като духовни инвалиди, защото реакцията нямаше нужда от просветени хора, а от невежа маса, която лесно може да бъде подчинявана на икономическо и политическо робство. В душата на нашия народ от села и градове е виеклоена толкова много мъртллка, че само с упорита превъзпитателна работа и просвета ние ще можем да очистим тази душа, да я проветрим от заблудите, да я дезинфекцираме от фашистката утайка и да я хвърлим, обновена и възродена, за големия градеж на нашата отечественофронтовска епоха.

Но ние имаме задачата не само да осигурим просветата и науката на младежта, която сега навлиза в учебните заведения, но да просветим, да превъзпитаме, да оградим и онези, които са извън училището. Ние имаме задачата да ликвидираме ударно не само първичната, но и вторичната неграмотност. Ние имаме задължението да

въпрегнем и самообразованието в услуга на духовното прераждане на нашия народ.

Тази отговорна задача ние ще можем да разрешим, като прибягнем до библиотеките и читалищата, които са истински съкровищници на нашата културна история, на нашия духовен ръст. Ние не можем и не бива да жалим средства за тая наша културно-просветна работа, тъй необходима за нашия народ. Ние трябва да осигурим, подкрепим и улесним читалищата и библиотеките, за да разгърнат своите възможности, да изградим план за тяхната дейност — нещо, което досега Министерството на информацията не е сторило, и не си е поставило за задача да стори. Театърът, музиката, живописата, киното, литературата трябва да се превърнат от достойние само на една класа и на един слой в достойние и право преди всичко на народа, на широките трудещи се народни маси.

Творците от областта на изкуството трябва да слезат от центъра към периферията, достойнията на града трябва да сгланат достойния на фабриките, на селата, на онези безименни герои, които творят в задимените работилници, край оглушаващите станове в фабриките, по нивите, по полетата и в бедните, кални и безрадостни села. (Ръкоплекскания)

Помислете си само, г-жи и г-да народни представители, че мъката, в която векозе е живял нашият народ, го е научила да пее повече тъжни песни, а радостната песен рядко се чува по селата. Ние сте слушали жетварските песни на нашия селянин, изпълнени с мъка и наситени с плач. Когато се кръшава новият човек на село, песните, които му се пеят, не са песни на окриляна младост, а на попарен живот. А другите, градските песни, песните, които идат от града, са шлагерите на един похабен от разврат свят, тоза са уродливите кълчения на сунингите, които влизат нахално и цинично в девственото село не да му покажат възлзката на музикалната хармония и бодрия ритъм на ободряващата песен, а разврашаващия дух на една морално дегенерирала обществена класа. (Ръкоплекскания)

Георги Лазаров (з): Тя си отива вече.

Васил Павурджиев (з): Селото чака музикалните творци да отидат при него и да му покажат пресътворена хубавата, сърдечната и възраждащата народна песен, да му напишат нови песни, с които селската младеж да отива на нивата и да възпява своя трудов подвиг.

Ние, представителите на Българския земеделски народен съюз в отечественофронтовския Парламент, искаме повече просвета за селото, повече хигиенични училища, искаме повече културни блага и радости за българските селяни, искаме театрални трупи за селата, искаме селата да бъдат кинофицирани, искаме писателите, музикалните, живописците да устатоваят постоянна жива връзка със селото. Ние искаме забравеното досега и потънало в духовен мрак и без културни празници село да бъде пробудено за пълнокръвен духовен и културен живот, защото само ози, който може да пие от изворите на културата, знае как да преустрои живота си и как да победи предрасъдците и да се вдъхновява за изграждането на един нов, по-радостен и по-щастлив живот. (Ръкоплекскания)

Ние искаме във всяко село читалище, което да се превърне в дом, в дворец на културата, като онези дворци във великата съветска земя, в които се възпитават велики и годни за всякакъв подвиг дело граждани. (Ръкоплекскания)

Ние искаме, селата да бъдат радиофицирани и чрез радиото да бъдат свързани с широкия свят, за да остане в забвения настоящото им състояние на някакви откъснати острови, без поглед към света, потънали в безутеха и мъченически труд. Ние искаме заедно с мъгъщата песен на трактора в кооперативите да запее по нашите ширни поля освободеният от духовните си вериги селянин, в чийто дом и в чийто сърце културата е дошла, за да не си отиде вече никога и за да направи живота му вечен празник.

И когато искаме всичко това, ние от името на цяла селяшка и трудеца се България заявяваме, че всяка икономия за сметка на културното прераждане и преустройство на нашето село не може с нищо да бъде оправдана от отечественофронтовско гледище. Ние не можем да делим стопанската политика от културната и искаме достатъчно средства за културното възраждане и превъзпитание на нашия народ. Но въпросът за културния възход на нашия народ има и друга страна. Ние сме длъжни да осигурим всичките възможности за духовните творци на народа ни, за хората на изкуството и науката, да разгърнат способностите и дарованията си, както и да разширят своите знания и своята култура. Ние трябва да осигурим средства за изпращането на специализация на нашите артисти, музиканти, художници, певци. Запришените врати към голямата руска земя, където се раждат не само велики хора, но и велико изкуство, днес са широко разтворени и там трябва да изпратим нашите даровити люде да се учат и да ни донесат от там богатствата, почерпени от опита и школата на руските великани. (Ръкоплекскания)

Нека си позволим да вярваме, че братският Съветски съюз ще ни подкрепи, ще улесни нашите даровити хора и след година-две три ще ни върне големи артисти, големи режисьори, певци и филмови техници, достойни ученици на своите гениални учители. (Ръкоплекскания)

Г-жи и г-да народни представители! Ние сме в началото на цялостното преустройство на нашия социален, културен и икономически живот. С десетилетия господстващите класи в нас с камшик и насилствена у човека отвращение към труда и гонеха от сърцето му радостите на живота. Насилниците и буржоазията се грижеха да превърнат селяните, работниците, целия трудещ се народ в покорни свои роби и едно от средствата им за постигането на тази цел беше да ги превъзпитат по свой морал и да ги дашат от свободните пътища към просвещението и културата.

Заедно с великите на политическото робство които нашият народ смъкна от плещите си на 9 септември, той отхвърли от себе си и икономическото и моралното потисничество. Сбаче придобитите петна от реакцията и фашизма върху душата на народа, утайките в съзнанието му, в психологията му, няма да изчезнат изведнаж. Борбата срещу тях е необходима и тя трябва да се води чрез всички културни сектори на нашата отечественофронтиска държава. (Ръкоплескания)

Ние трябва да работим упорито, неотстъпно, всеотдайно и да превъзпитаме нашия народ в духа на новото време и на новите задачи, които сме си поставили да разрешим.

Преди 40 години великият син на руската земя Максим Горки беше казал: „Слънцето често гледа много тъжно на хората: така много то се е потрудило за тях, а хората не са го разбрали. Разбира се, има не малко и добри от тях, но те трябва да се очистят или по-добре — да се преработят наново.“ Тези хубави и дълбокомислени думи на Горки са валидни и за нас. Реакцията и фашизмът твърде много се потрудиха да отровят, да обезобразят, да помрачат народната душа. И ние имаме дълга да изчистим българските хора от тези остатъци на миналото и дори да ги преработим. За това ще ни помогне и политическото и гражданското превъзпитание, ще ни помогнат и всички средства и оръжия на културата. С тая голяма задача ще трябва да се заемем Министерството на изкуствата.

Моралът в старото, отминаващо си вече общество, унищожаваше човека, защото не може да се преработи, да се преобрази един човек, без да се изменят условията на неговото общество и икономическото съществуване. Когато ние се стремим обаче да преобразим отечественофронтиския човек, в нашите ръце лежат и възможностите да усъвършенствуваме и преобразим и самото общество. Моралът, възпитанието и политиката са за нас неделими понятия. Чрез новото обществено превъзпитание ние ще възхнем на нашия народ воля за живот, а волята за живот е преди всичко воля за творчество.

Ето тази висока задача лежи пред Министерството на информацията и изкуствата, и тя налага на управлението да му осигури повече средства. А тези средства трябва да се поверяват на стопроцентови отечественофронтиски кадри. Само проверени, вдъхновени от великото дело, което сега градим, само убедени в това историческо дело кадри могат да се заемат и да изпълнят тази тъй голяма и отговорна задача. А такива кадри, за съжаление, това министерство няма, но то е длъжно да ги намери. С положинчати, политически разногледни и без здрав морал кадри велико и отговорно дело не се твори.

Като заявявам от името на парламентарната група на България земеделски народен съюз, че ние ще гласуваме бюджетопрокта на Министерството на информацията и изкуствата в рамките на направените дотук препоръки, аз призовавам то да привлече сътрудници, които да се заемат по-вдъхновено за духовното превъзпитание на нашия народ, да му дадат в помощ всичките си сили, да мобилизират всичките му пориви за творчество, да го вдъхновяват за защита и утвърждаване делото на Отечествения фронт, да му дадат оръжието на културата, науката и знанието и да затвърдят вярата му в утрешното щастливо бъдеще на нашата родина.

Да създадем новия гражданин на нашата отечественофронтиска епоха — гражданин просветен, съзнателен, културен, самоуверен, готов да брани завоеванията си и да се пожертвува за тях. И да помни, че само онзи е достоен за живот и свобода, който всеки ден е готов за тях да тръгне в бой. (Продължителни ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Крум Кюляков.

Крум Кюляков (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Г-жи и г-да народни представители! От 9 септември насам, и особено откакто бе прокламирана от г-н министър-председателя Кимон Георгиев платформата на Отечествения фронт, във всички наши изказвания ние винаги сме споменавали и споменаваме с еднакво вдъхновена убедителност светлите перспективи, които чертае на нашия народ тази отечественофронтиска програма както в областта на материалното, така и в областта на културното развитие.

И това е напълно естествено. В програмата на новата отечественофронтиска власт са начертани такива пътища за стопанското и културното издигане на нашия народ, каквито досега България не е имала. А за да стане това възможно по-леко, на първо място стои задачата да се изкоренят отровните остатъци от разните антинародни идеологии из съзнанието на известни политически изостанали или неправилно ориентирани слоеве на нашето общество, като за тая цел се насажда здрави патриотични и социални чувства, като се създаде и здрав научен мироглед, т. е. — да се повдигне културният уровень на българина на такава степен, че той да стане годен за големите исторически задачи, които недалечното бъдеще му готви.

А това не е лека задача. В разстояние на 25 години фашистите отровиха и просто опустошиха душата на една част от българския народ, друга част избиха, а останалата хвърлиха в пропастта на социалния и икономически упадък.

Ето това е тежкото наследство, което ни оставиха миналите режими. От него трябва да тръгнем, когато на 9 септември положихме началото на нова ера в България. И властта на Отечествения фронт тръгна по нов път, като обяви война на реакцията, под каквато форма и цветове да се прикрива тя.

Вече са налице. Те всеки ден се умножават и ще се умножават за ужас на враговете и за радост на народа. (Ръкоплескания) Но тия дела, както и резултатите от тях, трябва да станат достояние на всички слоеве от народа. Те трябва да бъдат разширени и дълбочени по всички стопански и културни сектори. И трябва да стигнат до чужбина и да осветлят правилно нашето положение, да защитят и утвърдят идеите на нова, демократична България.

Правилната информация, както и документацията на тия дела трябва да ни помогнат да излезем пред лицето на всичките народи с открито чело и с разкрити народни добродетели — ценни качества и особености, с които така щедро природата е надарила нашия смелен, прекосен български народ, и с ония успехи, които е направила народната власт през време на своето кратко съществуване от 9 септември насам.

И ето че се падна на това народно правителство не само да спасява добитъка от гладна смърт, но да спасява от смърт и душите на хора, отровени от фашистката пропаганда. (Ръкоплескания) Защото на всеки отечественофронтеец е съвършено ясно, че без широка културна и просветна работа ние не ще можем да доведем до благополучен край нито една от поставените задачи.

За тия цели именно, за осъществяването на тия културни задачи от програмата на Отечествения фронт бе създадено в Министерството на информацията и изкуствата.

Как се проведе на практика изпълнението на тия задачи? Справих се министерството с тая отговорна роля на вътрешната пропаганда и външната информация, на онова голямо и дълбоко съдържание, което се влага в неговата ръководна роля по всички сектори на изкуството?

Що се касае до областта на пропагандата, трябва да констатираме, че далеч не всичко е направено за реализирането на тия задачи. Напротив, даже има отделни случаи, наистина единични, на отрицателни прояви, вредни от гледище на националните интереси. Ние не виним цялото министерство, разбира се. Но там, в това министерство има един главен секретар, г-н Ленахем Файонов, който недостойно заема своя пост и който е принципиален противник на пропагандните задачи на министерството. (Ръкоплескания. Гласове „Позор!“)

Този господин, видите ли, не признава отечественофронтиската обективност, а е глава на едно пропагандно отечественофронтиско учреждение. Той е за пълната обективност и точност въобще, без да подчинява сведенията на министерството на отечественофронтиските пропагандни задачи. А е поставен там, за да пропагандира идеите на Отечествения фронт — такива, каквито са те в очите на цяла отечественофронтиска България, а не в очите на този или онзи гнил интелгент или враг на Отечествения фронт. (Ръкоплескания)

Нашата обективност е една, а на враговете — друга. Нима каквато и да е разумна дума на виден отечественофронтеец или отечественофронтиско мероприятие е намерила някога положителен отзвук в писанията на Гиргинов, Никола Петков или в турските думички на Дундаки камилар ходжа ефенди от „Зеленото знаме“? Не тая обективност нас ни интересува, защото тя е обективност кавичкосана и вражеска. За нас има само една обективност, и тя е — отечественофронтиската. (Ръкоплескания)

Но как да се разберем по тоя въпрос с г-н Файонов, когато ние изразнахме в борбата с фашизма, толкова жертви дадохме в тая борба и продължаваме да чистим земята си от остатъците на тия зверове в човешка кожа, а той ни заявява, че в България няма фашисти и няма нито един българин, който да е фашист!

Още в миналогодишния си доклад пред журналистите г-н Файонов разви вредни и вражески гледища по външната политика на страната и взаимоотношенията ѝ със СССР и англосаксонските страни, както и по техните взаимоотношения. Тези вражески гледища го дисквалифицираха като главен секретар. Искането му да излезе с тези гледища пред чуждите журналисти бе осуетено само благодарение на тогавашния директор на печата. В статията си за фашизма той развиваше прозрачно тезата, че режимът в СССР е фашистки и че Работническата партия — комунисти се стреми да наложат у нас фашистки режим.

По отпразнуването на 1 май 1945 г. даде нареждане, министерството да не вземе участие в празненствата. Наистина г-н министърът взема тая вина върху себе си, като твърди, че уж той бил дал такава някакво нареждане. Нямаме основание да се съмняваме в думите на г-на министъра, но ние се съмняваме, че те са имали тъйкова съдържание. Защото по същия повод г-н Файонов издаде нарочен циркуляр, с който изрично забраняваше участието на чиновниците от министерството в централния първомайски комитет под страх на уволнение. По време на изборната кампания преди 26 август той даде нареждане до областните инспекции да не вземат участие в изборната кампания, а в министерството не позволи издаването на карикатури, насочени срещу опозицията, и не разреши кредити за тях. Защо мислите? За да не се обидела опозицията! (Оживление)

Някой от земеделците: Трябва веднага да си отиде.

Крум Кюляков (к): А в навечерието на законодателните избори по негово нареждане бе свалена украсата на министерството и портретите на Сталин, Труман, Атли, Георги Димитров, Кимон Георгиев и Александър Стамболийски, както и афишите и плакатите, издадени по този повод от Националния комитет на Отечествения фронт. Същият г-н Файонов нареди да се снемат стенестикът на РМС в министерството. Той също забрани на групата на Работническата партия да прави след работното време своите събирания в министерството. Миналата година лично е казал на един партиец — без да го знае, че е такъв — в присъствието на още двама души следното: „Вие се страхувате да ми правите доклади против заплахите, които ви се отправят от страна на комунистите. Трябва да знаете, че те са лоши и злонамерени хора, които ви заплахват с арестуване от милицията. Вие трябва да ми донасяте за всичко това, защото борбата с тях трябва да продължи, а тя е още в своето начало.“ (Оживление)

Никола Павлов (з): И още ли е там?

Крум Кюляков (к): Още е там.

Обявват се: Провокатор!

Крум Кюляков (к): Неотдавна на същото това лице той е казал следното: „На информацията се гледа тесногърдо, партийно, като се окастрят телеграмите и речите и не предават обективна онова, което идва от в.н. Научих се например, че Бевин в своята реч е казал, че българската милиция била съставена от разбойници. Това нещо не трябва да се маха“. И хитро добавил: „Ние трябва да знаем какво се говори за нас“. Г-н Файонов влиза в управителния съвет на няколко дружества, които се занимават с търговия на хартия. Ясно е защо. За да може и вълкът да бъде сит, и агнето здраво.

Такъв е ликът на този господин главен секретар, който пледира „неутралитета“ в едно отечественофронтовско министерство, като поставя на една дъска правителството на ОФ и противонародната опозиция.

Но той не е сам. Поради отсъствието на по-специални кадри, може би и под закрилата на самия г-н Файонов, в министерството цяла редица от служби са заети от хора, на които имената тук не бих искал да изброявам и на които мястото съвсем не е там. Ще спомена само за г-н Шаулов, машинописец на английски и френски езици — реакционер, който при посрещането на чужди журналисти (Маниен и др.) е говорил открито против Отечественния фронт и е предизвиквал възмущението на самите чужденци.

Такова положение, разбира се, не може да бъде търпимо. Г-н Файонов трябва да си отиде и заедно с него да си отидат всички ония, които говорят и работят против интересите на Отечественния фронт. (Продължителни ръкопескания) Министерството трябва да се изчисти и проветри. Трябва да нахлуе вътре свеж въздух, да се поставят в движение всички негови части и да се използват активно всички възможности.

Коста Крачанов (з): Да се проветри, и голяма метла трябва!

Крум Кюляков (к): Да се сведе министерството до някакъв орган за „обективна“, т. е. неотечественофронтовска информация, до едно аполитично свръхпартийно обективно „звонче“ и не знам още какво си тъкмуваме — това би било в разрез с мотивите, които породиха самото министерство, в разрез с интересите на народа и отечественофронтовското правителство, което е първо по рода си правителство в България и се нуждае от такъв един институт, основният стълб на който да бъде пропагандата.

Ето как ние разбираме главните задачи на Министерството на информацията и изкуствата:

1. Да ръководи и насочва правителствената пропаганда и агитация сред всички слоеве на народа, както и да пропагандира в чужбина каузата на демократична България.
2. Да организира държавната и да подпомага обществената борба за моралното, политическото и идеологическото унищожение на фашизма и на великобългарския шовинизъм.
3. Да пропагандира обликението на българския народ по пътя на демократичното развитие с всички свободолюбиви, славянски, съседни и далечни народи.
4. Да съдейства за развоя на националната демократична култура.
5. За осъществяването на тези главни задачи министерството обединява всички държавни служби, които имат подобни цели и се явяват средство на пропагандата, като си служи с живото слово, печата, радиото, киното, театрите, библиотеките и читалищата, музеите и изложбите, изобразителните изкуства, музиката, физкултурата, плакатите и т. н.

За същата цел министерството събира сведения из всички области на обществения живот у нас и в чужбина, класифицира тези сведения в съответствие с поставените му задачи и ги прави достояние съответно на българската и на чуждестранната общественост.

6. Министерството осъществява задачите си чрез Дирекцията на печата и пропагандата, Дирекцията на изкуствата, Дирекцията на радиоразпръскването, Камарата на народната култура, фондацията „Българско дело“, музеите и библиотеките, както и чрез техните си връзки и сътрудничество с организациите на народната самодейност, културно-просветните отдели на Националния комитет на Отечественния фронт и на демократичните обществени организации.

За по-правилното координиране на осведомителните си функции министерството следва да включи в Дирекцията на печата и Българската телеграфна агенция, като се остави в Министерството на външните работи само една част от необходимия персонал за осигуряване на официалната политическа информация.

Ето защо сметохме за нужно създаването на един специален отдел за пропаганда и информация, който да бъде отговорен за всички сведения, които отиват в чужбина, както и за културната пропаганда в самата страна.

Трябва, освен това, да се премахне дублирането на някои служби. Така например службата на Б. Т. А. се дублира: една такава информационна служба има в Министерството на външните работи и друга — в Министерството на информацията и изкуствата, а вършат почти една и съща работа. Службата трябва да се премахне в едно от двете министерства. Тая служба, що се касае до информацията, трябва да се съсредоточи изцяло в Министерството на информацията, а дипломатическата и специално политическата служба да остане при Министерството на външните работи.

Г-да народни представители! Исканите увеличения в бюджета не бидоха удовлетворени напълно, макар че дори с тия увеличения бюджетът на Министерството на информацията не би надвишил 1% от цялата сума на държавния бюджет.

За какво бяха нужни тия суми? Най-първо, за да помогнем на нашето изостанало в културно отношение село. Ние искаме да пристъпим към незабавна кинофикация на нашето честно, борческо и будно, но изоставено българско село. (Ръкопескания) Поради съ-

потията и липсата на радиоапарати селяните са лишени от възможността да слушат новините и стават плячка на всевъзможни провокаторски слухове.

Д-р Вера Златарева (з): Правилно.

Крум Кюляков (к): При радиофикацията на страната, само с един апарат, който ще се намира в общината, всички селяни ще могат да слушат по домовете си новините, беседите и музикалните изпълнения само чрез един малък къшен високоговорител, който не ще струва навярно по-скъпо от едно-две кила ракия.

Освен това у нас се създава едно съвременно ново кинопроизводство, за което вече по договор със Съветския съюз ще трябва да пратим още тази година на специализация известно число младежи.

Не можехме ние да не предвидим поне миналогодишните разходи за хонорари и възнаграждения, записно слово и музика, както за нови лампи и станции, защото това значи радиото ни да спре още през м. юни или август тази година. А тази година трябва да се заплащат и материали, докарани отдавна от Съветския съюз.

Трябва ли да се говори при това, че вследствие на бомбардировките ние сме изложили милионното богатство на музеите и библиотеките на пропаване и че ако това богатство загине, не би могло вече никога да се възстанови?

Г-да народни представители! За всекиго от нас е ясно също, че ние трябва да засилим още повече нашата културна дейност сред селата. Културните седмици, провеждани от Министерството на информацията, сега трябва да бъдат увеличени и поставени на още по-голяма висота. Миналата година от хората на изкуството бяха постегнати 104 села. Успехът и всеобщият ентузиазъм бяха огромни. Сега има грамадни искания по тази линия и те трябва да бъдат удовлетворени. Ние можем да се лишим, ако е потребно, от някои неща, но трябва да доставим това рядко удоволствие на нашите братя селяни да видят игра от големи артисти (Бурни ръкопескания), да чуят първокласни музикални изпълнители (Продължителни ръкопескания), да слушат писатели, да гледат творбите на нашите най-добри художници. Изпълнявайки програмата на отечественофронтовската власт, ние трябва да превърнем тия посещения в система, в непрекъснато духовно общение между града и селото, за да рушим постепенно, но върно ония прегради между тях, които мракобесието и човешката тъмнина бяха издигнали, за да не позволят обединителното дело на тия две могъщи сили, на които историята е отредила такава отговорна, велика и благородна роля. (Ръкопескания)

Г-да народни представители! Дори ако бихме закрили това министерство, както се подхвърляше от някои среди, ние, все едно, би трябвало да създадем друго министерство на културата или на изкуствата. Минаха сияя времена, когато беше достатъчно едно Министерство на просвещението, за да бъдат ръководени всички културни и просветни институти и организации у нас. След 9 септември една могъща творческа вълна зали цялата страна. Ние видяхме невиджани неща: да се издават художествени произведения в няколко пъти повече екземпляри, отколкото се издаваха те до тогава, и с писателите да се отнасят човешки, както никога. Една грамадна армия от хора на изкуството, на културното и общественото възпитание, изисква специален, ръководещ център. И такъв център може да бъде само едно такова министерство, независимо от това, каква фирма ще му бъде прикачена.

Като подкрепим с всички сили делото на народните читалища, които вършат една огромна културно-просветна работа по места, и свържем тяхната работа с тая на Министерството на информацията и изкуствата, ние ще получим она прекрасен лост за повдигане на духовните народни сили, който ще ни позволи от изстрадалата, оголената и окървавена наша майка-земля да направим прекрасна градина за всички честни демократи. (Ръкопескания)

Ето от такова министерство, каквото смятаме, че трябва да бъде Министерството на информацията и изкуствата, отечественофронтовска България има голяма нужда, и парламентарната група на Работническата партия — комунистиче ще гласува за предложението така бюджетпроект с внесените в него изменения и допълнения. (Продължителни ръкопескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител г-н Трайчо Доброславски.

Трайчо Доброславски (зв): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Вярно е, че за стопанското възстановяване на страната са необходими пътища, железници, засилване на минното дело, индустриализация на страната, запълване на пазара с необходимите суровини и готови продукти. Вярно е, че за заздравяването на народните рани от фашизма са необходими средства, градиране на нуждите, планово изпълнение, а най-вече лекуване на нашата обществено-политическа остатъци и от фашистките наслоения в психиката на народа. Вярно е също така, че държавата не може да върви сама из новия и исторически за страната и народа път. Из този път трябва да върви с ентузиазъм и съзнание за неотменимост целият български народ. Новата държава има повече от всякога нужда от твърдото единство на българския народ.

Ето за всичките тези тежки и дълготрайни задачи е необходима пълната мобилизация на народната енергия и народното доверие. Защото всяко начинание трябва да бъде справено с пулса на българския народ, и този същият народ трябва да поеме на жалбите си плещи изпълнението на това мероприятие. Тази мобилизация не може да става автоматично, само поради важноността и напремнатостта на мероприятията. Не може да стане и само с нашите речи сред народа. Многолика, разностранна е разяснителната работа. В помощ на тази работа да бъдат поставени всички средства на културата, всички

средства на общение между хората, дори всички средства на забавата, всички средства, които носят радост на хората. Така ние ще получим възможност по всички допустими пътища да стигнем до целта — мобилизиране на народния дух за задачите на управлението, за цялостното възстановяване на страната. Към всичко, страната понесе и културни вредителства и разрушения. И на културното поле ние трябва да възстановяваме. И то да възстановяваме бързо, по-не по-бавно, отколкото възстановяваме на стопанското поле. Върху културното поле се налагат: по-бърза реорганизация, по-бързо преориентиране, по-бързо да добием твърда съпка. Всичко това ние не можем да оставим на самостека на събитията, а трябва да го организираме и планираме в едно единство с цялостните насоки и новия път.

Някои смятат, че народът трябва да се замисли над своята съдба един път в четири години — тогава когато е призован да пусне гласа си за народните изборници. След това народът трябва да се почерпи за тяло здраве и да се отдаде на своите всекидневни грижи. Това се наричаше някога „демокрация“. Тези „демократи“ смятаха, някои и сега смятат, че делничните грижи на гражданата нямат нищо общо с голямата политика, която се играе в Парламента. Ако такава една пречка за отношенията между народа и Парламента би се оценила някога за твърде високомерна и обидна за народа, днес просто тя е вредителска. Защото днес всекидневните нужди са изострени и защото народът очаква с болезнено нетърпение лек на своите болки. Ние не правим едно изключително законодателство. Не е никаква прищявка на Отечествения фронт, че нашето законодателство е изпъстрено с изключителни закони — законите за Народния съд, за конфискацията, за прогресивно-подходящ данък, Велико народно събрание, република. Това е подчиняващият пулс на следвоенното време.

Към всичко, спускаха се исторически окови, отиде си един тираничен и гибелен за страната ни и за народа режим. Разкриват се нови хоризонти, които не са безоблачни, които трябва да се бранят, които трябва да се отстояват. Задачата на Отечествения фронт беше и е да паше този следвоенен пулс, да го организира и напъти към успешни резултати. Но те ще бъдат успешни само тогава, когато зад Отечествения фронт се чува твърдата стъпка, съпътстващата твърда стъпка на българския народ. От управлението на Отечествения фронт се иска не само да е отзивчиво към всеки вопъл, към всяка болка, към всеки ентузиазъм на българския народ — от него се иска да систематизира болките, да канализира ентузиазма. Затуй нашето Народно събрание не тръгне, когато презестите му проникват гръмките викове на народа. В плакатите и речите по митингите ние виждаме организираната воля на народа, виждаме мобилизиращия дух на българския народ, в организицията и мобилизацията на който ние имаме своето активно участие.

Организацията и мобилизацията на духа на българския народ е твърде тежка и голяма задача, а също така и многостранна, както по нюанси, така и по средства. Тази тежка и голяма задача е поверена и трябва да изпълни Министерството на информацията и на изкуствата.

Създаването на Министерство на пропагандата не е една прищявка или каприз на отечественофронтското управление. Пропагандата е едно неотменно изискване на модерната държава. Държавата не е вече безучастен зрители в разнообразните отношения между поданиците ѝ. Тя регулира и подрежда действащите народни сили така, че равновесяващата да покрие най-цялостно интересите на народа и държавата. Тя пастикува своите поданици и в отношенията им към останалия свят с оглед външно-политическите интереси, бранени от самата нея и съгласувани с интересите на бъдещето на народа и страната. Очевидно, такава една разнообразна и активна държавна дейност не може да се покрие само с законодателна дейност и рамки. Необходимо е народът да се пропне от едно цялостно и оточено съзнание и отношение към силите, събитията и фактите, както вътре в страната, така и вън от нея. Изграждането на такова цялостно и оточено съзнание сред поданиците на една държава или сред членовете на едно общество се постига с упорита и планомерна разяснителна работа. Ето тази упорита и планомерна разяснителна работа се нарича пропаганда.

Тъй че, когато рано на 9 септември 1944 г. се узна за формирането на Министерство на пропагандата, за всеки просветен гражданин в тази страна беше ясна ролята на това министерство. Малко по-късно, на 29 и 30 декември с. г., на една разширена конференция на Националния комитет на Отечествения фронт, Министерството на пропагандата, областните инспектори на министерството и представител на агитаторите на областните комитети на Отечествения фронт се взема резолюция, която определя рамките, ролята и задачите на министерството.

С една реч, ние си представяме министерството като чисто пропагандна институция. Една централна служба в министерството, каквато се опитваше да бъде отделът за пропаганда, ще изучава и поставя пропагандните задачи на всички останали служби.

1. Печат. Ще изяснява на работниците по печата положението на страната и изискванията, които това положение представя пред тези работници. И по-късно ние имаме дирижиран печат, в подробни конференции, работниците по печата ще трябва да бъдат спечелвани за тези изисквания.

2. Радио. Програмата на радиото също трябва да бъде напътствувана в общи линии от отдела за пропаганда, който всеки ден ще може да съобщава на Дирекцията за радиоразпръскването зорното на деня, пункта, от който слезва да наблегне и затвърди своята дейност дневната програма. Целокупната пък програма трябва да бъде подчинена на трайните пропагандни разяснителни задачи на отдела за пропаганда.

3. Кино. Невъзможно ли е да доказваме някому, че чрез филмите се прави пропаганда, че всеки филм напелва на зрителя нещо неказано и невидено в филма? Обиколете всички кина в столицата, преченете по достойнство публиката на различните кина, сравнете ги с филмите им и ще видите и се убедите, че в най-непретензивно-

ният филм оставя следа и наслоение след себе си. Отделът за пропаганда трябва да внуши на филмокритиците при министерството едно държавническо, едно програмно отношение към филмовата индустрия в света. За задачите на нашия личен, обществен и политически морал отделът за пропаганда трябва да има оценка за всеки филм, който влиза в страната. Толкова повече на поставени от пропагандата задачи трябва да служи всеки метър изработен у нас филм. Нека не бъде криво разбран. Филмите третира, в художествени рамки, различни и многообразни житейски проблеми. Ние ще подберем от тях ония, които са в духа и проблематиката на нашата държавна и обществена програма, а ще оставим ония, които са в противоречие с тях.

4. Театри. Много от казаното за киното се отнася и за театъра. Освен това не е нужно да се довежда вода от девет баира, за да се докаже, че театърът търпи отражения както на културния, така и на политическия и обществен живот в страната. Нека поемем само гледи за съветски пиеси сред нашата общественост и нека видим враждата към тези пиеси на реставрационните кръгове. Ще останем ли театър да се шатка в услуга ту на едни настроения, ту на други, или ще признаем едни от настроенията за полезни и тях именно методично ще обслужим? (Ръкоплескания)

5. Художествена литература. Никой не ще си поставя за задача да дирижира художествената литература, но има нещо благородно в създаването на общ дух в художествената на книжнина. Ето, за постигане на този общ дух ние пратихме към всяка дивизия на българската армия по един писател. Наистина, много нещо не дадохме. Ние все още не знаем произведение, което да е отразило отечествената война, но Иля Еренбург ни увещава, че това ще стане по-късно, когато творецът ще може да измери преживяванията си в перспектива. В конференции, четения и екскурзии, устройвани за писатели от министерството, в награди, давани за определена категория художествени произведения, които отразяват набелязания дух, министерството може да поощри едно градивно отношение у творците към поставените пред българската общественост въпроси.

6. Изобразително изкуство. Българската публика с вкус проявява някои недоволства от последната обща художествена изложба. Единодушно посочен недостатък е липсата на сюжети от отечествената война. Толкова повече пада в упрек на нашите добри художници липсата на военни сюжети, защото те дадоха изложбата „Фронт и тил“ през първата фаза на войната. През втората фаза те бяха пак сред боните от българската армия. Как е възможно така леко и бързо да се отърсят от настроенията, които движиха българския народ в отечествената война? Когато нашата общественост прави този упрек на българските художници, това не е ли внушаване на задача от общонароден стил? Щеше ли да бъде някаква поквара на изобразителното изкуство, ако Министерството на информацията и на изкуствата устройеше конференции върху проблематиката за предстоящата обща художествена изложба? Това щеше да бъде само поощрение, и то твърде съществено поощрение, защото нашите художници все още губят кураж пред сюжета, а те трябва да бъдат поощрени да преодолеят с опит и грешки тази своя слабост.

7. Музика. Нашата народна песен загива, колкото често и да я слушаме от радио София. Нашата народна песен не се пее вече от народа. Последните народни певци измират и от народната песен остава само онова, което е отбелязано в нашия архив от плочи. Но загиването на нашата народна песен не показва никакъв упадък, а е нещо естествено. Народната ни песен е просмукана от 500-годишното робство и неговите настроения. Ние не сме вече роба. Ше ни се да пеем други песни. Вижте Русия на сантименталния романс. Сега тя пее удивително жизнерадостни песни. И те така крепко прилягат към възхода и динамиката на октомврийската революция. Ако руснакът на сантименталния романс можеше да свие врат пред врага и да капитулира, когато падна Севастопол или Мукден, съветският октомврийски руснак пееше гордо на брега на Волга и пред лицето на врага: „Москва моя могуча!“ (Продължителни ръкоплескания)

Защо ще трябва да се стесняваме да изучим стила на оная песен, която би отразявала духа и настроенията на новото време? Освен това пред нас стои голямата и благородна задача да научим нашия народ да пее, да обича и познава музиката, да я усеща. Ние трябва да насочим към нашите седища освежителна музикална струя. Това е задача на радиото, на културните сесии, на Министерството на информацията и изкуствата. А нашите композитори ще насочим към неизученото и неовладяно още народно богатство. Нима ще трябва да толерираме настроенията на ония, които са чули класическа музика в европейски столици и с досада затварят радиото, когато изпълнява народна музика?

8. Музеи. Очевидно е, че когато музейната дейност се ръководи не само от хора на науката, но и се определят и цялостни задачи от един централен идейно-политически институт, няма да се повторят грешките, които на апостола Левски да липсват от нашите национални реликви. Нашите музейни ценности трябва така да се подреждат и използват, че да не говорят само за себе си, откъслечно, а да разказват за развой и насоките. Ето, ние изживяме тежка борба с фашизма. Тази борба е и ценна заслуга към съдбата на страната, пък и към свободолубивото човечество. В музейната поредица ние не бива да оставим празноти за партизанското движение. И музейното съкровище на партизанското движение трябва да ни покаже както появата и разрастването на движението, така и неговите идеи и насоки.

Нека отвори скобка и кажа, че още отсега се промъкват заблуди в преценката на партизанското движение. Вярно е, че партизанското движение започна от нелегалните на РП, но то разраства и се разширя като общонародно движение, като материална сила на Отечествения фронт. Впечатлението, че повечето от съпротивителните днес са членове на РП не е вярно. Ние общонародно

характер на партизанското движение, а още по-малко — характера на общонародното въстание. Стана онова, което допуснаше и от което се боеше Борис Бумбаров. Той се противопоставяше на партизанското движение, защото черпело личния си състав от партиите, а в отредите ги проагитирали болшевики. Очевидно борческият елемент наклони към Работническата партия, но би било погрешно от това да се вади заключение, че партизанското движение, а още по-нарочно народното въстание, са дело само на РП. Дори за честта на хората на РП, там такива становища няма.

Не по-малко е и задачата да оточим с музейни ценности активното участие на Червената армия в освобождаването ни от фашизма.

9. Библиотеки и читалища. Ние сме беден народ. Колкото и да сме ученолюбиви, бедността ни пречи да имаме собствени библиотеки. Да прибавим към всичко това и библиофилските рядкост и ще блесне веднага огромната задача на нашите библиотеки. Очевидно е, че в тези библиотеки не бива да остане фашистка книга. Освен това престъпление ли ще бъде, ако с плакати и лозунги насочим читателя към настолни книги от нашето и чуждо книжно богатство? Ето, министерството нахалничко е дошло до хубавата и бърза задача да направи от библиотеките учебни зали за нашето студентство. Родителите у нас се обричат на мизерия, обричат на мизерия и децата си, но искат да им дадат наука. Ние трябва да посрещнем и задоволим този глад за наука. Библиотеките има да играят голяма роля. Що се отнася до читалищата, тази гъста мрежа от културни центрове в страната, те с готовност ще догълнат идейно-политическите и народностните насоки, които ще им бъдат внушени от един държавен институт. Дори Върховният читалищен съюз развива дейност, която се напълно покрива с задачите, които ние искаме да им внушим чрез Министерството на информацията. И всички други средства, с които си служи Министерството на информацията и изкуствата, като сказки, културни седмици, публикации, фотокултура, туризъм, могат и следва да бъдат наситени с общонародни интереси и държавни задачи.

Страната е разорена стопански. Раните на народа от фашисткия терор не са заздравени, държавата тръгва из нов път. Всичко това иска максимално напрежение на средства, на народ, на държавни институции. И то напрежение организирано, планирано, дори ентусиазирано. Към всичко, ние трябва да проявим зорка бдителност към нашата съдба, която се кове не само от нас самите. Ние трябва да участвуваме в определяне общественото мнение в чужбина със средствата, които имаме и които са ни позволени.

С тия приказки приключвам, като заявявам, че парламентарната група на Народния съюз „Звено“ ще гласува бюджетопроекта на Министерството на информацията и на изкуствата, така както той мина през бюджетарната комисия, и с пожелание, вече от мое име, догодина да бъдем малко-по-щедри към нуждите за пропаганда, за изкуства и за култура. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народният представител Стефан Каракостов.

Стефан Каракостов (с): (От трибуната) Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Аз ще се постарая да бъда кратък, още повече, че времето е напреднало.

В обществото на няколко пъти се повдигна въпрос, дали ще трябва да съществува Министерството на информацията и изкуствата, или не. Дадох се и аргументи: в Англия закрито, в Франция закрито, в Югославия закрито, а в Съветския съюз няма министерство на информацията, а има само управление на изкуствата. В малка България, казват, със своето скромно изкуство, трябва ли да има Министерство на информацията и изкуствата?

Ако погледнем бюджета по-внимателно, ще видим, че за централното управление се предвиждат 3.500.000 лв., което е нещо ново. Всички останали служби са стари, залепени в миналото към някои министерства, а днес са събрани, централизирани, за да дадат по-добри резултати.

Явно е, че такъв въпрос не можеше и не биваше да се поставя. Но има друг въпрос, който преждеговоривашите поставиха: отечественофронтовско ли е Министерството на информацията и изкуствата? През м. декември Националният комитет на Отечествения фронт свика една конференция с всички областни служби на Министерството на информацията, с Националния комитет, агитпропа, представители на партии и пр. И там се реши, че Министерството на информацията и изкуствата е най-мощният отечественофронтовски институт.

За съжаление обаче ние днес това не можем да го кажем спокójно, защото и в Министерството на информацията има твърде много хора, над които народната милиция трябва да надникне, за да не им посочвам имената тук. (Ръкоплескания)

Някой от народните представители: Защо не ги кажете? Дайте имената!

Стефан Каракостов (с): Ние поставяме въпросите, а г-н министърът си взема бележка и ще направи необходимото.

Издаде се една брошура „Организация и обсер на Министерството на информацията и на изкуствата“. Тя беше разпадена на всички ви. В тази брошура, за мое голямо учудване, а и на ония от вас, които са я прочели, в т. 2 се казва, че една от големите задачи на Министерството на информацията и изкуствата е, при поднасяне сведения на външния свят за нашия живот и сведения за нашия живот на външния свят, министерството се стреми да запази пълна обективност и точност, без да подчинява сведенията на пропагандни задачи.

Министерството на информацията и на изкуствата, което има чисто отечественофронтовски характер, си е помислило, че то може да бъде някаква си безпристрастна академия и да задоволява едновременно и на Отечествения фронт, и боготворено да съди над всички и да раздава поощрения. Министерството на информацията

и на изкуствата е създадено наистина да служи на народните интереси против всички врагове. Такава информация имаха някога чехите и тя се ръководеше от професор Йозеф Пата. Когато чехите влязоха в Чехия, те казаха: „Дайте най-напред да ликвидираме Йозеф Пата“, защото той наистина беше враг на фашизма. И аз смятам, че нашето Министерство на информацията и на изкуствата трябва да се реорганизира именно на тази плоскост.

Нашият народ, изостанал в културното си развитие и след всичко онова, което преживя през последните 20 години, има нужда от един институт, който да тласне българската култура напред, има нужда да се натрави онова, което още Ботев ни остави като завет. Нашият народ има свой особен живот, казваше Ботев, особена физиономия, която го отличава като народ. Дайте му да се развива по народните си начала и ще видите, каква част от обществения живот ще развие той. Дайте му или не бъркайте му да се освободи, и вие ще видите, казва Ботев, как той ще се устрои.

Дайте на Министерството на информацията и изкуствата такива кадри, които да организират българския културен живот, за да имаме наистина една не само политическа отечественофронтовска култура, но да изградим една култура, която наистина да бъде гордост за нашия народ — един народ, който се гордее с вековна култура, един народ, който има Кирил и Методий, когато много материци не бяха открити, един народ, който има Ботев и Левски, когато много народи хващаха конете си с ласо, един народ, който има жизнена способност, един народ, който наистина ще докаже на човечеството какви творчески заложби крие в себе си.

Фашизмът нанесе ужасни поражения. Спомнете си само за онези папски списъци, които правеше Читалищният съюз, каква литература можеше да се чете. И за курioз на Отечествения фронт, онези, които правеха папските списъци на инкриминираната книжнина в смисъл, че се даваше определен списък на книгите, които трябва да се четат, същите те сега пък правят списъците на книгите, които се забраняват. (Смях) Спомнете си само, какво направил фашизмът с нашата култура. Къде е сградата на Народната библиотека и какво се случи с нея? На 10 януари аз отидох и видях в развалините от една бомба, паднали, лежаха изпокъсани българските периодични издания, защото един негодяй не се съобрази навреме да изнесе цялата библиотека, и българският периодичен следосвободенски печат погину в по-голямата си част.

Изгоря и библиотеката на Светия Синод, една ценна библиотека. Изгоря библиотеката на Етнографския музей. Там изгоряха 18 томове, останаха само 4 запазени, което прави 1/4 от целия научен инвентар. А когато дойдеха чужденци, ние ги водехме там, за да видят какво е нашето национално културно богатство.

Археологическият музей беше също разрушен. И там се нанесе още редица повреди.

А какво стана с нашата литература в периода от 20 години? Спомнете си как умря Цанко Бакалов, спомнете си как почина Христо Смирненски край Княжево, с продени гърди от туберкулоза, в голяма сиромашия. Спомнете си как бяха убити Христо Ясенов и Сергей Румянцев. Спомнете си как умря Ботев, как умря Бакалов, за да разберете каква беше грижата към българската култура.

А Народният театър беше станал свърталище на фашизма, начело с един господин, наречен Владимир Василев, чието име за съжаление виждам в страниците на „Игрев“, където се стремят да го реабилитират и да го направят отечественофронтовец. Когато чух това, аз се питам: защо стана 9 септември, когато най-големите фашисти, папите на духовния фашизъм у нас, трябва да бъдат реабилитирани?

Българската култура има нужда от сериозна грижа и тази грижа лежи върху Министерството на информацията и изкуствата. Българската култура днес трябва да бъде прочистена. Когато аз завчера ви поставих въпроса за издаването на български речници, от министерската маса ми се каза: „Няма нужда да бързаме, имаме речника на професор Младенов“. Вярно, че го имаме, но сега се работи един речник в Академията на науките, който не може да бъде оставен на един човек. Ще трябва кадри от учени да отидат там. Хвали се речникът на един учен, който пише в своя речник за чужди думи: „Материализъм — свинска нравственост“, за да не ви кажа какво е сложил при името на Карл Маркс. И той човек днес стои в университета! Ето това е направил фашизмът за българската култура.

Но пред нас днес стоят не романтичните съзрения на миналото. Ние трябва да погледнем с всичката сериозност на онова, което стои пред нас, за да изградим една истинска българска култура.

Да почнем с литературата. В бюджета има предвидени наистина големи пера, обаче само се пишат изречения: хонорари, възнаграждения, откупуване произведения, откупуване на авторско право, насърчение на българската наука, литература и изкуство и пр. и пр., но срещу тия изречения стоят скромни цифри. И нека, ако тази година от съкровището на нашата държава не можем да откъснем една сносна сума, поне да обещаем, че в следващия бюджет ние ще си изпълним дълга достойно, като културни люде, които милеят за българската култура, за българското изкуство, за българската музика и българската наука.

Едновременно, когато говорим за литературата и за задълженията на Министерството на информацията, трябва да се обърнем към министъра на Информацията и да му кажем, че отделил за хартия трябва да бъде реорганизиран. Практиката, която съществува досега за раздаване на хартия, не бива да бъде търпана. Дава се хартия от определен съвет, който решава: на тази книга да се даде. Съветът е съставен от трима души — монте почитания към тях, всички са сериозни — обаче не може да си изпълни дълга. По този начин, по който се дава хартията, едва ли някой няма да си помисли, че с това се упражнява цензура. И българските писатели, и българските журналисти, и Съюзът на научните работници, всички искат, този въпрос да се разреши, и

смысле да се създаде един обществен комитет, който ще определя не на кого да се даде хартия или не, а който ще определя чия книга е обществено оправдана или не. А хартията трябва да отиде при браншовите сдружения, както всички материали, и там да има един подбор, какво да се печати.

Аз бия тревога и ви предупреждавам, че българската книга е застрашена от многото боклук, който се напечатва напоследък. Парзърът е задръстен, а това значи понижаване качеството на онези книги, които се печатат, това значи понижаване интереса към българската книга, това значи убиване на желанието у читателя да чете.

Проблемата за хартията е страшна. У нас наистина се разпилява хартия. Направете една анкета, какво се дава за печат, какво се дава за вестници — за какви вестници, в които се намират образите на Дундаки — и наистина ще разберете, че хартия у нас се разпилява.

Едновременно с това малко се прави за едно организиране на производството на българска хартия. Няма нужда да чакаме само отивка. У нас има книжни фабрики. На тях им беше даден наряд за изработване на 15.000 тона хартия. Те надхвърлиха този наряд от 15.000 тона, обаче от анкетата, която направих аз из книжните фабрики, се установи, че вместо 15 или 16 или 20 хиляди тона, колкото работят сега, те могат да работят с пълнен капацитет и да дадат 25.000 тона. Но — казват книжните фабрики — осигурете ни само някои дребни части за подмяна на онова, което се строшава, разни сита и пр. При доставката на тия части се върши един голям саботаж.

Значи у нас може да се организира производство на хартия, защото това го заявяват самите фабрики, обаче няма кой да надникне там. А едновременно с това се пишат писма от Министерството на информацията на една каторжарска фракция: колко календари искате? — и им дават толкова хартия, колкото не са дали на други две или три отечественофронтовски партии.

Рада Ноева (к): А на нашия съюз не дадоха нищо.

Д-р Вера Златарева (з): На Женския съюз не дадоха нищо.

Един от земеделците: Коя е тая фракция?

Друг от земеделците: Зеленичарите. На „Зеленото знаме“ дават хартия колкото искат.

Стефан Каракостов (с): На Народния театър днес ние дадохме 35 милиона лева бюджет. И за щастие трябва да кажем, че днес ние имаме един добър директор на Народния театър, след като дълги години — и за ирония на съдбата и след 9 септември — нямаше един сполучлив директор на Народния театър. Ние и днес трябва да плащаме данък на това лошо минало. Известно ли ви е, г-жи и г-да народни представители, че в Народния театър се играеше една пиеса от немски автор, вярно антифашист, „Д-р Вагнер“, и тази пиеса се играеше, за да се докаже, че в Германия фашистите са само децата и есесовците, а всичко останало не е фашистко, и трябваше от външно място да ни се каже, че тая пиеса е подигравка с онова, което става в Нюрнберг! И тая пиеса беше смъкната от сцената. Известно ли ви е, че беше смъкната и пиесата „Часовникът и кокошката“, вярно от съветски автор, но остана, безинтересна и загубила своето обществено значение? Нима съветската пиеса и съветската драматургия трябваше да бъде представена с най-остарялата и най-загубила значение пиеса? Това не е ли един саботаж, духовен саботаж към културата и голямата литература на братския руски народ?

А какво струва това на Народния театър? — Два месеца труд, два месеца заангажиране народната сцена и 3 милиона лева загуби.

Един народен представител: Отправете въпроса си към директора на Народния театър.

Стефан Каракостов (с): Върховният шеф на театъра е министърът на информацията.

Нашият Народен театър трябва да се реорганизира, да се стабилизира и да бъде подновен с нови кадри. А това значи стабилизиране и добро организиране на театралната школа, която съществува в София и чийто законопроект министърът на информацията трябва да побърза да ни го представи тук, за да имаме наистина едно учебно театрално заведение, което да задоволи нуждите за театри, а не както е с гимназиите — създават гимназии, когато нямате учители; да създават театри, когато нямате артисти. А това значи да понижавате изкуството и да се гаврите с българския народ.

Едновременно с това министерство трябва да има един план за създаване на театри, защото, казахме, кадрите не стигат. Министерството обаче, като административен институт, трябва да даде творчески възможности на театъра, защото изкуството не е чиновническа администрация, на изкуството не може да му служиш с мундир. На изкуството е нужна творческа възможност. Министърът на информацията трябва да даде тая тласък за творчески възможности на нашия театър.

Детският театър в София, който съществува при Народния театър, е все още не на нужната висота, все още нещата вървят там по личното толериране. Не искам да кажа от кого и на кого, но трябва да констатирам само фактите, защото наш обществен дълг е да надникнем навсякъде.

В София имаме два оперетни театри. Министерството на информацията е длъжно да надникне и да види какъв гнусен цинизъм съществува в тия оперетни театри. Оперетата не е цинизъм, не е двусмислен и дразнене на низките страсти, а е едно изкуство, което в много културни страни днес стои на голяма висота. Ние трябва да искаме един държавен оперетен театър. Няма нужда от бюджет

за него. Той ще се издържа, защото днес със сурогати и с понижено изкуство хората печелят милиони лева.

Културните седмици, които устройва министерството на информацията, не трябва да бъдат нещо откъснато от онова бригадирско движение, което съществува. И аз моля министъра на информацията дооре да си вземе бележка и в бъдеще културните седмици да бъдат организирани заедно с бригадите, които отиват на село, а не да се отива там откъснато и да се прави едно тържество, като че ли сте отишли да извършите едно благодеяние в село а да се върнете.

Едновременно с това стои и въпросът за кинофикацията на нашите села. Днес министърът на информацията в бюджетната комисия каза, че само в една област на СССР, Узбекистан, имало 600 театри, 600 кина. А в селска България при 80% селско население има всичко на всичко 2 кинотеатри, поставени на коли, които пътуват из селата, подвижни кинотеатри.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звън)

Стефан Каракостов (с): Свършвам.

Художественото изкуство. Министерството на информацията трябва да погледне по-сериозно на художественото изкуство, за да не се получи тая комедия — от Министерството на информацията да се дават обществени пари за картини, които стоят под всякаква критика, и да се предизвиква недоволството на Съюза на българските художници, да протестира, че се купуват лоши картини, които нямат абсолютно никаква художествена стойност.

Радио София. За радио София днес трябваше да се чулим, откъде да намерим една скромна сума, за да подкрепим ония труженици, които на 24 часа работят 24 часа. И да ви кажа курлози, идете в радио София да видите, че външната и вътрешната информация се ръководи от 13 души, от които 7 говорители, а само 5 души работят творчески. Какво значи това? Когато в „Работническо дело“ работят 40 или 50 души, когато в „Отечествен фронт“ работят 40 или 50 души, във вътрешната и външната информация — устата на България, откъдето България говори — работят 4—5 души при героични усилия.

Руските, английските и френските бюлетени, които се издават от Министерството на информацията. Прегледах ги всички. Трябва да бъдем доволни, че се печатат и се осведомява обществото навън. Обаче ние трябва да бъдем и строги в своите преценки. В руския бюлетин се печатат статия за Ботев, печатат се статия на Боян Пенев, бивш професор в Университета, който се хабилитира с книга против Сърбия. И с тая статия за Ботев се информира руското общество, когато те имат един професор Державин, който е написал цяла книга против фалсификациите на Боян Пенев за Ботев. Добре сме се представили пред руското общество!

Музеите. Уважаеми г-да народни представители и представители! Нашият Етнографски музей, за който ви казах, че е изгорял и пострадал, запазена е само една четвърт, е поставен в окаяно положение. Няма сграда, не се предвижда и строеж. Той трябва да се построи тук, на мястото на разрушената Художествена академия, но не се предвиждат пари даже да се почисти това място. А директорът получава заплата много по-малка от директора на Народния театър. Там са необходими двама уредници, един архитект, четирма асистенти, художници, там трябва нови кадри, защото Етнографският музей е център на нашето селско богатство, богатството на нашия народ. Там са костюмите, там са народните песни, там са преданията и сказанията. И ако ние не подкрепим тоя музей, какво ще подкрепим? Трябва обаче да бъдем благодарни, че в бюджета е могла да влезе сумата 1 милион лева за поправка и възстановяване на някои изгорели работи. А в същото време този музей има 1700 безплатни сътрудници, които събират материали и му ги изпращат.

Нашата Народна библиотека е в окаяно положение. Аз ви говоря за нея. Казах своето становище, че нейното място е при Министерството на просветата, където е Академията на науките, където е Университетът. Обаче поради обстоятелството, че днес имаме едно по-подвижно Министерство на информацията и изкуствата, ...

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звън)

Стефан Каракостов (с): ... едно по-гъвкаво министерство, нека тя остане там, обаче нас по-скоро книгите от Народната библиотека трябва да бъдат издадени. Нека ви прочета един ред само от проф. Балабанов, какво пише за тая библиотека: (Чете) „Вземах, казва, една книга, един ботанически том, случайно измъкнат от купищата. И щом се допрях до него, той се разпадна като каша гнидост“.

Тъй загина нашето духовно богатство, а ние некажем и казваме: отпуснахме 100 милиона лева за нова Народна библиотека. Тя ще бъде готова след 3 години. А в това време в София, в сладкарницата „Луксор“, в нейните огромни зали и в трите етажи над нея се събират хора с опозиционни настроения, фашистки гами да пият кафето си там и да печелят пари. Тая сграда Министерският съвет трябва час по-скоро, било със закон или по какъвто щете начин — ако щете по беззаконен начин — да я изгеме, и българските книги да бъдат издадени от това подземи, наредени и запазени там, защото ще загине българската книга. (Ръкоплескание)

Аз бих желал да поставя още редица въпроси, но председателят ми направи няколко напомняния и ще завърша. Аз ви моля още веднаж да не отхвърляте тази хубава идея, тази просторна зала, която може да събере хиляда студенти — а в София има 36.000 български народни момчета, които няма къде да отидат да прочетат една книга и не може да се направи една научна ли

тературна справка — да се изведе и да се наредят българските книги. Това ще бъде едно от най-големите ни дела в защита на българската култура.

Нашата парламентарна група заявява, че ще гласува бюджетния проект, тъй както е представен. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата министърът на информацията и на изкуствата г-н Димо Казасов.

Министър Димо Казасов: (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Уважаеми народни представители и народни представители! Вие заседавате цели 7 и половина часа непрекъснато, и то при разглеждането на три бюджетни проекта, които искаха изключително напрежение. Отчитайки едното и другото, аз нямам абсолютно никакво намерение да взимам думата. Смятам да се радвам с изказване на една благодарност към предложениите за вниманието, което отдадох на Министерството на информацията и на изкуствата и за защитата, която му оказах, и с това да приключа дебатите по § 1 от бюджетния проект на министерството. Но тук се засегнаха редица въпроси. И, което е най-съществено, засегнатите въпроси извикваха будното и напрегнато внимание в този късен час на всички народни представители. Това ми подсказа, че въпросите действително се нуждаят от едно по-пълно осветление.

В една малка брошура аз очертах строежа и задачите на Министерството на информацията и на изкуствата. Кое в тази брошура не е казано, но което се подразбира, защото е елементарно, то е, че при разрешението на всички задачи министерството ще следва един ясно очертан път на отечественофронтовска политика и на отечественофронтовска концепция. Трябва да прибавя, че в никакво друго министерство идеологическата наситеност и идеологическата ясност не са такава неотменима същност, каквато те са за Министерството на информацията и на изкуствата, което има пряката задача не само да разяснява, но и да задълбочава идеологическите основи, върху които Отечественният фронт гради материалната и духовната култура на народа.

Аз произнесох думата „култура“. Но какво в същност е „култура“? Според мен културата е оная съвкупност от материални и духовни състояния и сили, която, бидейки сама плод на човешкото развитие, е същевременно неизтощим източник на тласък към неспирен човешки прогрес. Но тласъкът на всяко обществено развитие иде от ръста на производителните сили на обществото, иде от нарастващата власт на обществото над природата. С други думи, човешката култура — това е класическото определение — идва от момента, в който се е явил първото оръдие на производството, и нейното развитие следва пътя на неговото развитие. Тая безспорна историческа истина е била обкръжена с много недоразумения, някои от които аз виждам в движение при разискванията в бюджетната комисия по отделните бюджети. Шом от развитието и напредъка на производствените сили на обществото зависи културата, дайте тогава по-голям дял от държавните средства да вложим за тях и само за тях. Дайте да изоставим за по-благоприятни времена културните нужди от чисто духовен интерес и със съвестното от тях да строим пътища, железници, барражи, земеделски мероприятия и т. н. и т. н.

Нека ми бъде позволена свободата да отбележа, че които мислят тъй, забравят най-същественото от развитието на човешката култура и на световното развитие. Те забравят, че големите икономически и социални преобразования всякога са били предшествувани от велики идейни брожения. Тия брожения предпоставяха и психологически подготвиха и французката, и великата руска революция. Тъй и марксизмът — нека ми бъде позволена свободата да отбележа това — като философия на организираната освободителна борба на пролетариата, се появи преди работническото движение да се бе изляло в организационни форми и да бе станало един решаващ обществен фактор в живота. Тъй и ленинизмът подготви и осъществи руската революция, когато състоянието на производителните сили в Русия стоеше далеч-далеч зад развитието на европейския капитализъм. В напредналата фаза на този капитализъм ние с основание очаквахме да се изрази и реализира революцията. Защо стана тъй, че в по-изостаналата фаза на капиталистическото развитие в Русия можа да бъде осъществена социалистическата революция, и то преди тя да си е допрляла нозете до земята на напредналите капиталистически страни? Кой фактор акумулира нейното раждане, без да дочака крайния или дори напредналия фазис в нейното капиталистическо развитие? Известно е името на този фактор — болшевишката партия. Но този фактор не бе притежател на никакъв двигател на оръдията за производство, т. е. на това, което твори материалния бит на обществото; този фактор бе притежател и двигател на една революционна идеология, която в основните линии действително бе отражение на материалния бит на капиталистическото общество, но на която съвършените форми бяха изведени от науката. Тая идеология, преди производителните сили на руското икономическо развитие да са внесли из спената пролетариата не само като политически, но и като стихнен социален фактор, си проби път в народните маси и, чрез силата на едно гениално организационно и духовно напрежение, ги мобилизира и противопостави на отживялите обществени форми, на остарелите производствени и държавни форми и ускори съдбата на последните. И идеологията тук, като надстройка над материалния бит, завладяла масите, идеологията се яви сама по себе си вече като материална сила, която на свой ред почва да въздейства материално на бит, тъй както ние виждаме той ден да е коренно изменен не от автоматическото развитие на производителните сили в Русия, а от итервенията на една идеология, на един фактор от областта на тъй наречената духовна култура.

И ето моментът, който налага големи, бих казал изключителни грижи на държавата за издигането на духовната култура на народа. Елементарно е — чувствавам голямо стеснение да го втарям — че чрез духовната култура ще се създадат психологически предпоставки, атмосферата, сред която всички ни въведения в процеса на производството ще намерят един широк прием и блестящо развитие. Материалното богатство не е самоцел, а е само средство за хармоничното развитие на обществото. България има много бедни, но културни хора, както има и много богати, но некултурни хора. Разбира се, при всички условия ние ще предпочетем, нашият, българският народ да бъде едновременно богат и с материалната си, и с духовната си култура. Но ако някой би ме попитал или би ме поставил пред алтернативата да предпочета или некултурното богатство, или културната сиромашия, аз без колебание ще предпочета последната — културната сиромашия, защото тя ще ни обезпечи материалното богатство. Ето целият смисъл и цялото съдържание на това усилие, което се прави, за да се установи едно равновесие между разходите, които се правят за издигане на материалната култура, и ония, които се правят за развитието на духовната култура.

Позволете ми един исторически пример. Според международната статистика, Германия преди войната бе втората по богатство страна след Англия. По размер на националния доход Съветският съюз заемаше едно скромно място зад редицата други страни. И тъй богатата и алчна Германия реши да ограби погълнатата и творчески труд Съветска Русия. Кое стана, вам е известно. Но все пак има нещо, което нам е неизвестно. Ние не знаем нито пример, че когато при тежките кризисни дни градовете на Съветския съюз бяха лишени от топло, а населението от хляб, тогава учени, писатели, художници, артисти и пр., тогава научните институти и заведения, библиотеки, музеи, театрите разполагаха с всичко, което бе необходимо, за да могат спокойно и правилно да се развиват. Съветският съюз ревниво блеще да не отпадне нито една творческа сила, да не бъде загубена нито една гравивна инициатива.

Сега да отворим другата страница на толкова добре познатата нам история. В същото това време хитлеристка Германия отпочна бесен поход срещу велики, високо таланти и ценни творчески сили, принадлежащи не само на еврейската раса, но и на самия германски народ. Учени, писатели, поети, художници, музиканти, артисти. Бляд един от тях прокудеши зад граница, други затворени в концентрационни лагери, трети зверски избити. Над ума, над таланта се издига пречупеният кръст, жадущ повече земя, повече машини, повече коевурс. Като отбелязвам този бесен поход на зловещия хитлеризъм срещу културните работници, нека не забравяме, че не само бруталната сила унищожава и поваля културните труженици. Наред с нея, с буйната сила, действувала и друга една сила, тиха, но разрушителна. Името на тая разрушителна сила ви е известно — безгрижие, беззащитие, апатия и пренебрежение на културни работници. А там, в Съветския съюз, където и жилището, и облеклото, и трапезата бяха далеч по-скромни от тия на германския народ, там всред острият материален негодни и лишения отделиха мило и драго за градежа на духовната култура на съветските нагоди. И в центъра на тоя градеж се издигаха гонжата за създаване на една нова народна интелигенция, без наличността на каквато интелигенция новата производителна техника и новата стопанска политика, върху каквито и съвършени системи да почиват, няма да дадат, не могат да дадат никакви резултати. Само благодарение на тая от голям мащаб културна революция, извършена в Русия, която постави във възелите, в центъра на съветския живот нови просветни и двигателни енергии, способни да внесат въодушевление в народа, съветското правителство можа да отбележи в края на второто петилетие 8 пъти увеличение на производството в сравнение с 1913 г. Но зад тая стопанска резултат стояха 683 висши училища с 504 000 студенти, т. е. на 1 000 жители се падат 2 пъти повече студенти, отколкото се падат в Англия и Италия, и 3 пъти повече студенти, отколкото в Германия. Числото на книгите стига 126 000 000. На 1 000 жители се падат три пъти повече, отколкото в Германия. Следват клубните помещения — 95 600, музеи, театри, кина, вестници и пр.

Тия цифри не биха ни говорили достатъчно красноречиво, ако не прибавим такива и за състоянието на културата в една от най-изостаналите според нас съветска страна, името на която ще че се стесняваме да произнесем дори със снизхождение — Узбекистан. Знаете ли, че в Узбекистан съществуват 13 висши учебни заведения, 26 техникума, 44 театри и 670 кинотеатри? Колко са нашите театри? — 20. Колко са нашите кина? — само 250 и 2 кина, положени върху счупени шасита, които се движат из 5 500-те селища на нашата родина.

Пред тоя факт, уважаеми г-да народни представители, чудно е, че се намират спети — за тияте те са извън Отечественния фронт — които могат да говорят за културна инфлация в европейска България, която в тоя относителен и един период от 20 години е надминала от средноазиатския Узбекистан.

Яни Янев (з): Тези цифри за този културен възход сподели ли ги Вашият главен секретар?

Министър Димо Казасов: Ще дойда и до моя главен секретар. Бъдете спокойни, не се тревожете. (Смях)

Аз искам да отбележа, драги колеги, първо, опита да се даде преглед на материалната култура за сметка на духовната. Този опит е една раз excellent фашистка проява, която дори е класическо и всекиму известно измисляване — жажето за пространство. Живеното пространство подчиняваше на жаждата и материално богатство всички останали от духовен произход ценности: историческа и културна общност, етническа принадлежност, национална независимост, общ духовен живот, обща морална обичаи духовно развитие. Създадените от векове духовни

лост, както и предпоставките за тяхното развитие, политиката на жизненото пространство подчиняваща на нуждите на производството от сурови материали. Духовната култура се пренесе в жертва на материалната, която материална култура издигна фабрики за сапун от човешки мазнини и създаде индустрии за обработване на човешки кожи и на човешки коси и забрави великите закони на човечността, издигнати и пазени от Духовната култура на най-светлите човешки умове.

Нека прочее се предпазим от увлечението да вярваме, че материалната култура, без един равномерен и без един равноценен градеж, би могла да създаде благополучието на един народ.

Аз исках да отбележа и още няколко елемента, но времето ми казва да свършвам.

Аз искам да отбележа много съществени елементи, които се пренебрегват. Казва се: да отложим една или друга културна инициатива за по-благоприятни времена. Това е една грешка. Искам да се мотивирам и апелирам за вашето внимание, защото, позволете ми свободата да наблегна — тук имаме една съществена проблема в политиката, която една власт трябва да очертае еднакво по отношение на материалните си задачи, както и по отношение на духовните задачи.

Шеметното развитие на техниката дава голям превес на материалната култура. И без особени грижи тя ще дойде и ще кашне в нашата земя, тъй както тя каца и в най-дивните и изоставани страни. Независимо от това, материалните постижения намират бързо и лесно разпространение, тогава когато не така е въпросът с духовните постижения. За тях елементът време е от съществено значение, и ние нямаме правото да го пренебрегваме. Безспорно, ние трябва да бързаме с изграждането на духовната и на материалната култура. Колкото по-бързо и по-свършено я изградим, толкова по-добре. Все пак, колкото и да е сложен един стопански бит, колкото и сложен и тежък да е един стопански обект, неговото изграждане е в зависимост от организацията и от средствата, е въпрос на едно сравнително точно установено време, тогава когато за изграждането на духовния обект елементът време играе едно голямо и съществено значение.

С тия няколко думи, уважаеми г-да народни представители, аз исках да подчертая, колко е необходимо и колко правилно достъпва отечественофронтовското Народно събрание, като полага всички усилия да установи едно равновесие при задоволяването както на материалните, така и на културните нужди.

Тук се повдигна въпрос за кадъра на министерството.

Яни Янев (з): Сигурно и г-н Файонов се радва сега!

Министър Димо Казасов: Дълга да доведе до знанието на г-да народните представители, че всички ръководни служби в министерството се заемат от ярко очертани отечественофронтовски дейатели.

Яни Янев (з): И Файонов ли?

Министър Димо Казасов: Включително и г-н Файонов, който заема видно място в ръководството на една от отечественофронтовските партии. И не на отечественофронтовските партии принадлежи дългът да контролират обществената дейност и обществените функции на своите членове.

Яни Янев (з): Горко на Отечества фронт!

Министър Димо Казасов: В Министерството на информацията има 5 дирекции. Главен секретар Файонов; директор на печата и на пропагандата Владимир Топенчаров; главен редактор на в. „Отечествен фронт“; директор на радиоразпръскването Карло Луканов; един дългогодишен борец срещу фашизма.

Яни Янев (з): Син на Тодор Луканов.

Министър Димо Казасов: Да, син на Тодор Луканов, участвувал в борбата срещу фашизма в Испания.

Яни Янев (з): Каквото не може да се каже за Файонов.

Министър Димо Казасов: А-ха, за много, не само за Файонов, за хиляди хора, за стотици хиляди хора не може да се каже това, защото тези, които имат доблестта да напуснат удобствата на своя домашен кът, преимуществата на своето родно огнище и да минат през планини и реки, както е казано, за да се борят за свободата на един народ, неотделяйки тази свобода от свободата на цялото човечество — тия хора са единици, стотици, хиляди; това са героите, ръководителите на народите. Това е толкова естествено. И всички служители в Министерството на информацията са подложени на една щателна проверка от отечественофронтовския комитет при министерството. Дълга да заявя, че до този момент на моята маса няма депозирано искане от отечественофронтовския комитет срещу един или друг чиновник в Министерството на информацията.

Д-р Васил Ханджиев (з): А Вие, г-н министре, виждате, че от различни групи се атакува вече Файонов!

Министър Димо Казасов: Ще дойда и на въпроса за Файонов.

Костадин Трендафилов (зв): Мястото атакуват, а не личността!

Д-р Вера Златарева (з): Дейността атакуват а не личността!

Яни Янев (з): Опретвергайте аргументите.

Председателстващ д-р Пенчо Костурнов: (Звъни)

Яни Янев (з): Фашист rag excellence. Всичко това е вярно. И ние нямаме основание да не вярваме.

Министър Димо Казасов: Г-н Файонов има доблестта да изнася своите възгледи по текущите политически въпроси в страниците на един отечественофронтовски вестник.

Яни Янев (з): В кавички!

Министър Димо Казасов: Има дадености, има отношения, които са създадени. За тия дадености всички ние сме принудени да държим сметка. Ако всеки от нас би искал нещата, състоянията, схващанията да се прелеят в неговия собствен калъп, не Отечество фронт, а партии, организации не могат да се изградят! Партиите и организациите се създават върху тази база. И голямото преимущество на Отечества фронт се състои в това, че е съумял да преодолее всичките отклоняващи ли ни в схващанията на отделните политически организации и да създаде чрез това единството, което е първо по рода си не само в историята на България, но което — позволете ми тази констатация — е първо по рода си в настоящия момент и в Европа.

Вторият въпрос, който тук беше поставен, беше въпросът за хартията. Един много болен въпрос. Производството на нашите книжни фабрики е много ограничено. То е само 15 милиона килограма годишно. Поради липсата на сита, на филцови, на сурови материали тия фабрики могат да произведат едва половината от това количество. От 1 януари до 30 юни беше даден нряд за 7.000 тона. Само след един месец фабриките съобщиха, че не могат да произведат повече от 2.860 тона. Оскъднята на хартия е извънредно голяма. Но трябва да се постави един ред, и такъв ред се постави, при изразходването на хартията. Какъв е тоя ред?

На първо място се удовлетворяват нуждите на Министерството на финансите, свързани с отпечатването на ценните книжа; на второ място се удовлетворяват нуждите на Министерството на търговията, свързани с нуждите на производството — книжни торби за брашно, за цимент; на трето място се удовлетворяват нуждите на Министерството на просветата за учебници; и на четвърто място се удовлетворяват нуждите на Министерството на информацията. Министерството на информацията, като подрежда по степен на значение исканията за отпускане хартия, следва също така един подобен път: най-напред учебни помагала за висшите училища, след това стопанска литература, научна литература, на трето място иде художествената литература от български автори и на четвърто място идат преводите.

Има грешки, има опущения.

Д-р Васил Ханджиев (з): Провинциалната преса, на която за пакост се дава хартия, на кое място е?

Яни Янев (з): Ами опозиционната преса на кое място е?

Министър Димо Казасов: Ще ви кажа. Това се отнася само за книгите. Не отричам, че има грешки. Какъвто и състав да има едно министерство, когато идат при него по хиляда искания, хиляда автори с хиляда наименования, как бихте могли да имате вие една точна представа за съдържанието на книгата, която се издава? Една комисия разглежда и отпуска по ред, но не са изключени и грешките. Обаче те не са система, те са една случайност.

Що се отнася до вестниците — на всичките вестници досега е обезпечена хартия, еднакво на опозиционните, както и на отечественофронтовските. В туй отношение разлика не е правена.

Д-р Васил Ханджиев (з): Напротив, много сте внимателни към опозицията!

Министър Димо Казасов: Нека това да ни е грехът, че сме много внимателни. Във всеки случай факт е, че нито един вестник не е останал без хартия, благодарение на режима, който е въведен при разпределянето на хартията. Както отечественофронтовските, така и опозиционните вестници не са останали без хартия.

Д-р Васил Ханджиев (з): Не признават тази справедливост!

Един от земеделците: Много сквернословят, г-н министре!

Министър Димо Казасов: Нека да сквернословят.

Каза се от г-н Каракостов нещо за театъра. Аз не бих могъл да се спирам подробно на тия въпроси; ще отговоря само конкретно.

Вярно е, в театъра бяха поставени две пиеси: едната от немски автор, „Д-р Ванер“, и другата от съветски автор — „Часовникарят и кокошката“. И тия две пиеси бяха снети от сцената на Народния театър. Но от този факт да се вади заключение за някакъв саботаж, е извънредно много пресилено.

Как стои този въпрос? Нашите режисьори търсят пиеси със сюжет, който да отговаря на идеологичните предпочитания на нашия народ, и ги търсят по съветски източници. Те откриват, че в интернационални вестник, издаван в Москва, е отпечатана пиесата „Д-р Ванер“ на немския автор Волф и казват: шом е отпечатана в едно съветско издание, тя не може да не бъде освен една демократична пиеса; и я поставят. Търсят още една пиеса „Часовникарят и кокошката“, от съветски автор, която при състезанието на един литературен конкурс през 1934 г. получила пър-

вата премия. И също така се спират на тази пиеса. Тази пиеса е играна от Московския художествен театър. Как може тук да се помисли за някакъв саботаж! Но тя е отживяла, тя е за един период от преди 10 години; промени са станали толкова чувствителни, че тя до голяма степен се явява като една пиеса, която носи една екзотика. От това да се вади заключение за саботаж, струва ми се, че е извънредно много пресилено.

Васил Павурджиев (з): Трябва една служба в министерството, която да контролира репертоара на театъра.

Министър Димо Казасов: Целият репертоар на нашите театри подлежи на контрола от министерството. Една комисия от режисьорите, от директорите на театрите и от драматурзите определя репертоара. Този репертоар се поднася на министерството с едно кратко резюме на съдържанието. Как може на 20—30 пиеси, които са представени в такава форма, да се знае точно какво е съдържанието им!

Ръководителите на театрите, лицата, които са избрали тия пиеси, принадлежат на леви политически течения. Единият е режисьорът Сърдчаджиев, отдавнашен член на Работническата партия. Кому би могло да mine през ума, че той умислено ще постави една антидемократична пиеса! Най-добросъвестно е поставил тази пиеса и най-добросъвестно я е режисирал.

Стефан Каракозов (с): Трифон Кунев беше директор на театъра в това време.

Министър Димо Казасов: Трифон Кунев няма намеса в избора на пиесите. Ако искате да знаете мнението на Трифон Кунев специално за тая пиеса, ще ви го кажа: той беше против нея. Той не беше за тази пиеса по същите съображения, по които другите бяха за тази пиеса.

Ефрем Митев (с): При все това „Д-р Ванер“ пак ще се играе. Тя се изостави само заради Нюрнберг.

Министър Димо Казасов: Тези са няколко въпроса, които бяха повдигнати.

Вие, г-да, сте уморени, а аз съм повече уморен от вас, защото от сутринта до късна вечер непрекъснато съм в бюджетарната комисия. Прося извинение, че ви отнех половин час от скъпоценното време.

Не смятам, че съм отговорил на всички въпроси и още по-малко, че съм засегнал проблемите, които са свързани с Министерството на информацията и на изкуствата, защото последното, имащо задачата да наблюдава цялостния живот на страната и следователно да следи и развитието на проблемите, които се намират в непрекъснато движение, основателно събужда много интереси и основателно тук се поставиха толкова много и различни въпроси. На тях, надявам се, ще имам възможността в продължително време да отговоря, когато се поставят на разглеждане два вече внесени законопроекти на Министерството на информацията и на изкуствата. А сега засега искам да ви спестя и без туй напредналото време, и без туй изтощителното ваше внимание. (Ръкопляскания)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Пристъпваме към приемане на бюджетопоекта.

Който приема заглавието на бюджетопоекта за разходите по Министерството на информацията и на изкуствата за 1946 бюджетна година, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 1)

Комисията намали кредита по този параграф от 92.800.000 лв. на 91.600.000 лв.

В обяснителната таблица към този параграф комисията направи следните изменения. Всичко на страници 9, 10 и 11 до „Дирекция на радиоразпръскването“ се задрасква и вместо него се приема следната таблица:

„I. ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

1. Кабинет на министъра

- 1 министър — 22.800 лв. месечно.
- Нему представителни пари 8.000 лв. месечно.
- 1 главен секретар, 12-109 — 13.200 лв. месечно.

а) Канцелария:

- 1 юрисконсулт, 14-151 — 9.400 лв. месечно.
- 1 началник на отделение, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
- 1 секретар, 19-5 — 7.200 лв. месечно.
- 2 кореспонденти на два езика, 9-43 — 4.600 лв. месечно.

б) Инспекторат:

- 1 директор II-I ст., 8-22 — 11.600—12.400 лв. месечно.
- 1 началник на отдел, 10-74 — 9.400 лв. месечно.
- 1 главен инспектор, 8-32 — 8.000 лв. месечно.
- 1 секретар, 19-5 — 7.200 лв. месечно.

2. Административен отдел

- 1 началник на отдел, 10-74 — 9.400 лв. месечно.
- 1 началник на секция, 10-71 — 6.400 лв. месечно.
- 1 архивар I категория, III-I ст., 7-8 — 2.600—3.000 лв. месечно.
- 1 регистратор, 11-105 — 2.300 лв. месечно.

- 2 машинописци II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.
- 1 картотекар, 8-35 — 2.400—2.600 лв. месечно.
- 2 прислужници I категория, 11-97 — 1.800 лв. месечно.

Отделение документация

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
- 1 началник на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
- 3 началници на секции, 10-71 — 6.400 лв. месечно.
- 2 библиотекар II-I ст., 29-5 — 3.000—5.600 лв. месечно.
- 3 картотекари, 8-35 — 2.400—2.600 лв. месечно.
- 1 машинописец II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.
- 1 прислужник I категория, 11-97 — 1.800 лв. месечно.

Отделение печат и хартия

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
- 2 началници на служби, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
- 1 деловодител I кат., III-I ст., 8-21 — 2.600—3.000 лв. месечно.
- 1 машинописец II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.
- 1 прислужник I категория, 11-97 — 1.800 лв. месечно.

Бюро материално-домакинско и каса

- 1 началник на бюро, 10-70 — 5.600 лв. месечно.
- 1 пом.-началник на бюро, 10-67 — 5.400 лв. месечно.
- 2 магазинери I кат., III-I ст., 9-52 — 2.400—3.200 лв. месечно.
- 1 деловодител I кат., III-I ст., 8-21 — 2.600—3.000 лв. месечно.
- 1 техник III-I ст., 12-126 — 3.000—3.800 лв. месечно.
- 3 шофьори II-I ст., 14-149 — 2.600—3.000 лв. месечно.
- 1 старши телефонист, 83-19 — 3.000 лв. месечно.
- 3 телефонисти II-I ст., 12-125 — 2.400—2.600 лв. месечно.
- 1 писар, 11-82 — 2.300 лв. месечно.
- 1 регистратор, 11-105 — 2.300 лв. месечно.
- 1 разносвач, 11-102 — 2.000 лв. месечно.
- 1 огняр, 10-75 — 2.000 лв. месечно.
- 2 пазачи, 10-77 — 1.900 лв. месечно.
- 2 вратари, 7-15 — 1.800 лв. месечно.
- 10 чистачки, 14-148 — 1.000 лв. месечно.

3. Дирекция на пропагандата и печата

- 1 директор, II-I ст., 8-22 — 11.600—12.400 лв. месечно.
- 2 секретари, 19-5 — 7.200 лв. месечно.
- 1 деловодител I кат., III-I ст., 8-21 — 2.600—3.000 лв. месечно.
- 1 архивар I кат., III-I ст., 7-8 — 2.600—3.000 лв. месечно.
- 1 регистратор, 11-105 — 2.300 лв. месечно.
- 1 машинописец II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.
- 1 шофьор II-I ст., 14-149 — 2.600—3.000 лв. месечно.
- 1 разносвач, 11-102 — 2.000 лв. месечно.

Отдел вътрешна пропаганда и печат

- 1 началник на отдел, 10-74 — 9.400 лв. месечно.
- 1 секретар, 19-5 — 7.200 лв. месечно.
- 1 деловодител I кат., III-I ст., 8-21 — 2.600—3.000 лв. месечно.
- 5 началници на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
- 1 машинописец стенограф II-I ст., 10-58 — 3.000—3.400 лв. месечно.
- 1 прислужник I кат., 11-97 — 1.800 лв. месечно.

Отделение вътрешен печат

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
- 1 деловодител I кат., III-I ст., 8-21 — 2.600—3.000 лв. месечно.
- 6 машинописци II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.
- 2 експедитори, 8-25 — 2.200 лв. месечно.
- 2 циклостилисти, 14-146 — 2.000 лв. месечно.
- 3 прислужници I кат., 11-97 — 1.800 лв. месечно.

а) Служба столичен печат

- 1 началник на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
- 2 началници на секции, 10-71 — 6.400 лв. месечно.
- 2 редактори III-I ст., 19-3 — 5.400—7.200 лв. месечно.
- 10 информатори, 19-4 — 6.200 лв. месечно.
- 1 коректор III-I ст., 40-4 — 3.200—3.800 лв. месечно.

б) Служба провинциален печат и информация

- 1 началник на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
- 2 информатори, 19-4 — 6.200 лв. месечно.

Отделение политическо движение

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
- 2 началници на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
- 4 информатори, 19-4 — 6.200 лв. месечно.
- 1 машинописец, II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.
- 1 прислужник I кат., 11-97 — 1.800 лв. месечно.

Отделение стопански професионален живот

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
- 2 началници на служби, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
- 4 информатори, 19-4 — 6.200 лв. месечно.
- 1 машинописец II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.

Отдел външна информация и външен печат

- 1 началник, 10-74 — 9.400 лв. месечно.
- 1 архивар I кат., III-I ст., 7-8 — 2.600—3.000 лв. месечно.

- 1 машинописец II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.
1 прислужник I кат., 11-97 — 1.800 лв. месечно.

Отделение външна информация

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.

а) Служба Съветски съюз, Полша и Чехословакия

- 1 началник на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
4 информатори, 19-4 — 6.200 лв. месечно.
2 машинописци на чужди езици II-I ст., 10-59 — 3.200—3.600 лв. месечно.

б) Служба англосаксонски и далечни страни.

- 1 началник на служба, 10-12 — 7.000 лв. месечно.
4 информатори, 19-4 — 6.200 лв. месечно.
2 машинописци на чужди езици II-I ст., 10-59 — 3.200—3.600 лв. месечно.

в) Служба западноевропейски и латиноамерикански страни.

- 1 началник на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
4 информатори, 19-4 — 6.200 лв. месечно.
2 машинописци на чужди езици II-I ст., 10-59 — 3.200—3.600 лв. месечно.

г) Служба средноевропейски и скандинавски страни

- 1 началник на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
4 информатори, 19-4 — 6.200 лв. месечно.
1 машинописец на чужди езици II-I ст., 10-59 — 3.200—3.600 лв. месечно.

д) Служба балкански страни

- 1 началник на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
4 информатори, 19-4 — 6.200 лв. месечно.
1 машинописец на чужди езици II-I ст., 10-59 — 3.200—3.600 лв. месечно.

Отделение радиоинформация

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
1 архивар I кат., III-I ст., 7-8 — 2.600—3.000 лв. месечно.
6 машинописци II-I ст., 10-57 — 2.400 лв. до 2.800 лв. месечно.
2 циклостилсти, 14-146 — 2.000 лв. месечно.
1 експедитор, 8-25 — 2.200 лв. месечно.
2 куриери, 9-44 — 1.900 лв. месечно.

а) Служба хел и морз, приемане и прелавания

- 2 началници на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
3 редактори III-I ст., 19-3 — 5.400—7.200 лв. месечно.
17 информатори, 19-4 — 6.200 лв. месечно.
3 преводачи на два езика, 11-91 — 4.600 лв. месечно.
3 уредници II кат., 85-6 — 4.000 лв. месечно.
1 техник III-I ст., 12-126 — 3.000—3.800 лв. месечно.

4. Дирекция на изкуствата

- 1 директор II-I ст., 8-22 — 11.600—12.400 лв. месечно.
1 секретар, 19-5 — 7.000 лв. месечно.
1 машинописец-стенограф II-I ст., 10-57 — 3.000—3.400 лв. месечно.
1 архивар I кат., III-I ст., 7-8 — 2.600—3.000 лв. месечно.
1 регистратор, 11-105 — 2.300 лв. месечно.
1 експедитор, 8-25 — 2.200 лв. месечно.
1 разносвач, 11-102 — 2.000 лв. месечно.
1 курьер, 9-44 — 1.900 лв. месечно.

Отделение за културно творчество

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
1 началник на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
4 началници на секции, 10-71 — 6.400 лв. месечно.
1 коректор III-I ст., 40-4 — 3.200—3.800 лв. месечно.
1 деловодител I кат., III-I ст., 8-21 — 2.600—3.000 лв. месечно.
1 архивар I кат., III-I ст., 7-8 — 2.600—3.000 лв. месечно.
1 машинописец II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.
1 регистратор, 11-105 — 2.300 лв. месечно.
1 експедитор, 8-25 — 2.200 лв. месечно.
1 прислужник I кат., 11-97 — 1.800 лв. месечно.

Отделение за обществено възпитание

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
1 началник на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
5 началници на секции, 10-71 — 6.400 лв. месечно.
5 пом.-началници на служби, 10-67 — 5.400 лв. месечно.
1 коректор III-I ст., 40-4 — 3.200—3.800 лв. месечно.
1 картотекар, 8-35 — 2.400—2.600 лв. месечно.
2 машинописци II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.
2 експедитори, 8-25 — 2.200 лв. месечно.

Отделение за културни връзки с чужбина

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
1 началник на служба, 10-72 — 7.000 лв. месечно.
6 началници на секции, 10-71 — 6.400 лв. месечно.
2 редактори III-I ст., 19-3 — 5.400—7.200 лв. месечно.
1 пом.-редактор, 19-2 — 4.600 лв. месечно.

- 1 машинописец на чужд език II-I ст., 10-59 — 3.200—3.600 лв. месечно.

- 1 машинописец II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.
1 експедитор, 8-25 — 2.200 лв. месечно.
1 прислужник I кат., 11-97 — 1.800 лв. месечно.

Отделение за Мината

- 1 началник, 10-73 — 8.400 лв. месечно.
1 началник на секция, 10-71 — 6.400 лв. месечно.
1 инспектор IV-I ст., 8-31 — 4.600—6.800 лв. месечно.
2 ръководители на бюро, 40-13 — 5.200 лв. месечно.
1 уредник I кат., 85-7 — 4.600 лв. месечно.
2 технически ръководители, 40-11 — 4.600 лв. месечно.
2 шофьори II-I ст., 14-149 — 2.600—3.000 лв. месечно.

Инспекторат по народните библиотеки и музеи

- 2 главни инспектори, 8-32 — 8.000 лв. месечно.
1 секретар, 19-5 — 7.200 лв. месечно.
1 деловодител I кат., III-I ст., 8-21 — 2.600—3.000 лв. месечно.
1 машинописец II-I ст., 10-57 — 2.400—2.800 лв. месечно.

На стр. 14 „Отдел административен“ се заличава изцяло, понеже се прехвърля на друго място.

На стр. 15 във „Външни служби. Областни служби“ 9-те началници на секции се заличават, организаторите II кат. от 21 се намаляват на 20 със съответно намаление на кредита и 10-те архивари се заличават.

На стр. 16 в „Симфоничен оркестър“ оркестрантите III група от 35 се намаляват на 29.

На стр. 17, в „Народен етнографски музей — София“, подир асистентите се прибавя „1 архитект III-I ст.“ с месечна заплата 5.200—6.000 лв., а след „майстор-специалист“ се прибавя „1 машинописец II-I ст.“ с месечна заплата 2.400—2.800 лв.

В „Народен музей — Пловдив“, след „директор“ се прибавя „1 уредник III-I ст.“ с месечна заплата 5.200—6.800 лв., а назначите от 3 се увеличават на 4.

Общо броят на служителите от 1.246 се намалява на 1.225 и кредитът за заплати от 92.800.000 лв. се намалява на 91.600.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Ние гласувахме продължение на заседанието до 11 ч. Понеже часът минава вече 11, трябва да гласуваме ново продължение. Които са съгласни да се продължи заседанието до 12 ч., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приемат § 1 от бюджетопроекта на Министерството на информацията и на изкуствата, заедно с обяснителната таблица към него с промените в нея, както се прочетоха от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 2)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 2 моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 3)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 3 моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„§ 4. Възнаграждения и награди на частни лица.“

В края на текста на този параграф комисията лобви следния текст: „и за пощен и извършен тоул на служителите при Дирекцията на печата и радиоразпространяването.“

Кредитът остава същият — 1.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 4, както се докладва, с допълнението в текста, моля, да вдигнат ръка, Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 5)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 5 моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 6)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 6 моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 7)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 7 моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 8)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 8 моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 9)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 9 моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 10)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 11)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„§ 12. Мобели и покънина: купуване, пренасяне и поддържане.
а) за Дирекция на радиоразпръскването и районните радиостанции 400.000
б) за музеите 600.000
в) за библиотеките 400.000
г) за останалите служби 3.000.000 4.400.000 лв.“

Кредитът в текста на този параграф по буква „г“ от 3.000.000 лв. се намалява на 2.000.000 лв. и кредитът общо по параграфа от 4.400.000 лв. се намалява на 3.400.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 12, както се докладва, с намалението в кредита, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 13)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 14)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 15)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 16)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 17)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 18)

Кредитът по този параграф от 11.000.000 лв. се намалява на 10.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 18, както се докладва, с намалението в кредита, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 19)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 20)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 21)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 22)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 22, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 23)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 24)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 24, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 25)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 25, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 26)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 27)

По този параграф не се предвижда кредит. (Чете § 28)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 29)

Кредитът по този параграф от 2.200.000 лв. се намалява на 1.200.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 29, както се докладва, с намалението в кредита, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„Глава III

Насърчение на българската наука, литература и изкуства

A. Подпомагане.

§ 30. Съюзи и дружества: научни и културно-просветни организации, комитети, институти и др. — 2.000.000 лв.“

Комисията прибави в края на текста на този параграф думите: „от които на Академията на науките 10.000.000 лв.“, и кредитът от 2.000.000 лв. се увеличава на 12.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 30, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 31)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 31, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 32)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 33)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 34)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 34, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 35)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 36)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 36, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 37)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„§ 38. Подпомагане на артисти и компонисти, музикални изпълнители и художници, проявили ценна художествена дейност 600.000 лв.“

След думите „Подпомагане на“ се прибавя думата „писатели“.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 38, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 39)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 39, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 40)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 40, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 41)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 41, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 42)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 42, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„§ 43. Народни театри: в гр. Ст. Загора — Народна опера, в гр. София — Театрална школа, в градовете Бургас, Пловдив, Варна, Русе, Хасково, Плевен, Враца и Горна Джумая. Помощите се разпределят в размери, определени от министъра на информацията и на изкуствата — 38.450.000 лв.“

След думите „Народни театри“ се прибавят думите в гр. София — драма и опера, детски театър“. Кредитът по този параграф от 38.450.000 лв. се увеличава на 73.450.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които почемат § 43, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 44)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 44, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 45)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 45, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 46)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 46, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 47)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 47, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 48)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 48, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 49)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 49, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„§ 50. Читалища: довършване на сградите и засилване на фондите и за организационна дейност — 3.000.000 лв.“

Кредитът по този параграф се увеличава от 3.000.000 лв. на 6.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 50, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 51)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 51, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 52)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 52, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 53)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 53, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 54)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 54, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 55)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 55, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 56)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 56, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 57)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 57, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 58)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 58, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„Глава V

Радиоразпръскване

А. Лични възнаграждения

§ 59. Хонорари и възнаграждения във връзка с избор, подготовка и изпълнение на радиопрограмата; записване на звуци на плочи; за извънредни говорители по радиостанциите; откупуване произведения и авторско право. Хонорари и възнаграждения се определят от министъра на информацията и на изкуствата по таблица, със съгласието на министъра на финансите.

В края на текста на § 59 се прибавят думите: „от сумите, получавани от уредените открити концерти на радиото, държавата получава само чистите приходи“, и кредитът по този параграф се увеличава от 10.000.000 лв. на 16.300.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които почемат § 59, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 60)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 60, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 61)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 61, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 62)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 62, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 63)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 63, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„§ 64. Запазване, покупка, поддържане и строене на неподвижни старини:

- Запазване, покупка и поддържане на неподвижни старини и на къщи на заслужили българи; помощи на експедиции по проучване на старините; купуване на градинарски материали 3.500.000

б) За строеж на музейни сгради . 4.100.000 . 7.600.000 лв.
Буква „б) За строеж на музейни сгради — 4.100.000 лв.“ се заличава, и кредитът по този параграф се намалява от 7.600.000 лв. на 3.500.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 64, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 65)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 65, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 66)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 66, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете § 67)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 67, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): Всичко по Министерството на информацията и изкуствата — 370.000.000 лв.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат бюджетопоекта за разходите по Министерството на информацията и изкуствата за 1946 бюджетна година в размер на 370.000.000 лв., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема. (Ръкоплескания)

Пристъпваме към точка пета от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за допълнение на наредбата-закон за избиране народни представители за обикновено Народно събрание.

Моля г-на докладчика да го докладва

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

ЗАКОН

за допълнение наредбата-закон за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат за първото на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„§ 1. След чл. 104 се прибавя нов чл. 104-а със следното съдържание: „Определението на съда по чл. 104, заедно с преписи от таблицата и протокола на централното бюро по чл. 103, съдът изпраща в запечатан плик до председателя на Народното събрание. След като Народното събрание провери изборите и председателят на Народното събрание уведоми за това съда, оставените в съда бюлетини и изборителни листчета се унищожават.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 1. моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„§ 2. Към преходните правила на закона се прибавя нов § 131 член със следното съдържание:

„Ко комисията по чл. 13 намери, че се налагат големи изменения в списъците, поради промени в адресите на избирателите, поради двойни записвания, изселвания, неправилни вписвания и други изменения в положението и броя на избирателите, тя прави доклад на общинския съвет, който в 10-дневен срок от публикуването на закона да реши цялостно подновяване на списъка.

Щом общинският съвет вземе такова решение, комисията изготвя новия избирателен списък, който трябва да бъде разгласен по реда на чл. 17 най-късно до четиридесет дни от публикуването на закона.

В седемдневен срок от разгласяването всички лица, които смятат, че имат изборително право и не са вписани в списъците или намират в тях нередности, отнасящи се до тях или до други лица, могат да подадат жалби чрез общината до околийския съд. Комисията по чл. 13 разглежда жалбите и ако ги уважи прави съответни поправки в списъка. В противен случай и винаги, когато се отнася до заличаването на друго лице, комисията изпраща жалбата най-късно три дни след постъпването ѝ на околийския съд, с необходимите данни по преписката. Когато жалбата има за предмет изключването от списъка на други лица, общината уведомява последните, които имат право да правят възражение пред околийския съд.

Списъкът се приключва окончателно в двадесетдневен срок от разгласяването му, като преди изтичането на този срок околийският съд трябва да се произнесе по всички жалби и изпрати на общината преписи от определенията си.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 2. моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка шеста на дневния ред:

Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на Наредбата-закон за назначаване, уволняване и класиране на служителите по Министерството на вътрешните работи и за временната общинска управа.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за назначаване, уволняване и класиране на служителите по ведомството на Министерството на вътрешните работи и за временната общинска управа.“

Комисията прибави думата „наредбата“, за да стане „наредбата-закон за назначаване, уволняване“ и пр.

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат заглавието, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Подпредседател: Д-Р ПЕНЧО КОСТУРКОВ

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„§ 1. Чл. 1 се изменя така:

„Назначаването и уволняването на околийските управители, помощник-околийските управители, кметовете и помощник-кметовете на областните градове става с заповед на министъра на вътрешните работи, по представление на областните комитети на Отечествения фронт, с изключение на столичния кмет и помощник-кметове, за които важи досегашният ред. Кметовете и помощник-кметовете на останалите градски общини се назначават също с заповед на министъра по представление на околийските комитети на Отечествения фронт.“

След думата „градски“ се прибавят думите „и на селските“, а в края се прибавя нова алинея със следния текст: (Чете) „В решенията си за селските кметове околийските комитети вземат мнението и на местните комитети на Отечествения фронт.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 1. както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): Нов § 2. (Чете)

„В чл. 2 думата „кметовете“ се заличава.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 2. моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): § 2 става § 3. (Чете)

„§ 3. Алинея първа на чл. 3 се изменя така:

„Министърът на вътрешните работи може да уволнява и назначава в интереса на службата всички длъжностни лица, за които се отнася този закон.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които приемат § 3. моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Председателството предлага за утрешното заседание, в 15 ч. следния дневен ред:

1. Приемане оставката като член на парламентарната комисия по Министерството на земеделието и държавните имоти на народния представител Слави Пушкарков.

2. Попълване състава на парламентарната комисия по Министерството на земеделието и държавните имоти с един член, на мястото на подалия оставката си такъв Слави Пушкарков.

3. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроектите за разходите през 1946 г. на: а) Министерството на войната; б) Обществени сгради, пътищата и благоустройството; в) Външните работи и на изповеданията; г) Върховното правителство; д) Финансите; е) Търговията и продоволствието; ж) Земеделието и държавните имоти; з) Електрификацията и природните богатства; и) Индустрията и занаятите, и к) Разните фондове на държавата.

4. Второ четене на законопроекта за противопожарната защита.

5. Предложение за одобрение решенията на прощетарната комисия, протоколи № 4 и 5.

Които приемат този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Закривам заседанието.

(Закрито в 24 ч.)

Секретари: { ЛЮБЕН ГЕОРГИЕВ
{ ТОДОР ТИХОЛОВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВ